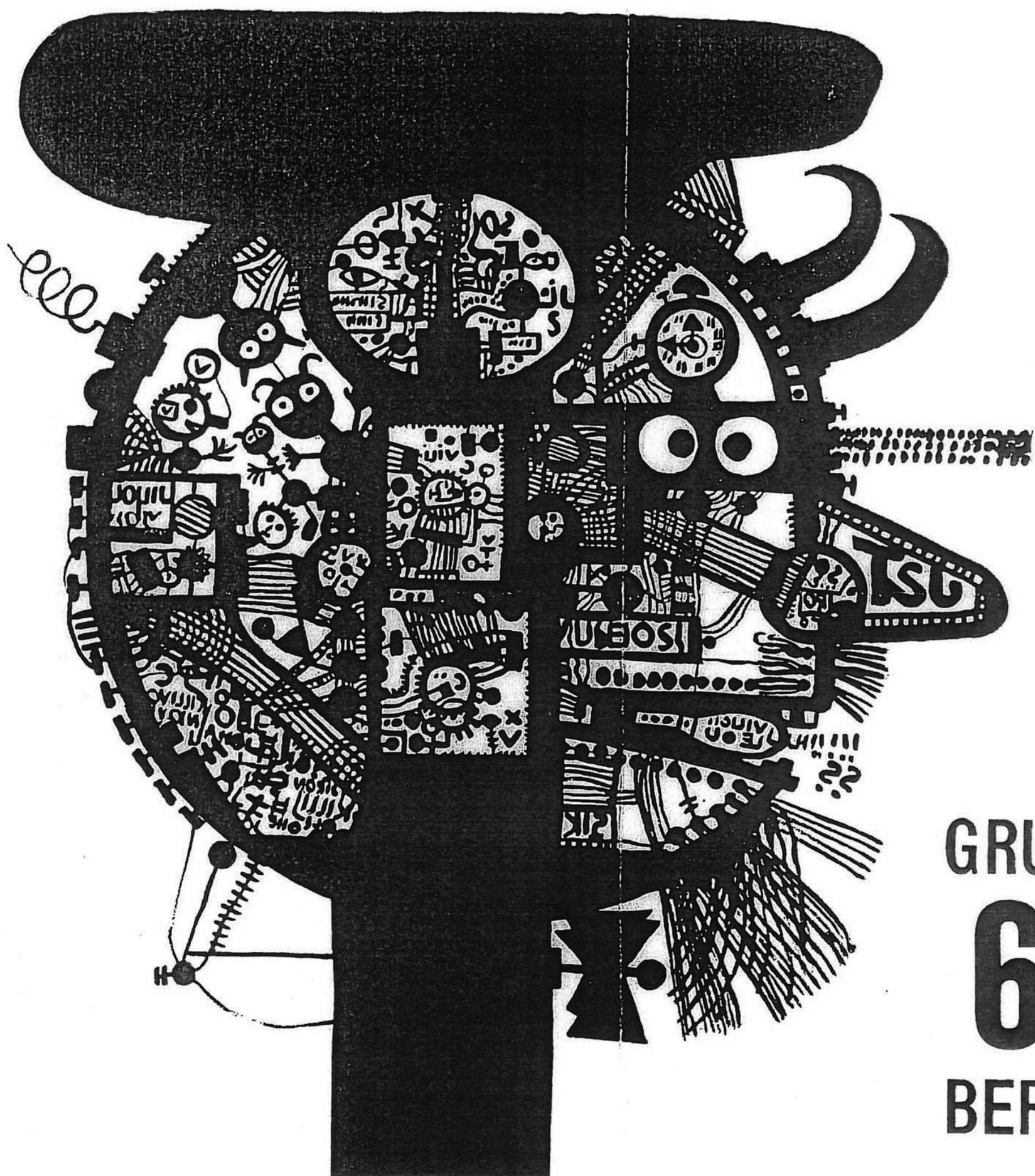

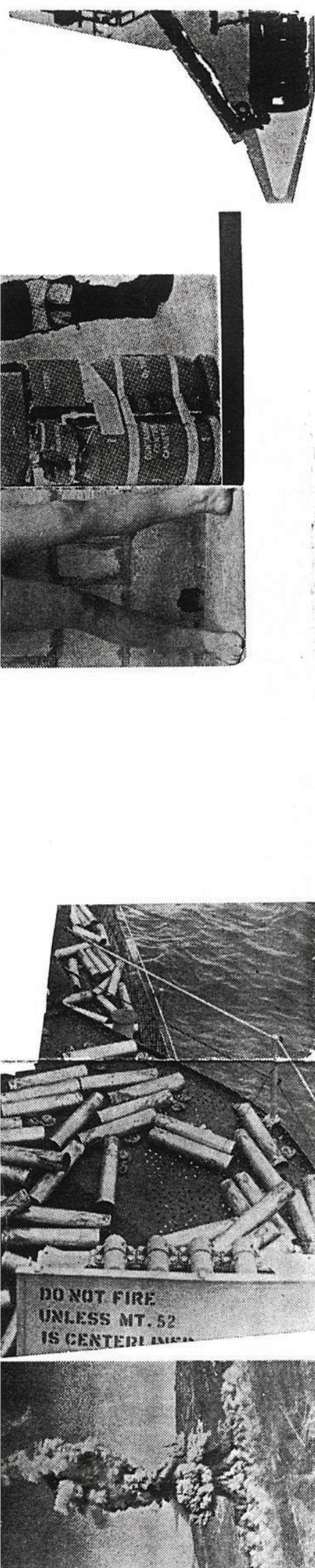
**GRUPPE
66
BERGEN**

Bergen Kunstforening 11 Mars - 3 April 1966

**GRUPPE
66
BERGEN**

Bergen Kunstforening 11 Mars - 3 April 1966

**GRUPPE
66**

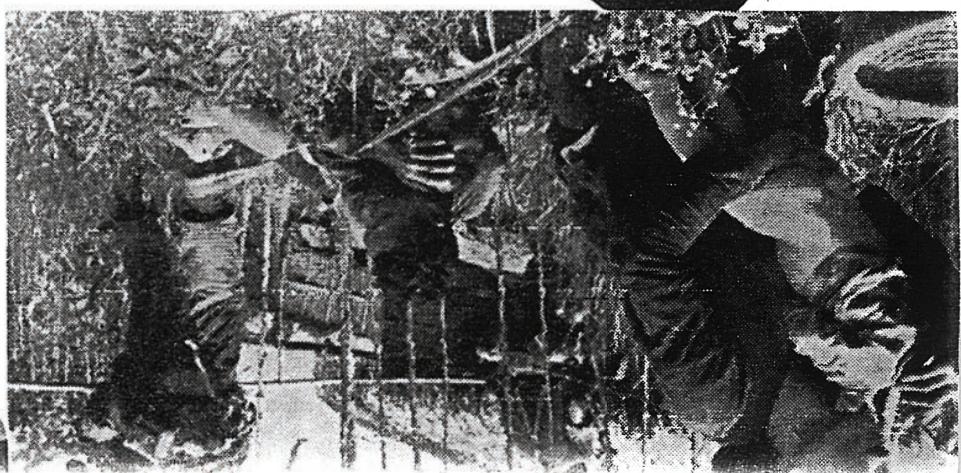
MALERI
COLLAGE
BILLEDTEPPER
GRAFIKK
SKULPTUR

BERGENS KUNSTFORENING

11. mars - 3. april 19

RAGNHILD
GRAM-KNUTSEN
Født 1937, Bergen
Grafiker
Særedgrend, Fana

Bilde nr.:	
	15
Monolog, 103x74 cm kr. 400.—	16
Pantomime I, 74x103 cm kr. 500.—	17
Kontrapunkt, 74x103 cm kr. 500.—	18
Collage IV, 74x103 cm kr. 600.—	19
Collage V, 74x103 cm kr. 600.—	20
Pantomime II, 74x103 cm kr. 550.—	21
Collage VI, 74x103 cm kr. 400.—	

66'S DAGER

GRUPPE

EN SONETTE OM POESI OG KUNST

Hva er poesi? Blomsterfylte øyer
i fornittens hav? En bevisst idé
på flukten mot forløsnings akk og ve?
Forstandens skip til fantasiens bøyer?

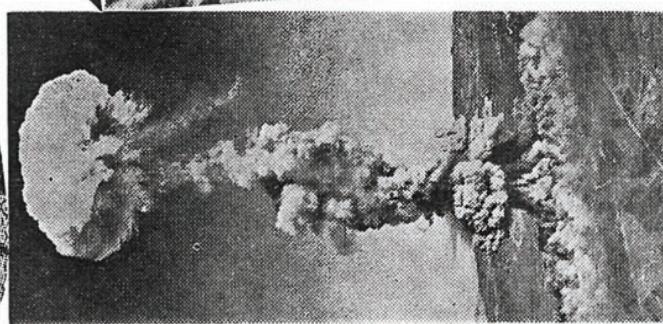
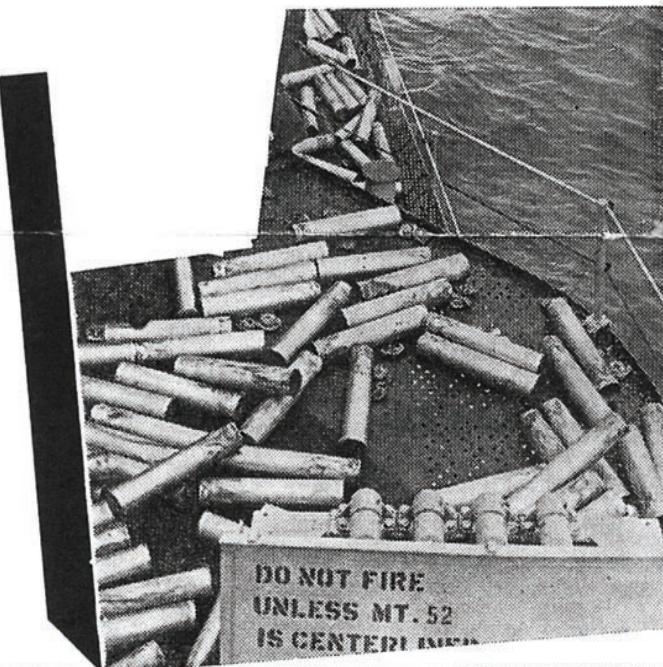
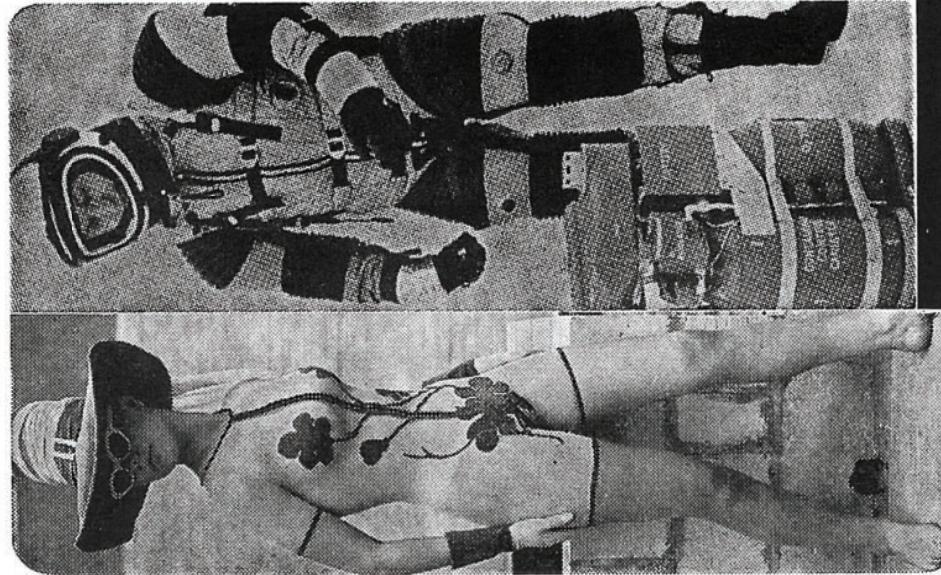
KETIL SÆVERUD
Født 1939
Komponist
Silljustøl, Rå i Fana

Hva er kunsten? Et øyeblikk som tøyer
sin flamme ned og brenner det som ble?
— som varme unger smelter is og sne?
En flammostorm som dikterpennen løyer?

Poesien er en drøm om kjernen
i det ubevisste. Lederstjernen
som tar deg med til morgenlandets flo.

Der står kunsten — et formløst, ukjent jeg
som tar sin form og farge etter deg.
Den tar din sjel, din nerve og ditt blod.

NYMUSIKK
JAZZ
LYRIKK
FILM
HAPPENING
DISKUSJON
RUNDBORDS-
KONFERANSE

GRUNDT
923, Fana
maler,
og lyriker
1966,
Bergen

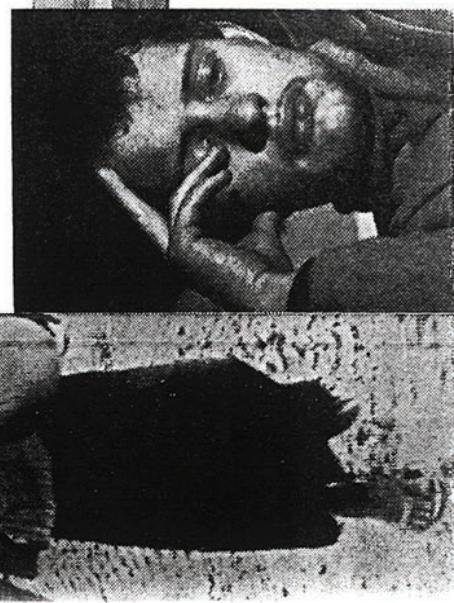
Bilde nr.: 1 Kr. 5.000.—
2 kr. 3.000.—
3 kr. 3.000.—
4 kr. 2.400.—
5 kr. 3.000.—
6 kr. 1.700.—
7 bri kr. 1.700.—
8 maleri kr. 2.650.—
9 1 kr. 2.000.—
10 kr. 3.000.—
11 ptur kr. 8.000.—
12 kr. 1.000.—
13 kr. 500.—
14 ur kr. 1.000.—
tr. 20.—

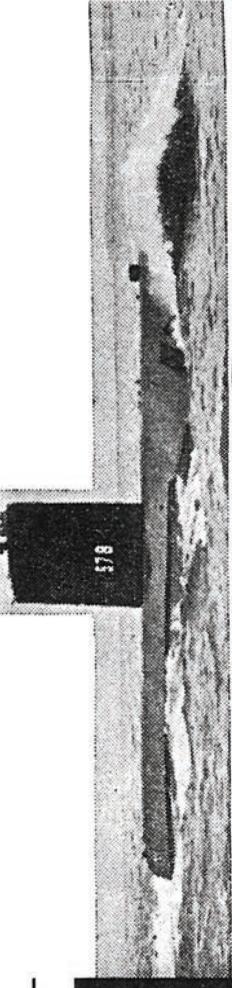
RAGNHILD
GRAM-KNUTSEN
Født 1937, Bergen
Grafiker
Sørstrandgrend, Fana

«D», dikt kr. 10.—

578

NILS BOLSTAD
Født 1936, Voss
Maler, grafiker
og lyriker
Voss

BJØRN HEGRANES
Født 1926, Flora
Maler og grafiker
Flora

OLAV
HERMAN-HANSEN
Født 1935, Bergen
Maler og grafiker
Olav Kyrresgate 39,
Bergen

- Bilde nr.:
Fall igjennom gult, 134x110 cm kr. 2.000.—
Bygg i rødt, 100x100 cm kr. 1.700.—
Intim mote, 87x97 cm kr. 1.700.—
Igjennomgående, 86x97 cm kr. 1.700.—
Maleri I, 76x67 cm kr. 1.400.—
Maleri II, 78x76 cm kr. 1.300.—
Maleri III, 93x110 cm kr. 1.700.—
Farge relief, 81x63 cm kr. 1.500.—
Collage: «DET», 53x65 cm kr. 1.400.—
Collage: «Seppeledunge», 53x65 cm kr. 1.400.—
Rytmer, 135x180 cm kr. 3.000.—

COLLAGE

- Bilde nr.:
«Nattbilde II», 1966, 62,5x63,5 cm kr. 850.—
«Rødt lys», 1965-66, 74x102,5 cm kr. 1.300.—
«Vinter I», 1966, 57,5x50 cm kr. 800.—
«Vinter II», 1965-66, 67x94 cm kr. 1.100.—
«Vinter III»
«Barfrost», 1965-66, 66,5x94 cm kr. 1.100.—
«Plaggomme smådilevler», 1965, 62x90,5 cm kr. 1.100.—
Bilde fra Sunnfjord, 50x70 cm kr. 800.—
Kontakt? 72x66 cm kr. 750.—
Alt dette og 61x72 cm kr. 500.—
Winterlandskap, kildere, 38x36 cm kr. 300.—
Winterlandskap, ytre strok, 36x36 cm kr. 300.—
Lino: Grimaser, 15 eks. kr. 50.—

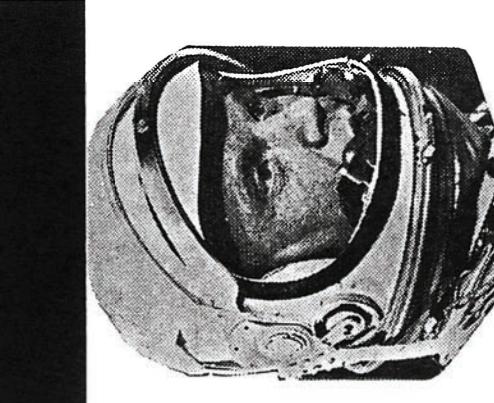
GRAFIKK

- Bilde nr.:
«Fata morgana», 1965 kr. 400.—
«Ve-klagar», 1966 kr. 150.—
«Tragedie», 1966 kr. 150.—
«Portrett av robot», 1966 kr. 200.—

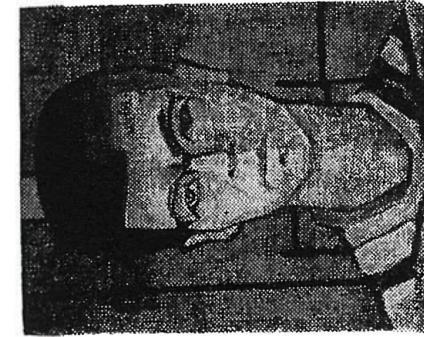

EGIL RØED
Født 1932, Eydehavn
Grafiker
Svingen, Laksevåg

GRAFIKK	Bilde nr.:
Drivhus, lino, 47x40 cm kr. 200.-	86
Kranstillas, lino, 42x36 cm kr. 200.-	87
Forsøk, lino, 37x46 cm kr. 200.-	88
Fortyltelse, lino, 29x21 cm kr. 175.-	89
Fabrikkområde, lino, 23x16 cm kr. 125.-	90
Smetteovn I, lino, 23x16 cm kr. 125.-	91
Smetteovn II, lino, 23x16 cm kr. 125.-	92
Smetteovn III, lino, 23x16 cm kr. 125.-	93
COLLAGE	
Collage I, 48x36 cm kr. 500.-	94
Collage II, 29x34 cm kr. 400.-	95
Collage III, 30x41 cm kr. 400.-	96
Collage IV, 48x68 cm kr. 700.-	97
SKULPTUR	
Skulptur I, jern kr. 750.-	98
Skulptur II, jern kr. 700.-	99

NILS BOLSTAD
Født 1936, Voss
Maler, grafiker
og lyriker
Voss

BJØRN HEGRANES
Født 1926, Florø
Maler og grafiker
Florø

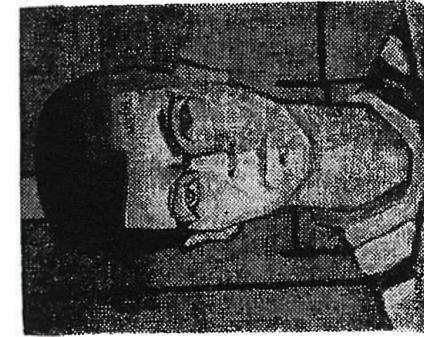
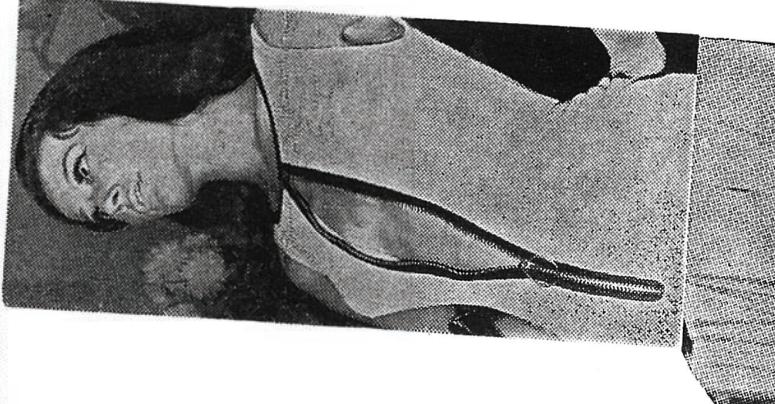
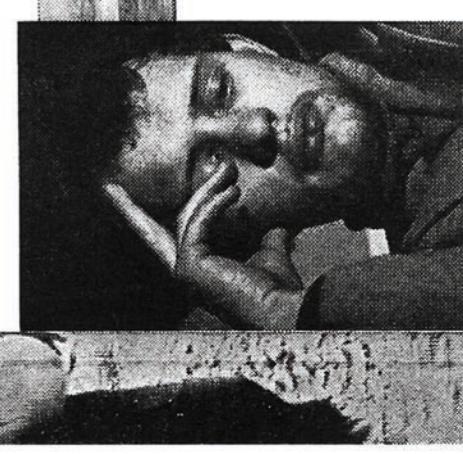
ELSEBET RAHLFF
Født 1940, København
Billedveverske
og grafiker
Olav Kyrrsgate 39,
Bergen

Gulvtæppe, 1965, 150x220 cm kr. 500.- + told og oms.	66
Vevet av Johannes Jensens tepperfabrikk	
Kjole, kåpe, hue, 1965, håndvevet kr. 2.500.- + told og oms.	67
Kjole, kåpe, hue, 1965, håndvevet. Privat eje	68
Billedtæppe, 1965, 130x126 cm. Privat eje, Herning	69
Billedtæppe, 1965, 90x70 cm. Privat eje, Herning	70
Billedtæppe, 1965, 90x70 cm. Privat eje, Herning	71
Billedtæppe, 1966, 160x120 cm kr. 2.500.-	72
Collage I, 1966, 54x40 cm kr. 400.-	73
Collage II, 1966, 54x40 cm kr. 400.-	74

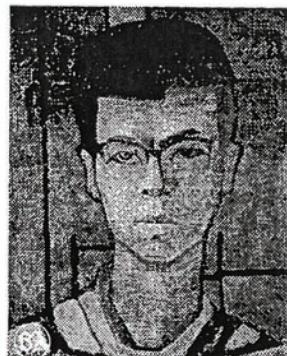
TERJE SKULSTAD
Født 1946, Bergen
Lyriker
Øvre Sollien 96, Bergen

«D», dikt kr. 10.-

BJØRN HEGRANES
Født 1926, Florø
Maler og grafiker
Florø

BJØRN HEGRANES
Født 1926, Flora
Maler og grafiker
Flora

NILS BOLSTAD
Født 1936, Voss
Maler, grafiker
og lyriker
Voss

PER KLEIVA
Født Torsken i Troms
Maler og grafiker
Rådhusgt. 5, Oslo

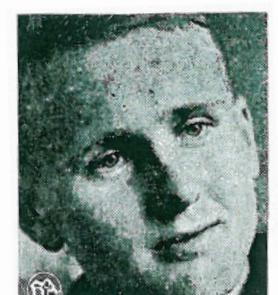
GRUPPE 66 BERGEN

**RAGNHILD
GRAM-KNUTSEN**
Født 1937, Bergen
Grafiker
Søreidgrend, Fana

EGIL RØED
Født 1932, Eydehavn
Grafiker
Svingen 20a,
Laksevåg

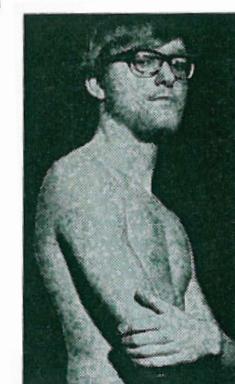

**INGVALD
HOLMEJORD**
Født 1941, Bergen
Maler og grafiker
Kunstakademiet,
København

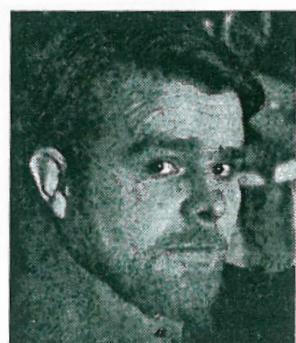
**ODDVAR
TORSHEIM**
Født 1939,
Naustdal,
Sunnfjord
Grafiker
og lyriker
Kunstakademiet,
København

ELSEBET RAHLFF
Født 1940, København
Billedveverske
og grafiker
Olav Kyrresgate 39,
Bergen

BJØRN KAHRSEN
Født 1946, Bergen
Fotograf
Nedre Blekevei 9,
Bergen

LARS A. SÆVERUD
Født 1938, Bergen
Maler og grafiker
Eikebakken 4,
Bergen

**OLAV
HERMAN-HANSEN**
Født 1935, Bergen
Maler og grafiker
Olav Kyrresgate 39,
Bergen

LARS GRUNDT
Født 1923, Fana
Maler,
grafiker og lyriker
Øvre Sollien 96,
Bergen

GRUPPE 66

I BERGENS KUNSTFORENING
11. mars — 3. april 1966

Utstillingen er åpen alle dager kl. 12.00—15.00,
mandag til fredag også kl. 18.00—20.00.

gruppens aftener:

MANDAG 21. MARS KL. 20

filmaften

Jens Jørgen Thorsen.

LARS GRUNDT: SINKOGRAFI, 1966

TIRSDAG 22. MARS KL. 20

kunst og kritikk

Jens Jørgen Thorsen.

ONSDAG 23. MARS KL. 20

jazzkonsert I

Knut Kristiansens grupper.

TORSdag 24. MARS KL. 20

ny musikk og lyrikk

Per Ingolf Foss, gitar,

fremfører verker av Ketil Sæverud.

Nils Bolstad, Lars Grundt, Walt Rosenberg og

Terje Skulstad leser dikt.

CO-RITUS i regi av Gruppe 66

Situasjonist Jens Jørgen Thorsen og

Olav Herman Hansen

Dirigent: Stefan Brink

Musikere: Gruppe 66

FREDAG 25. MARS KL. 20

poesi

Walt Rosenberg.

MANDAG 28. MARS KL. 20

happening, maske-spill, laterna magica, film, jazz-lyrikk

Nils Bolstad, Olav Herman-Hansen,

Bjørn Kahrs Hansen, Knut Kristiansen,

Elsebet Rahlf og Terje Skulstad.

ONSDAG 30. MARS KL. 20

jazzkonsert II

Knut Kristiansens grupper.

FINALE: TORDAG 31 MARS KL. 20

- RØNDEBORDS KONFERANSE - KUNSTENS KÅR I BERGEN.

- OM Å SKAPE ET RIKERE KUNSTMILJØ - KUNSTAKADEMI - FLERE UTSTILLINGSSTEDER - TEATERSCENE -

Billetter à kr. 5.— ved inngangen.

Kunstforeningens medlemmer, studenter og skole-elever kr. 3.—.

GRUPPE 66 / GROUP 66

OLAV HERMAN HANSEN graphic art, sculptor, painter. Events/Happenings
EGIL RØED graphic art.

LASSE LARS LAURIE GRUNDT graphic art, sculptor, painter, poet . Events/Happenings

NIELS BOLSTAD painter, graphic art , poet. Events/Happening

ELSEBET RAHLFF textile artist, graphic art . Events/ Happenings

BJØRN HEGRANES graphic art , painter.

INGVALD HOLMEFJORD painter.

LARS A: SÆVERUD painter

ODDVAR THORSHEIM graphic art , painter, poet, Events/Happenings

RAGNHILD GRAM – KNUTSEN graphic art.

PER KLEIVA painter , graphic art.

TERJE SKULSTAD poet, writer. Events.

BJØRN KAHRS HANSEN photographer, writer.

KJETIL HVOSLEF composer , musician. Events.

KNUT BRATLAND KRISTIANSEN composer, jazz musician. Events.

G U E S T S A R T I S T S collaborators from Copenhagen .

JENS JØRGEN THORSEN situationist . painter, filmproducer, writer, artcritic ,
Events/Happenings

WALT ROSENBERG poet, performer / actor, theaterinstructor. Events.

ANNE HEDEGAARD textile artist , graphic art . Events/Happenings

STEFAN RINK multimedia art . Events/Happenings

Publications : 'GRUPPE 66 Grafikk Lyrikk' .

'D' (poetry) Terje Skulstad. ' Psyken i Grenseland ' Lars Grundt

'Vrøvl ' (poetry) Lars Grundt . 'A brand new sensational Pop Album
the pop dada manifesto ' Bjørn Kahrs Hansen .

Published at Gruppe 66 's Grafisk Lyrisk Forlag Bergen 1966.

PJERGENS KUNSTFORENING UTS. „GRUPPE 6“ MARS 1966
FRA VENstre: OLAV HERMAN HANSEN, ELSEBET RAHLFF, INGVALD HOLME FJORD, EGIL RØED
LAIRS SÆVERUD, KNUT BRATLAND KRISTIANSEN, BJØRN KAHRS HANSEN.
FOTO: BERGENSTIDENDE ARKIV.

Gruppe 66 - et nytt innslag i bergensk kulturliv

BT. 26/11-65.

ET KUNSTARTENES SAMARBEID OG EN AKTIVISERING AV PUBLIKUM

Studieatelieret så i går ut som en ikke lite brøket forstudie til noe som skal skje i det bergenske kulturliv i kommende dager, og forstudien artet seg på en måte som et konturløst men likevel levende vesen som ennå ikke er godt men som går i 8. måned og vil bli forløst med en utstilling i Kunstforeningen den 11. mars — med så forskjellige bidrag som maleri, grafikk, collage, materialbilder, tegninger og billedver.

Bakom det hele står det en rekke unge kunstnere, hele 15 i tall, fleste bosatt i Bergen, og det milt altså ennå er i emning er annelse av en gruppe med det endommelige navn Gruppe 66. Vi engir her det program som gruppen har satt opp:

Udstillerne er unge kunstnere, og ved denne anledning vil etablere et forum for nye eksperimentelle retinger i den bildende kunst. I forbindelse med utstillingen vil det bli knyttet kontakt med andre kunstneriske uttrykksformer enn musikk, litteratur, teater og så. Målet er å gi plass til dagen om morgendagens kunstneriske ut-

trykk i vårt samfunn både gjennom visuelle eksperimenter og gjennom et intimt samarbeid om nye konkrete oppgaver.

Gruppe 66 arbeider med å tilrettelegge i alt 6 aftensammenkomster i Kunstforeningen. En manifestasjon som vil få betegnelsen Uke 66. Programmet vil bli variert fra aften til aften, og det vil bestå av en rundbordkonferanse om kunstarternes samarbeid, fremførelse av ny lyrikk og musikk, teater og små eksperimentelle tablærer, happenings og andre visuelle eksperimenter og eksempler på eksperimentelle filmer. Det er også opprettet kontakt med danske kortfilmkunstnere som Jens Jørgen Thorsen og Jørgen Nash.

Gruppe 66 forbereder utgivelsen av en grafisk bok i forbindelse med utstillingen. Skriften vil bestå av ny lyrikk, grafikk og collage.

Det arbeides med planer om å vise Gruppe 66, eventuelt også gjenta Uke 66, i København og Göteborg etter at utstillingen er over i Bergen.

Så langt det oppsatte program.

Gruppens medlemmer var ellers bra skåret for tungebåndet og deres munns tale kretset med iver, tro og begeistring om alle de muligheter de akter å bruke. Et av medlemmene fant så mye sterilt og innad vendt ved kunsten i dag

Her er de fleste av gruppen samlet på Studieatelieret med bilder rundt veggene, på podiet foran ligger stoffet til den grafiske bok gruppen vil utgi. Fra venstre Olav Hermann-Hansen, Terje Skulstad, Ragnhild Gram-Knudsen, Lars Grundt, Egil Røed, Lars Sæverud, Elsebet Rahlf, Bjørn Kahrs Hansen, Knut Kristiansen og Nils Bolstad.

at gruppen er blitt til for å stille et annet alternativ til det en vanlig opplever i kunstlivet for tiden. Det er altså unge krefter her som er besjelet av trangen til å skape noe nytt og levende. Så nytt at alt som sagt ikke er klart ennå, men det vil komme og forme seg etter hvert som man høster erfaringer og idéer av de første fremstøt. Det er her ikke tale om noe kunstnerisk fellesprogram, dvs. noe som slutter seg tett omkring et bestemt syn, en bestemt retning, man tar så mange media til hjelp for å belyse så mange trekk som en ny generasjon kan uttrykke seg i og slik er dikttekunst, malerkunst, poesi, musikk involvert i gruppens program. Alt i den hensikt å få kontakt mellom kunstnerne og publikum og engasjere kunstinteresserte så langt dette er mulig.

Etter disse forvarsler å dømme blir en vente seg vitale innslag i det bergenske kulturliv. Det blir senere rik anledning å komme tilbake til fremstøtet. Gruppen er stadig åpen for tilgang av nye medlemmer, inntil videre består den av følgende:

Nils Bolstad, maler, grafiker og lyriker, født 1936, Voss. Ragnhild Gram-Knudsen, grafiker, født 1937, Bergen. Lars Grundt, maler, grafiker og lyriker, født 1923, Bergen. Bjørn Kahrs Hansen, fotograf, født 1946, Bergen. Bjørn Hegranes, maler og grafiker, født 1926, Florø. Olav Hermann-Hansen, maler og grafiker, født 1935, Bergen. Ingvald Holmeijord, maler og grafiker, født 1941, Bergen. Per Kleiva, maler og grafiker, født 1933, Sogn. Knut Bratland Kristiansen, jazzkomponist, født 1946, Bergen. Elsebet Rahlf, billedveverske og grafiker, født 1940, København. Egil Røed, grafiker, født 1932, Eidehavn. Terje Skulstad, lyriker, født 1946, Bergen. Ketil Sæverud, kom-

ponist, født 1939, Bergen. Lars Sæverud, maler og grafiker, født 1938, Bergen. Oddvar Torsheim, grafiker og lyriker, født 1938, Naustdal.

BERGEN'S
TIDENDE
26/11 - 1965

1.

Nå hender noe ungt i kunstens Bergen

„Gruppe 66“ trer frem med storstilt arrangement i Bergens Kunstforening i mars

*
„Vi er et annet alternativ!“

Vi lever i de store omveltminners tidsalder. Vi ser det daglig på alle plan. Gamle normer — som når man gir seg til å studere dem, slett ikke er så gamle — brytes ned. Nye begreper oppstår. Ny orden søkes skapt på ruinene av systemer som har spilt fallitt.

Nå, det er det de unge som sier.

De gamle sier at det går mot kaos. Og de tar seg til hodet og aner verdens undergang. Som sine fedre og fedrenes fedre. Og ungdommen svinger håpets fame og bereder seg til å vinne slaget om sin tid.

Som sine fedre?

Lenge har vi ventet på at det skulle skje noe ungt og dristig i den lokale kunstens verden. Og nå har det skjedd. Bergen har fått sin unge kunstnergruppe. «Gruppe 66» er en realitet. Den fremstilte seg i går. Full av tindende tro og uvøren høy. Femten unge mennesker som har valgt billedkunsten, lyrikken, musikken som medier for det som brenner i dem. For alle de budskap de har. For det overskudd som de vil dele med andre. For sin tro — og sin tvil.

Det høres så smukt. Men slik må det sies etter møtet igår i Studieateliers lokaler i Bergens Kunstforening — patronisert av intendanten, maleren Per Remfeldt.

— Er dere rabulister?

— Ja.

— Nei.

Det siste kommer tonende i en ung kvinnestemme.

— Hva er rabulister? Det er vi da ikke.

— Nei, det er vi ikke.

De siste unge menns tid går mot slutten. «Gruppe 66» skuler ikke til siden. Hva medlemmene ønsker er å realisere seg selv i et ungt forum.

— Vi er et annet alternativ.

— Vi er en gruppe unge mennesker som vil føre til å vise hva en ny generasjon står for.

Studieatelieren blir en scene. Den dreier stadig. De unge kunstnere blir aktørene. Spørsmålene er stikkord. De utløser aksjonen. Og Troels Lunds ord lyder fjernet i minnet: All denne skjønne ungdom, alle disse uprøvete krefter. De måtte kunne rokke jorden i dens baner.

— Hvor er forbilledet hentet?

— Her er like mange forbiller som her er medlemmer....
— Minst...
— Vi har forberedt oss i ett år.
— Vi har hentet impulser i Paris...
— ...i København.
— I Tyskland.
— I Sverige.
Men vi er helt og holdent oss selv.
— Vi har ikke stengt oss inne i et mønster.
— Vi arbeider fritt hver for oss.
Og veggene forteller at de ar-

beider alvorlig. Her er mange prøvete signaturer, mange navn som alt har plasert seg. Men her er også noviser i kunstens verden. På veggene. På bordet. Bordet rommer en nøkkel til noe av det som skal skje når «Gruppe 66» trer frem for offentligheten i mars neste år. Grafiske blad. Tettstrevne sider. Fotografier. Noteark.

— Det er som sidene i en bok?
— Det skal bli en bok.
— Boken om oss.
— Boken om «Guppe 66».

Og den skal foreligge foran den store gruppe-utstillingen i Bergens Kunstforening. Åpning 11. mars 1966. En stor utstilling av maleri, grafikk, collage, materialbilder, tegninger, bildevev, fotografier.

Detter Bergen, blir det kanskje København og Göteborg.
— Hvem vet?

— Nei, hvem vet.
Og så blir det stille. Habet og lengselen svever i rommet. Lett maskert. Og så kommer forventningen med brusende silkedrapper.

For det skal bli en utstilling vi aldri før har sett maken til. Og den skal danne rammen om sammenkomster hver eneste kveld en uke til ende.

«Uke 66».
Det blir rundbordskonferanser om kunstartenes samarbeid, det blir fremførelsen av ny lyrikk og musikk, det blir teater, små eksperimentelle tablær, visuelle eksperimenter i film og — høpening. For første gang i Bergen: «Høpening-teater».

— Men hvor er teatermannen?
— Vi søker etter ham.
— Vi søker etter flere.
— En skuespiller som kanskje ville noe annet...
— Han kan bli en av oss.
— Alle som har noe på hjerten, alle som søker et ungt alternativ, kan komme til oss. Vår gruppe er åpen for alle.

— Uten prøve?

— Uten prøve.
— Vi vil gjerne også ha oppgaver ved teateret.
— Hvorfor kan ikke vi få forsøke oss en gang — med dekorasjoner til et moderne stykke.
— Vi kunne ha noe å fare med selv om vi er unge.
— Vi trenger oppgaver, om vi skal kunne leve.
Men hvorfor gruppen, når alle arbeider hver for seg?
— Vi snakker sammen. Vi viser hverandre arbeider. Vi slyper hverandre...
— Gruppensamværet inspirerer oss.
— Ja, det er nettopp det. Vi får kontakt.
— Men vi skulle hatt et sted å være. Et sted som var vårt.
— Ja, et galleri hvor vi kunne stille ut og alltid være i stand til å vise hva vi står med.
— Er der noen som vil ha oss?
— Det er viktig for oss.
— I en tid da kunststartene (PORTS. NEST SISTE SIDE)

▲ Ti av de femten som foreløpig utgjør «Gruppe 66» samlet under presentasjonen i går. Fra venstre og bordet rundt: Maleren og grafikeren Olav Hermann-Hansen, grafikeren Egil Røed, maleren, grafikeren og lyrikeren Lars Grundt, billedeversken og grafikeren Elsebeth Rahlf, maleren og grafikeren Nils Bolstad, lyrikeren Terje Skulstad, jazz-musikeren Knut Bratland Kristiansen, fotografen Bjørn Kahrs Hansen, grafikeren Ragnhild Gram-Knudsen og maleren og grafikeren Lars Sæverud. De følgende fem medlemmene var ikke til stede da bildet ble tatt: Maleren og grafikeren Bjørn Hegranes, maleren og grafikeren Ingvold Holmefjord, maleren og grafikeren Per Kleiv, komponisten Ketil Sæverud og grafikeren og lyrikeren Oddvar Torsheim.

Nå hender noe

FORTS. FRA 6. SIDE.
nærmer seg hverandre og glir over i hverandre, kan vi ikke alltid sitte i hver vår krok. Vi må komme sammen. Vi må være en levende gruppe.

— Hört.

— Det ville gjøre livet i Bergen rikere.
— Det ville komme til a hende noe.

— Det skal hende noe.

— Vi skal kjempe oss ut av den drepende bakenvennen som vi er kommet inn i kunstnerisk sett i Bergen.

— Hvorfor ikke Biennalen til Bergen?

— Hyss. Det er enna en drøm. Den må ikke forstyrres.

Har der noensinne vært samlet så mye ung vilende kunstner-entusiastene på ett golv i denne byen? Det var en gang i tyverårene — tidlig — at Kramatz, Ragnvald Jørgensen, Victor Hoff og noen andre skapte et Atelier d'Etude. Det var også ungt og entusiastisk. Og det var i krigearene en Bergens Dramatiske Klubb som samlet all kunsten under sitt tak i Skottegaten. Men siden?

— Regner gruppen av i 1966 med et langt liv?

— Vi vet ikke. Så lenge vi føler oss bundet i ungdommen. Det må komme nye etter oss. Vi skal ikke eldes i gruppen. Gamle sinn kan ikke holde dem levende. Den skal være et forum for unge tanker og ideer...

— Gruppe 66 kan bli til Gruppe 67?

— Nei. Men kanskje til Gruppe 66 + 1. Og pluss to, tre, fire... Men først er det altså den 11. mars 1966.

Og scenen dreier igjen.

Cogg.

Gruppe 66 samler trådene foran spennende uke i Kunstforeningen

Happening, maskespill, rykende fersk lyrikk, jazz, abstrakt film, diskusjon og enda mer i en ramme av ung bergensk billedkunst

Den første uformelle gruppedannelse i Bergen kunstliv, Gruppe 66, er snart bare en uke fra åpningen av sin utstilling og alt som følger med den. Nøyaktig hva det blir vet ikke gruppens medlemmer selv, enda mindre Kunstforeningens intendant, Per Remfeldt, men han går omkring med en lykkelig følelse av at det skjer noe omkring ham. For første gang på meget lenge taler man om spenning i Bergens kunstliv. De som skaper spenningen, er delvis hemmelighetsfulle. I Kunstforeningen får de carte blanche til å stille ut. Intendanten føler ingen engstelse for sin institusjons renommé i den anledning. Bildene er begynt å sige inn, men det males og trykkes og limes fortsatt, og det kan nok hende at ikke alt som vises neste fredag har fått tid til å tørke.

Det er slik gruppen vil det skal være. Den er mindre opptatt av det perfekte enn av at noe bærer bud om liv. Den vil forløse, aktivisere, egge, irritere. Allerede nå må vi kunne si at den har forløst atskillig utover det som er hovedsaken, selve utstillingen.

Gruppens malende og skrivende medlemmer har delt mellom seg sittene i en bok der de utfolder seg i tekst og strek. Boken vil romme et og annet påfunn leseren eller titteren skal få moro av. Tre av medlemmene legger fram egne lyriksamlinger, utgitt for anledningen.

Det er Olav Hermann-Hanssen og den danske Elsebet Rahlff som informerer. — Bjørn Kahrs Hansen er plutselig kommet i gang med noe man kaller abstrakt film. Det han viser, vil kanskje virke uferdig, men det er farlig, erklærer Elsebet Rahlff, å forlange at alt skal være så ferdig.

Nils Bolstad blir kanskje ferdig med sitt maskespill i tide. Hva det går ut på, vet man ikke så nøyte, men Bolstad sitter altså på Voss og arbeider med et maskespill.

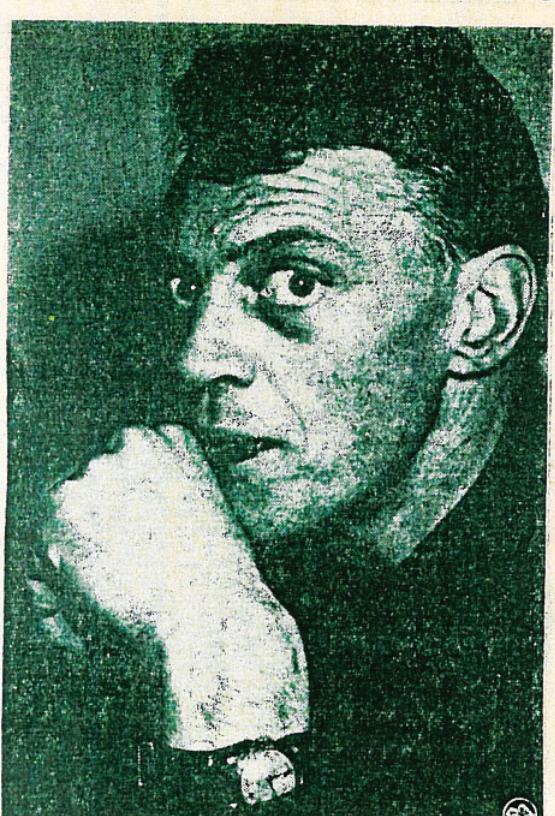
★ Olav Hermann-Hansen og Elsebet Rahlff med prøvetrykk av boken som blir lansert under Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening neste uke.

Da er man bedre orientert om en såkalt lysbilde-happening som er berammet til fredag 18. mars. Bilden skal til dels projiseres på svære, duvende ballonger som vil intensivere forestillingens preg av foranderlighet, liv, improvisasjon. Bildene fremkommer blant annet ved at det blåses fargestoffer ned i lyskassen, og i den utstrekning lysmesteren har kontroll over sine virkemidler lar han seg inspirere av øyeblikket, av musikken, av kontakten med publikum, av noe i seg selv. Samme aften får man opplevde lyrikk pr. lysbilde, med musikkakompagnement og maskespill — hvis det blir av.

Et annet aftenprogram er viet ny musikk og lyrikk. Den danske Walt Rosenberg gir en egen aften med poesi. To jazzkonserter skal arrangeres, en filmnatta, et diskusjonsprogram med en fremtredende københavnsk kritiker som innleder, Jørgen Thorsen. Endelig er det planlagt rundebordekonferanse om et moderne galleri i Bergen.

Men den store oppgave heretter blir å få i stand et galleri som er godt nok til å huse eksperimentelt teater, happenings og mer av det som blir lansert i løpet av utstillingsdagene. Gruppen trenger et møtested, men først og fremst et utstillingslokale som den selv har kontroll over. Bergen har mange talenter som ikke får anledning til å vise hva de står for.

Også Grafisk-Lyrisk forlag vil rimeligvis overleve, men her kommer dette med økonomien sterke inn. Til sitt første tiltak har gruppen noen tusen kroner i støtte fra Kulturfondet.

Manifest

Hva er kunst godt for. Er det ikke menneskene som engasjerer seg i følelseslivets uttryksmuligheter. Hvilken disiplin skal de unge syndere tvinges inn i for å oppøres i kunstnerisk uttrykk. Er det så at de skal inn i skolens danselue og kysse tante Norge.

Hvorfor skal Bergen dilte etter med lunkent thevann når hele verden nu fornryer seg psykisk fra de stabile, akademiske normer. Her er da nu så mange bereiste mennesker — her er da krefter nok til å gjøre byen til et avant-garde rede — herfra kan det slippes ut en hel del om noen bånd blir løsnet på. Noen bånd som spinnes av moralister, reddharer og kremmere i kommune, foreninger, skoler, aviser og andre butikker. Selvfølgelig er det opp til hver gamle halsbuggede kunstner å fornrye seg selv, men det er ikke lett når hodet er kappet av og resten begravet i religiøst demagogi.

Å bli begravet her i byen betyr bare at mordet skjedde her. Slik meningsløshet må ikke få fortsette.

Når det ikke er utlösningsmuligheter for en ung kunstner er hans skjebne halvt selvmord — halvt miljømord.

Vi trenger et moderne museum uten tradisjoner — en fri uøkonomisk scene for dramatikk, et verksted for unge uavhengige kunstnere.

Her trengs pusterom for unge ferske sjeler, før de kveles i eget blod. Kunst er nemlig ikke lenger billeder i ramme — kunst er sjelens farver, den mentale tilstand, selve det menneskelige i konsentrert form.

HAR BERGEN SJANSE?

Lars Gundt.

Manifest

Hva er kunst godt for. Er det ikke menneskene som engasjerer seg i følelseslivets uttryksmuligheter. Hvilken disiplin skal de unge syndere tvinges inn i for å oppøres i kunstnerisk uttrykk. Er det så at de skal inn i skolens danselue og kysse tante Norge.

Hvorfor skal Bergen dilte etter med lunkent thevann når hele verden nu fornryer seg psykisk fra de stabile, akademiske normer. Her er da nu så mange bereiste mennesker — her er da krefter nok til å gjøre byen til et avant-garde rede — herfra kan det slippes ut en hel del om noen bånd blir løsnet på. Noen bånd som spinnes av moralister, reddharer og kremmere i kommune, foreninger, skoler, aviser og andre butikker. Selvfølgelig er det opp til hver gamle halsbuggede kunstner å fornrye seg selv, men det er ikke lett når hodet er kappet av og resten begravet i religiøst demagogi.

Å bli begravet her i byen betyr bare at mordet skjedde her. Slik meningsløshet må ikke få fortsette.

Når det ikke er utlösningsmuligheter for en ung kunstner er hans skjebne halvt selvmord — halvt miljømord.

Vi trenger et moderne museum uten tradisjoner — en fri uøkonomisk scene for dramatikk, et verksted for unge uavhengige kunstnere.

Her trengs pusterom for unge ferske sjeler, før de kveles i eget blod. Kunst er nemlig ikke lenger billeder i ramme — kunst er sjelens farver, den mentale tilstand, selve det menneskelige i konsentrert form.

HAR BERGEN SJANSE?

Lars Gundt.

Sjeldent har det skjedd før at en kunst-utstilling i Bergen er blitt sensasjon månedsvis før åpningen. Imidlertid er det tilfelle med «Gruppe 66», som i tre uker fra 11. mars slipper løs i Bergens kunstforening. 10 bergenske malere og grafikere, et par unge menn som skriver lyrikk og noen flere som spiller og komponerer. De lover bilder først og fremst, bilder i rammer og uten rammer, bilder til å rive i og bilder som ikke er bilder i det hele tatt. Film og happenings—modernistisk maleri—teater—musikk. Jazz og gevaldige diskusjoner om Bergen som kunstby, om kritikere og historikere. Ingen, heller ikke gruppens egne medlemmer —, vet stort om hvor veldig det begivenhetene vil perle seg ut på snoren. Mångt kan skje. ALT kan skje.

Men selve gruppens eksistens er ikke desto mindre et så oppsiktvekende faktum at det grenser til det sensasjonelle. Ikke minst i Bergen, hvor kunstlivet ellers er av det mer sedate slaget.

For ti eller to år siden var det bortimot ukl umulig å tenke seg en slik gruppe i Bergen i det hele tatt. Hva som er skjedd i mellomtiden er ikke godt å vite. Ikke ennå. Muligens blir det jobb for en kunsthistoriker en gang i fremtiden å finne det ut. Sikkert er det i hvertfall at årsakene ikke er en eller tre, men at mange små og store faktorer har greppt inn i hverandre og gjort det mulig å etablere en gruppe som på kanskje kort sikt kan introdusere den formastelige «modernismen» til noen flere enn abonnementene på dyre franske tidsskrifter.

Den mest iøynefallende årsak til etableringen av Gruppe 66 er det forhold til kunstnerenes «faglige» organisasjoner i Bergen. Bildende Kunstneres Forning, for å si det rett ut, gjennom en årrække har vært dominert av et konservativt flertall som har vist liten vilje til å slippe ungdommen til. En gruppedannelse var ganske enkelt nødvendig for de unge, om de ville skaffe seg utstillingsmuligheter. Og Gruppe 66 ville neppe være tenkelig uten det miljø som gjennom årene er skapt rundt kunsthåndverkskolens grafikklinje og Studieatelieret.

Og sist men ikke minst, er gruppen et lokalt utslag av den alminnelige tendens i internasjonal kunst til større åpenhet og frihet i valget av kunstneriske uttrykksmidler. En utvikling som bla. forutsetter utstrakt samarbeide og sameksistens kunstartene imellom. — slik Gruppe 66 har tenkt seg det.

Slike, og flere til årsaker, av sosiologisk, kunstpolitisk og verdenspolitiske art, kan kulegraves i det uendelige, og sikkert med rette og med resultater.

Men Gruppe 66's viktigste forutsetning er likevel Lasse. Alias Lars Grunt 43 år, maler, grafiker, lyriker, skulptør og glødende fanatisk entusiast for alt som er ung og fremstormende. Det var Lasse som fant på dette med gruppen. Det var han som plutselig så muligheten til å realisert en gammel drøm, og han som trømmet mannskapene sammen og fikk hjulene i gang.

Enfant terrible, evig eksperimentator, Bergens-kunstens uroligste sjel, lyrikeren blant Bergensmalerne. Slik og mer til i samme slengen er karakteristisk Lars Grunt har fått heftet på seg frem gjennom årene. Når kritikerne mer eller mindre forvirret er blitt konfrontert med stadig nye sider av hans urolige kunstnerisme. Lasse er sjeldent den samme to utstillingene i trekk. Han skifter hår mange ganger i året. Ved første blikk kan det kanskje se litt tilfeldig og bensiktsløst ut, med denne evige jakt etter nye måter å meddele seg på. Men linjen og konsekvensen er der. Lars Grunt er en mann som kan mege. Han er halvstudert både keramiker og arkitekt, og halvstudert og vel så det som maler, ved akademier både innen- og utenlands. Lasse vet kort sagt mer enn de fleste, om maleriet og alt det han ellers steller med. Men lærdom kan være en belastning, en skranke, en stange mot for den frie personlige utviklingen i kunsten. Og det er det Lasse er klar over. Han strever med å gjøre kunnskapene funksjonelle, frigjøre seg fra dogmatikken og «idealene». Mnage mener at Lasse

seende. Og de har rett i at det er en frihet og åpenhet i hans siste bilder, en ledig naturlighet og en glad varhet, som ikke har vært der før. Men De tar feil hvis De tror at Lasse har slått seg til ro. Det strider både mot hans natur og hans overbevisning. Lasse vil alltid komme til å være på vandring. Hverken han selv eller noen andre er i stand til på noe tidspunkt å si hva det neste blir. Men at det blir, det er sikkert.

Lasse er ikke av de praktiske og effektive i landet. Han har tredve tusen ideer, og brenner for alle sammen. Men han hører ikke til dem som kan organisere og mobilisere sine medmennesker til praktiske tiltak. Han er individualist også på den måten. Bortsett fra akkurat nå og Gruppe 66. Lasse har identifisert seg med gruppen til de grader at han plutselig mobiliserer skjulte egenskaper som slagferdig kunstpolitisk taktiker, ivrig planlegger av jazz-konserter og lyrikk-kvelder, forfatter av utallige manifestører til gruppens pris og forsvar, og forfatter av petisjoner til banksjefer og skipsredere om støtte til

gruppens kollektive hovedverk, grafikkboken.

Lasse er den eldste i laget. Men den ivrigste, ildsjelen som går gjennom ild og offentlige kontorer når det spørst om gruppens tarv- og ukrenkelighet. Og hvis noen går gruppens øre for nærmere, eller kameratene vil fire på kravene, blir Lasse's milde mine myndig. Han forvandler til rene Komintern-kommisærer, og argumenterer med overveide knytthever i bordet og den mest overbevisende og planlagte demagogi.

— Hvorfor dette oppstyret om Gruppe 66, Lasse.

— Fordi gruppen ikke er mindre enn en historisk begivenhet i Bergen. Et forvarsel om at noe helt nytt er i ferd med å skje i vår lokale andedam. Jeg har levd i over førti år etterhvert, og har ventet på dette i femtjeten. Nå er gruppen her, ingen, vet hvor lenge det varer. Slike grupper har det med å leve kort og intens, og det gjelder å utnytte mulighetene mens de er tilstede. For når egen del tror jeg ikke det skjer en gang til, i min generasjon. Rent bortsett fra det er Gruppe 66 et praktisk felles-tiltak som skal skaffe medlemmene utstillinger og utfoldelsesmuligheter vi ellers ikke har. I så måte er det hele et spørsmål om rettferdighet, eller demokrati. Det er ikke rettferdig og demokratisk at et flertall undertrykker et mindretall med avvikende meninger. Åndsdemokrati er å gi plass til alle enkelt-individene. Det har ikke skjedd i bergensk kunstløpene siste årene. De unge har ganske enkelt ikke fått slipp til. Med Gruppe 66 tar vi saken i vår egen hånd, og skaffer oss mulighetene de andre ikke har unt oss. Vi markerer oss, og viser at det lages annen kunst i Bergen også, — kunst som er annerledes enn det vi er vant til fra Bergens-kunstneres felles-manifestasjoner.

Av
Per Hovdenakk

Med andre ord vil vi vise at Bergen ikke er noen avkrok lenger, men har en hel flokk av unge kunstnere som følger med i det som skjer rundt dem.

Med dette vil jeg ikke ha sagt at vi er så mye bedre enn de andre. Det ville vært like galt og like udemokratisk om det var vi som behersket kunstpolitiken, — og de andre som ikke slapp til. Alle må ha samme mulighet.

— Men hva vil dere egentlig? — For meg synes det klart at det må være en balanse tilstede mellom det materielle og det vi kan kalle det mentale. Med det mener jeg at det ikke er nok for et normalt utrustet menneske bare å beskjæftige seg med de materielle ting, være buss-sjåfør, bankdirektør eller humor. Alle mennesker har behov for å oppleve, engasjere seg og avregne sine store eller små mentale for-

viklinger. De færreste mennesker har et yrke hvor det finnes slike muligheter. Verden er nå engang blitt slik at jobben er jobben, og ikke mere. Og utenfor jobben lever vi under et stadig sterke press av materielle faktorer, økonomi, sosial prestisje, karrierejag, etc. Dette presset skal kunsten danne en slags motvekt til. I kunsten skal folk kunne finne muligheter til å oppleve noe annet, avregne sitt raseri og sin ydmykhet. Kunsten skal løse opp knutene og lette for presset og gi folk livslysten tilbake. Personlig er jeg naiv nok til å tro at kunst kan være et slags terapeutisk hjelpemiddel, en behandlingsmetode for folk med komplekser og knuter på sjelen.

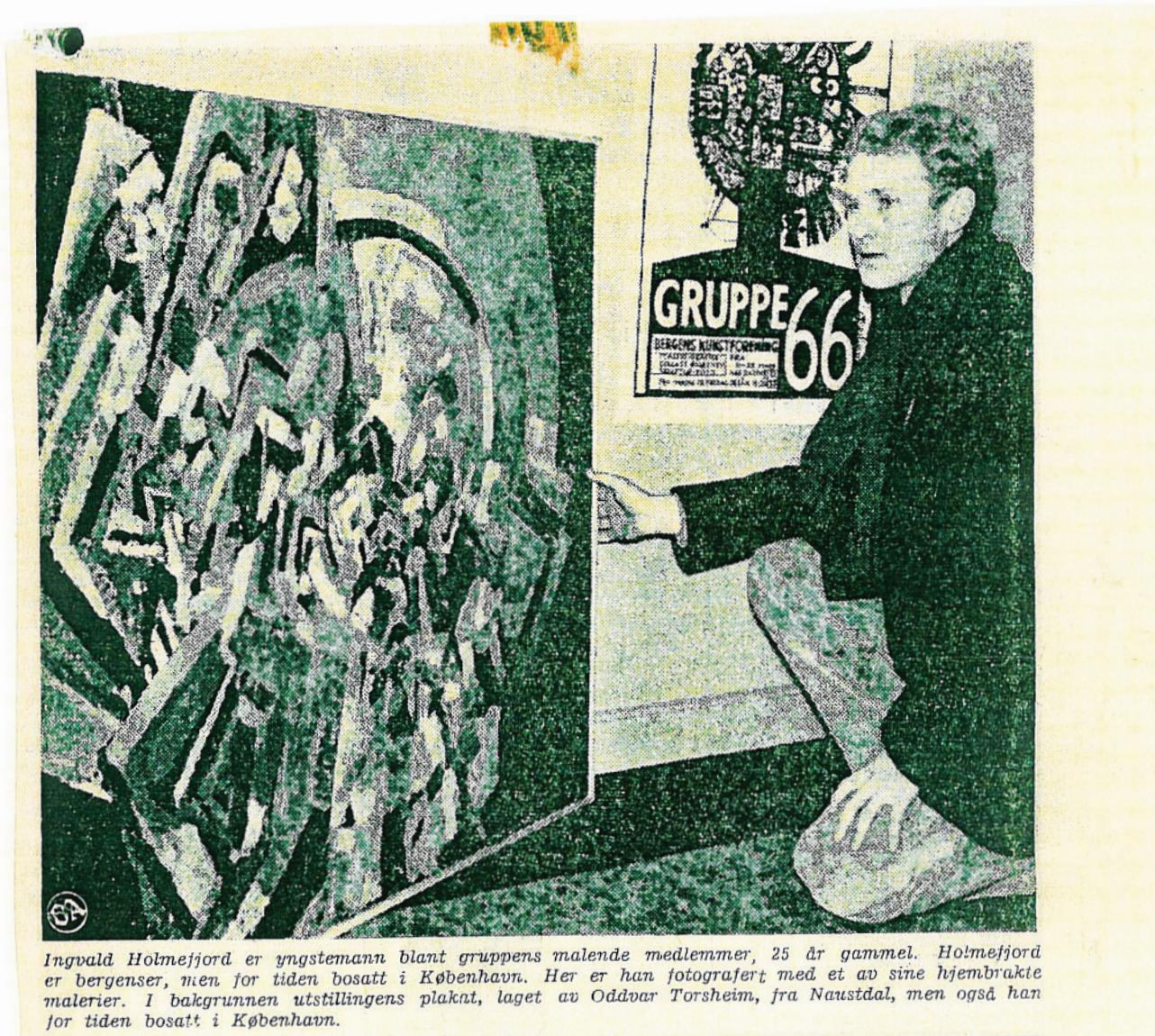
LASSE anno 66

— Du skriver dikt også?

— Ja, for meg er lyrikken en annen måte å uttrykke det samme på, som det jeg vil med mine bilder. Jeg vil at min kunst skal være uttrykk for «mentale» tilstander folk kan kjenne igjen fra seg selv. For meg er det en nødvendighet å male og diktet. Jeg kan ikke ta hensyn til om noen liker det eller bryr seg om det. Men kanskje kan det jeg lager være det noen trenger.

Sier Lasse, Gruppe 66-kommisären med de milde øynene og den iknekkelige begeistringen.

Av Per Hovdenakk, Bergen Arbeiderblad - Mars 1966

Ingvald Holmefjord er yngstemann blant gruppens malende medlemmer, 25 år gammel. Holmefjord er bergenser, men før tiden bosatt i København. Her er han fotografert med et av sine hjembrakte malerier. I bakgrunnen utstillingens plakat, laget av Oddvar Torsheim, fra Naustdal, men også han før tiden bosatt i København.

Startskudd fredag for Gruppe 66 — intens oppladning i BKF i dag

Udstilling og «uke» med diskusjon, teater, film, lyrikk og jazz

Fredag går startskuddet for vårens lokale kunstbegivenhet nr. en, Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening. Tolv unge bildende kunstnere fra Bergen og Vestlandet har sikt sammen i et utstillings-samarbeide, som skal markere hva yngste generasjon i Vestlandskunsten står for. De har sikt samarbeide med utøvere av andre kunstarter, lyrikk, musikk og teater, og i en rekke arrangementer vil gruppen presentere for bergensk publikum eksempler på moderne bestrebelsjer i kunststartene.

Men selve utstillingen først og fremst. Det hersker intens aktivitet og febrikk spenning i Kunstforeningens saler, hvor Vestlandsutstillingen viker plassen for allehåndne kunst-produkter av gruppens bildende kvinner og menn.

De tolv som stiller ut er Nils Bolstad, Ragnhild Gram-Knutssen, Lars Grundt, Bjørn Hegranes, Olav Hermann-Hansen, Ingvald Holmefjord, Per Kleiva, Elsabet Rahlf, Egil Røed, Lars Sæverud, Per Kleiva og Oddvar Torsheim.

De fleste møter med arbeider i forskjellige teknikker, malerier, grafikk, skulptur, collager etc.

Gruppens øvrige medlemmer er fotografene Bjørn Kahrs Hansen,

jazz-musikeren Knut Bratland Kristiansen, komponisten Ketil Sæverud og Terje Skulstad, som skriver dikt.

Tre av gruppens medlemmer, Lars Grundt, Nils Bolstad og Terje Skulstad vil »utkomme« med hver sin lille diktsamling, på eget forlag, til utstillingsåpningen til samme dag, fredag, til gruppens kollektive bokverk, utgitt på gruppens eget forlag Grafisk-Lyrisk Forlag, foreligge. Det er en presentasjon i grafikk, lyrikk og utvalgte prosastykker, av det gruppen står for, som helhet, og for de enkelte medlemmer.

Kunstforeningens intendant, ma-

leren Per Remfeldt, deltar i monteringen av utstillingen i formiddag.

— Kunstforeningen ser det som meget viktig å bidra til å gi den yngste generasjon i Vestlandskunsten muligheter for å presentere seg. Vi har akseptert gruppen som helhet, og det er ikke tale om noen sensur av de enkelte arbeidene. Vi er veldig spente på hvordan det hele vil se seg, når bildene kommer opp på veggene. Det aller meste er splinterne arbeider, samlet inn fra forskjellige kanter av landet, og fra utlandet, hvor noen av gruppens medlemmer oppholder seg. Det er som sagt spennende, men jeg tror vi allerede på forhånd kan si at det blir en utstilling som vil vekke diskusjon og interesse. Invertfall har vi registrert en usedvanlig stor forhåndsinteresse for denne utstillingen. Det er tydeligvis flere enn vi som er spente på å se hva våre yngste kunstnere bedriver, sier Remfeldt.

Til »Uke 66« — serien av møter og arrangementer — har gruppen fått assistanse av den danske skuespiller og instruktør Walt Rosenberg, og den danske kunstskribent, maleren og filmmann Jens Jørgen Thorsen.

HØYERE OG HØYERE synes å være mottoet for denne flokk av kunstnere i Gruppe 66, som har klatret til vørs oppetter Lars Gruntds maleri «Nerven». Ovenfra: Elsebet Rahlf, Egil Røed, Lars Sæverud, Olav Herman-Hansen (tittende fram mellom trinnene) og til høyre Knut Bratland Knutsen og Bjørn Kahrs Hansen. Kunstforeningens intendant Per Remfeldt vokter de unge kunstneres balansekunster.

Unge kunstnere bryter museal høytidelighet

SPENNING FORAN UTRADISJONELL UTSTILING I BERGEN

Fra vårt Vestlandskontor

BERGEN i dag.

Det rår ikke så liten spenning i kunstnerkretser omkring den utstilling som den unge gruppe 66 åpner i Bergens Kunstforening i morgen. Av gruppens 16 medlemmer er det 12 som nå deltar i utstillingen, 10 som malere og grafikere, én som billedveverske og én med fotografiske verker. Resten av gruppen rykker inn ved en rekke av de arrangementer som skal holdes i Kunstforeningen

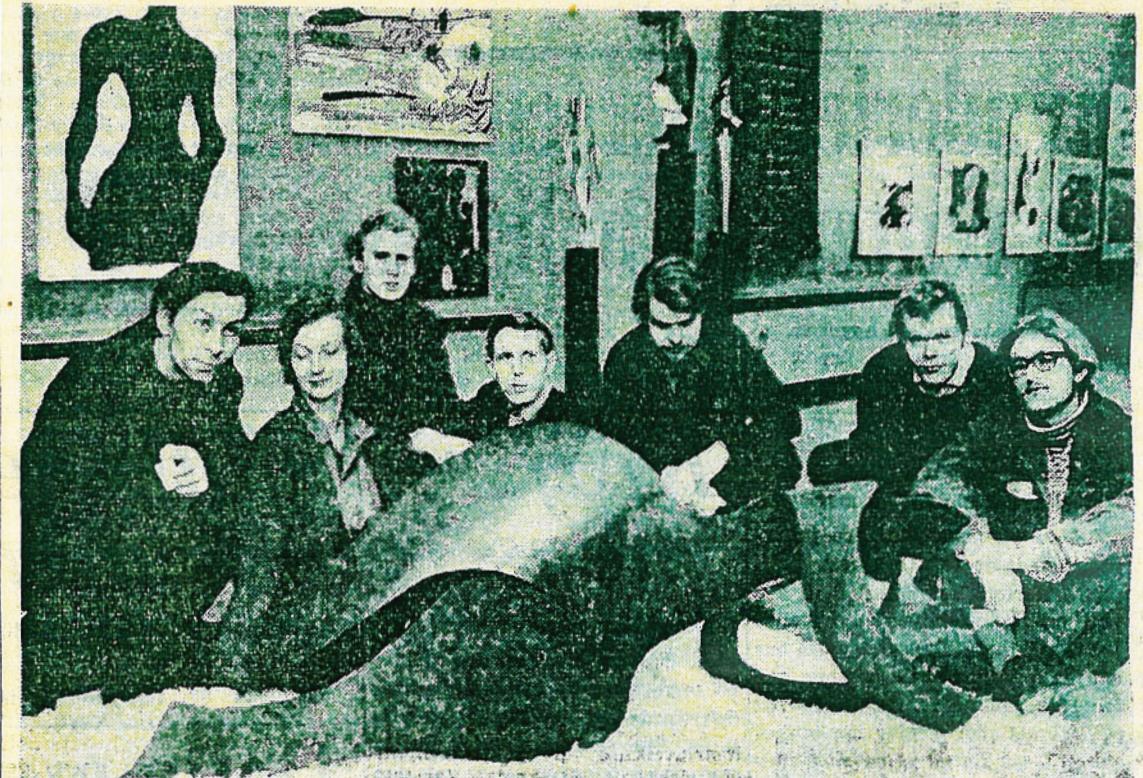
om kveldene, med lyrikk og musikk — og med en «happening» som de venter seg meget av

De 12 som nå deltar i utstillingen, er Oddvar Torsheim, med en sterkt mekanisk preget grafikk, Egil Røed med grafikk, collager og skulpturer i jern, Lars Gruntdt med malerier og skulptur i stålplater, Ragnhild Gram-Knudsen, Lars Sæverud, Ingvald Holmefjord, Olav Herman-Hansen med malerier og fotografiske nude-collager, Elsebet Rahlf, en ung dansk tekstilkunstnerinne med collager og en egen billedvev i sterke farger og med vevet «fugletegning» som hun endog presenterer et par kåper av. Bjørn Hægranes, Nils Bolstad og Per Kleiva — den siste med malte collager.

Dagbladet - 10. Mars 1966

— For Kunstforeningen har dette vært en kjærkommen anledning til å bryte med det høytidelige museumspreget som en gjerne finner ved utstillingen, sier Kunstforeningens intendant, Per Remfeldt. Det vil bli en uhøytidelig og vital samling kunstverker som vi her får se, av unge mennesker som vil føre fram noe de har på hjertet.

Sceneskifte i Kunstforeningen

Det skjer merkelige ting i Bergens Kunstforening. En ungdommelig flokk som leserne vil vite kaller seg gruppe 66, har ikke langt fra tatt bolig i de store saler og den tilstøtende kafé, og fredag middag erklærer ordfører Harry Hansen forestillingen for åpen.

Tre uker skal den vare, og vi vil ikke ute lukke at en og annen vil føle seg rystet over det som er å se. Om noe av hensikten dermed er oppnådd, blir vi ikke si så sikkert, men vi skulle tro at denne kunstnergruppen som i sitt slag er den første her i Bergen, frykter publikums likegyldighet mer enn mye annet og tar konsekvensen av det.

Flokkens har delt veggplassen nokså likelig mellom seg, til dels også gulvplassen. På sitt areal har den enkelte full frihet, et forhold publikum neppe vil dra i tvil. Det har ikke vært øvd noen form for

kritikk fra gruppens side overfor den enkelte utstiller, og Bergens Kunstforening selv har naturligvis gitt gruppen fritt slag.

Overgangen fra Vestlandsutstillingen til denne mønstringen vil slå enhver og vise at gruppen mener noe når den føler seg i opposisjon til «Statens høstutstilling nr. 2», og alt dens vesen. — Det er ikke slik at gruppens medlemmer saboterer Vestlandsutstillingen, men de kunne ganske sikkert tenke seg å prege den sterke.

Dagen før åpningen skal det si es at Gruppe 66 spiller på et stort register. Det er nært sagt ikke det medium som ikke er tatt i bruk.

Resultatet er deretter. Levende, livlig, variert, fargerikt, engasjende.

Til åpningen vil det foreligge flere tryksaker, først og fremst en katalog der medlemmene har delt plassen mellom seg på sam-

me måte som i salene. Senere skal det skje ting som representerer en viktig side ved gruppens bestrebelse: det blir jazzafterner, opplesning, foredrag, diskusjon og happenings.

Bergens Tidende - 10. Mars 1966

- ungdommen av i dag - fyller Kunstforeningen

Gruppe 66

- Helgarderer seg med kollektive og separate bøker
- Og mobiliserer ordføreren til å sette hjulet i gang

Det beste skjegget (til venstre) Oddvar Torsheim, en behersket langhåret (til høyre) Ingvard Holmefjord og Den Danske Pige Elsebet Rahlf. Over dem Lars Grundts oppfatning av et menneske, klippet i metall og vridd i form.

Morgenavisen, Bergen - 10. Mars 1966

Det er et morsomt eksperiment Kunstforeningen lærer sine lokaler ut til i de kommende ukene: Gruppe 66 byr på Mixed Grill med musikk og poesi. Jeg spør det besøksmessig publikumstilkess, for det er jo artig å se den heldigvis alltid selvbevisste ungdom utfolde sin egenart på engen. Dessuten vil alle andre unge komme for å se på hva Per og Pål og Espen Askeladd har funnet til å målbinde kongsdatteren med, og dermed også oss andre som enten aksepterer dagens kunstform eller i vår forståelse fortæller å få vite hvadet forestiller. Og endelig har ungdommen tanter og onklar og foreldre og venner og unevner av familiene som kommer respektive i frykt for og i håp om at de skal gjøre skam på familiene.

Det er med Gruppe 66's usædvanlige mønstre som med alt ungt. Noe er så godt at en akkurat så vidt ikke glemmer at de ikke er helt profesjonelle ennå. Og forvrig har de det alle så morsomt balk kultissene at deres morro smilte over på publikum. Disse unge og tildeles langhårete mennesker — det finnes også et selvhevdende løveskjegg eller to blant dem — damper av morro. Det er ikke til å feie av og man blir taantlig rørt over det.

Hjem skal ha neste ord?

Og så snakker de, ih gudre, hvor de snakker. Og hvor de er gruppetro enige om alt umuligen hvem som skal få ordet til neste rep like. For det er så meget man skal ha sagt, og så kort tid å si det på. Tiden er alltid så kort når man er ung og damper av entusiasme. Men om nå noen uforgrifelige meninger drukner fordi de snakker i munnen på hverandre gjør det ikke noe. Det er nok av skarpe standpunkt å ta av. For enn ikke Martin Luther «Det er i den lille katekismus er mer absolutt urgjendrelige enn unge menneskers meninger. Det kjenner vi da alle igjen fra våre egne unge dager.

Det fullt korn

Det faller korn, og noen er hvetekorn og noen er skvalverk, slik det alltid har vært når ung-

dommen revolusjonerer verden. For det gir det naturligvis. — Verden har alltid behov for revolusjon når det er unge mennesker i den og det er det jo heldigvis til enhver tid. Og Gruppe 66 er ikke misfornøyet med oss som vi var med våre forgjengere og som alle unge har vært siden Adams og Evas barn kom i trassaderen og oppdaget at deres foreldre var reaksjonære, levet i for tiden og ikke hadde utviklet seg ut over det øyeblikket da kunstskillet med ribbenet ble gjort.

Når Bergens Kunstforening lærer sine lokaler for Gruppe 66 Gruppe 66 kommer og se på og bli taantlig rørt over hvor sote og friske og fulle av urokkelig selvtillit de unge mennesker er. Heldusen...

På det tidspunkt har nemlig de også høstet den reaksjonære og forstoktede erfaring at det er meget som skal læres her i verden og at lærdom faktisk ikke forinner, men forelder råven at skuffelser hjelper en til å finne sin egenart. Hvis det vel å merke virkelig er en egenart som kan overleve læreren korrigere blyant. Men er den der trives den ved å bli stukket, lukket, vannet og podet.

De er misfornøyet med oss
Ja, de unge er misfornøyet med oss. Og gudskjell for det. Så har de deres foresattes oppdragelse ikke vært onsonst. Den har fått grunstenen. Og så kan vi jo tenke over det faktum at i grunstenen nedlegges et stålskrin med dette stållskrinet er grunstenen

nedleggernes navn nedlagt. Først når det planlagte hus med forrente krefter er reist og har fått bygningsinspektoratets godkjennelse kommer dets eget navn over døren og kommer på bykartet og blir kjent som vedtatt adressesformular på menneskelivets postruter.

Og så til publikum: Gå og se på Gruppe 66. Og om tilskueren

(FORTS. NESTE SIDE)

Gruppe
(FORTS. FRA SIDE 6)

minimellom forvirret kikker i katalogen for å se om det er en utstilling av klassens flinkeste elever, så husk at det er en grunnstensnedleggelse vi bryrner. Og vi ikke bli fornærmet fordi om vi merker at de er fornærmet på oss for vår uforstand og vår manglende evne til å anerkjenne deres geni. For de er ikke mulkesure. Om en stund tiliggir de oss at de var sinte på oss og innviller i å inntre i symbolosesamliv med oss eldre i den utsrekning som samfunnets og deres egne interesser nå en gang er best tjent med.

Og det er da lovende at Gruppe 66 er brushhoder? De nøyser seg ikke med tekkelig å børke på døren og i all ydmykhet be om et kommunalt stipendium til en kopp kaffee. Nei, de dundrer på dren og truer med å bruke rambugn hvil slike slipper inn. Så det blir nok billigere og behageligere for oss å åpne døren frivillig. For noen år siden mønjamalte de kansje Den Danske Piske utenfor Kunstforeningen — i allfall gjorde deres samtidige det. I dag er de kommet innenfor dørene i Kunstforeningen overbevist om at de går den danske Gerhard Henning en høy gang. Og det er da bedre enn å mønjamalte hans verk?

Det er alltid en Espen Askeladd

Så er det jo alltid den lille spenningsmomentet for oss middeledrende, som beklageligvis ennå har mest innflytelse på det eksisterende samfunn, at det kan skjule seg et godt i den kaledoskopiske forvirring. Det kan vi ikke si i dag, og enda mindre kan vi si hvem av dem det monne være. Dertil syder det ennå for begeistret og uartikulert i dem. Men i fluktken av friere som med livet i henderne drar til Kongsgården for å målbinde kongsdatteren er det jo alltid en Espen Askeladd, og han får halve kongeriket i tillegg til en konfliktskudd.

Så en skal aldri si aldri. Og si hva de vil, hvis de ikke er sur av gemytt og har glemt Deres egen ungdom, så vil de ha vanskelig for å motsætte denne brushhodede ungdommen som snakker i munnen på leverandør av entusiasme, sinne og selvskjærhet, som slår i bordet og har hensikt omstøtte det bestende og la Dem og meg stryke med under omveltingen. Og strengt tatt: det skjer jo i allfall overensstemmende med naturens orden.

Heordan

Høyer ikke disse unge samfunnsmotsterne seg med å stille ut bildende kunst fra maleri til veivnad, fra formkunst til fotografi, fra tonende POP til malitt lyrikk. Skal det være så skal det være og når det regner på pressten...

I tillegg viser de en bok sammen, prosa og grafikk, grafikk og poesi. Den blir grunnen enig om å lage i fellesskap, men når man har meget på hjernet kan det bli knapt nok, så Lars Grundt og Terje Skulstad skrider tilboged til å lage sin egen bok samtidig, og fremtrær dermed som en slags solister. Olav Herman-Hansen og Elsebet Rahlf (dansk veverse) har dertil uttrykt seg i en akrobatisk katalog for selve utstillingen. Og det er faktisk nydelige trykksaker alt sammen, og ikke de ikke innholdet, vel så er det i allfall glemmende boktekniikk ar-

Til fellesboken som heter «Gruppe 66» og til utstillingen har de av Kulturfondet fått kroner 7500. Og de har finansiert en del ved good-will-reklame. Men la det straks være sagt at «Grafisk — Lyrisk Forlag» er et privat (og ennå ikke registrert) firma som gjerne vil ha solgt helle opplaget for å dekke egenkapital i forlaget, og dessuten fordi de håper å kunne registrere seg som blivende forlag med ung-kunstforlagsvirksomhet for øyet. Og så

blir utstillingen åpnet fredag middag av ordføreren.

Hjem

Hjem Gruppe 66 består av? Jo, av — og rekkefølgen er ganske tilfeldig, ingen er herre og ingen er tjenere — Oddvar Torsheim, Egil Røed, Lars Grunnt, Ragnhild Gram-Knutsen, Bjørn Kahrs-Hansen, Lars Sæverud, Ingvald Holmefjord, Olav Herman-Hansen, Elsebet Rahlf, Knut B. Kristiansen, Terje Skulstad, Bjørn Hegrancs og Nils Bolstad. Så som man ser har vi da tidligere sett de fleste av dem på kollektivutstillinger. Et par til og med på separatutstillinger. Et par til og med på samfunnsmotsterne.

Hvordan gruppen ble til? Den kom viist flytende på en fjell og drev i land med en grafisk utstilling i Unge Kunstreres samfund i Oslo ifjor og en dittet i Münsster i Tyskland likeledes ifjor. Og så opptok den i seg ungdom som betjener seg av andre media. Den unge danske Elsebet Rahlf i alle slags garn, Terje Skulstad i rimfri poesi, og han deltar på utstillingen fordi Lars Grunnt har malt et av hans rimfri i kjempeformat på lerret med utilikkipede kanter. Andre deltar med musikk men da det er vanskelig å stille musikk ut vil det skje ved spesielle arrangement, og slik vil også andre lyrikere komme på utstillingen.

Ja, og så skal det være en vegg hvor det stadig skal skiftes gjennom. Og bilder skal ligge flatt på høye skamler på gulvet for å kunne sees rundt om fra alle kanter.

Hvorfor

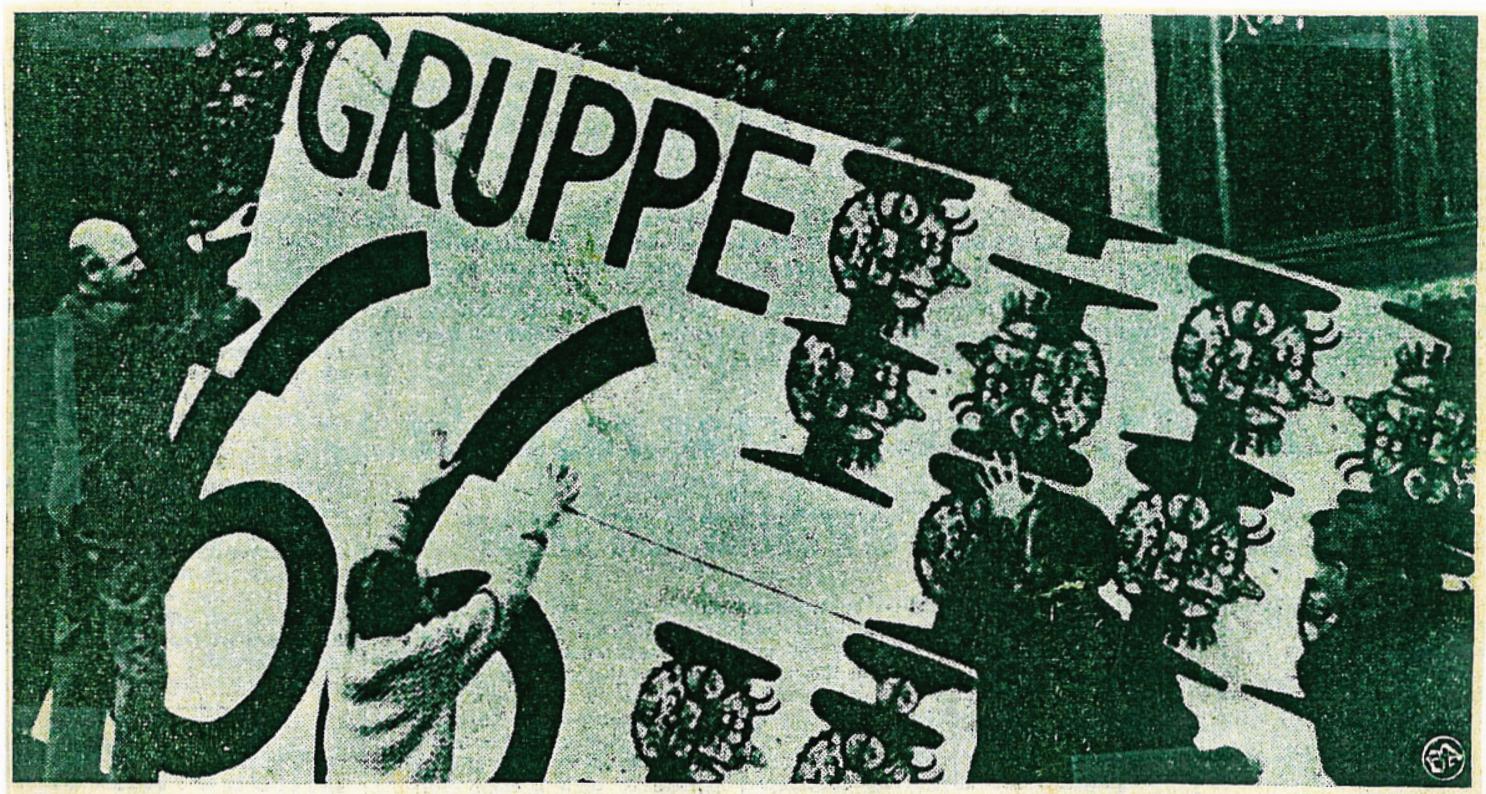
Kort sagt, vi kommer ikke til å kjede oss. Og jeg tror ikke mange vil bli forarget heller. For det er så deilig variant og «krukke» som danskene sier om det rare som ikke er galt men ganske anderledes. Og Olav Herman-Hansen sier: — Vi vil gjerne skape et Ungt Forum i Bergen som en parallell til Unge Kunstreres Samfund i Oslo. For de gamle som styrer og rår gjør ikke stort for oss unge. Og den var til styret i Bildende Kunstreres... — Noen av dem vil bli forbauet fordi de ikke visste de var gamle i ungdommens øyne? Unntagen naturligvis Lars Grunnt.

Jantie.

Gruppe 66 til topps

I formiddag foregikk den høytidelige åpning av Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening. Ordfører Harry Hansen foretok åpningen, og hilste de unge Bergens-kunstneres utstillings-samarbeide som et kjærlig kommet incitament i byens kunstliv.

Gruppe 66 går inn for å engasjere et størst mulig publikum i sin utstilling, og for at ingen skal sveve i uvitenhet om hva som foregår i Kunstforeningen i disse dager, har gruppen laget en kjempeplakat, som det i morgentimene måtte flere mann til for å få på plass over inngangen til utstillingslokalene. Her har BA-fotografen foreviget bestrebelsene, ledet av Kunstforeningens intendant, maleren Per Remfeldt til venstre.

Trengsel i Kunstforeningen til åpningen av Gruppe 66

Bare fremtiden vil si hva som er godt, sa ordføreren
Men variasjonsbredden er stor

Fra venstre: Per Remfeldt, Bjørne Johannessen, ordfører Harry Hansen. Videre fra v. forfra og bakover mot h.: Ragnhild Gram-Knutsen, Olav Herman-Hansen, Lars Grasdalen, Terje Skulstad, Nils Bolstad, Oddvar Torsheim, Egil Røed og Bjørn Kahrs Hansen.

Hverken de tolv utstillerne av Gruppe 66 eller Bergens Kunstforenings intendant Per Remfeldt kan vel i sine villeste drømmer ha tenkt seg muligheten av et slukt fremmøte til åpningen av utstillingen som det vi så i morgentidens igår da Kunstforeningens formann, børskommisær Bjørne Johannessen ønsket velkommen og ordfører Harry Hansen erklaerte den for åpnet.

Formannen som minnet om at Gruppe 66 har fått bidrag av Statens Kulturfond til sin utstilling og sitt øvrige gruppearbeid i forbindelse med utstillingen, sa at foreningen ser det som en av sine største og viktigste oppgaver å hjelpe frem den unge kunst. For bildet av hele vår kunst ville bli ufullstendig hvis vi ikke tok hensyn til de unge og de yngste. I det vi ser i dag er det meget uro og ikke så lite opprørs-trang. Det hører umiddommen til.

— Av det jeg hørte om utstillingen og av det avisene meddelte om

den — ordføreren avla her en elskverdig, liten visitt til Morgenavisen — ante det meg at det ville bli en utstilling med stor variasjonsbredd som Bergens Kunstutstilling her har hatt lokale til. — Det holder stikk. Og at den interesserer publikum viser fremmøtet.

Det er unge mennesker som stiller ut. Hva fremtiden gjør av dem kan vi ikke si i dag. Vi må nøye oss med å si at det som er godt vil fortsette å være det uansett om reaksjonen i dag er positiv eller negativ. Og det som ikke er det vil bli glemt.

Det er mitt håp og min tro at det

jemmene og gi dem inspirasjon til å arbeide videre fremover mot målet. Med disse ord erklærer jeg utstillingen for åpnet, sa ordføreren.

Så tett av mennesker var det i Kunstforeningen under selve åpningen, at mange resignert slo fast at noen sjanse til å se på selve utstillingen var det ikke, og gikk sin vei for å komme igjen senere. Men det hjalp forsiktig ikke større for tilstrømmingen fortsatte like tett til like før stengetid.

Bergens Billedgalleri og Bergens Kunstforening hadde alerede før åpningen foretatt en del innkjøp og noen flere Solgt-lapper kom opp innen første utstillingdag var forbi.

12. Mars 1966

800 åpnet Gruppe 66"

Omlag 800 mennesker var møtt fram til åpningen av Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening i går middag, det største fremmøte på atskillige år i en slik anledning. Åpningen ble foretatt av ordfører Harry Hansen, som ønsket de unge utstillerne lykke til med et dristig tremstøt for et bredere kunstmiljø i vår by.

Ti salg var gårsdagens fasit, hvorav to til Billedgalleriet, og fire til Bergens Kunstforening.

Bergens Tidende

Der vi nylig kunne se en vanlig harmlös utgave av den langt på vei offisielle vestlandske kunst med sine kjente navn og resultaten av deres utrettelige kamp med det dramatiske landskap og de pittoreske bymotiver, denne stedige boring etter verdier i gjennomtrevlet grunn, der er det nye, delvis unge Vestland rykket inn. Denne gang er vi særlig opptatt av nettopp sceneskiftet på grunn av det lille opprør som ligger i forandringen.

Det er for tidlig å si hva som forener medlemmene av Gruppe 66, og de har ikke arbeidet lenge nok sammen til at gruppens sterkeste kunstnerpersonligheter kan ha fått øve noen påviselig innflytelse. Det som står fast, er at medlemmene føler seg unge, med få unntak også er det, dessuten viser det. Som unge opplever de et motsetningsforhold til

Maleri av Olav Herman-Hansen, «Gjennomgående»

det vel etablerte, slik det kommer til uttrykk i blant annet Vestlandsutstillingen. Med ungdommens sjeldent sviktende overmot føler de seg satt utenfor kunstlivets små maktposisjoner,

for eksempel styrer og juryer. De får ikke gjøre seg gjeldende etter den vekt de mener de har når Vestlandets kunst skal vises samlet. Derfor — men langt fra bare derfor — vil de lage sin egen mønstring. Der er grunn til å understreke at det ikke er de furtende refuserte som har rotet seg sammen i lutter negativitet.

Vi kan gå ut fra at medlemmene har hatt en herlig tid med å planlegge alt som er skjedd og kommer til å skje i dagene etter. De utgjør en multikunstnergruppe der ikke bare meget av det som går under navn av maleri og grafikk er med, ved siden av skulptur og billedvev, men også nærskyldte former som lyrikk og musikk. Dertil film. Alle dyrker, delvis programmatisk, det nyeste formspråk. Nå skal det trege Bergen omsider få servert på ett brett det som foregår i dag. Hver og en har etter evne og temperament gjort bruk av det store tilfangen av uttryksformer og teknikker som bryr seg fram i dag. Utstillingen rommer også forsøk på å øke dette tilfanget, men det er ikke lett.

Det er i det hele tatt ikke lett å være kunstner i en internasjonal tid da Bergens-maleren blir veid mot de malere som tilhører hele verden.

Heller ikke er det lett å virke som skapende menneske i en tid da tilsynelatende alt er tillatt og mulig. Det eneste som ikke tillates er å mangle talent. Den som maler et landskap og lykkes så noenlunde, betraktes vanligvis som harmlös, i verste fall som

amatør. Men den som tar feil av sine evner i oppgaver som rommer åpenbare pretensioner, slipper ikke lett. Utstillingen er ikke fri for slike dissonanser. Om den mindre rutinerte besøkende i blant skulle føle seg desorientert er det sannelig ikke bare hans egen skyld.

For nå engang å gjøre oss ferdig med de problemer en slik gruppe vil måtte stå overfor i kunstens avkrok som Bergen, må vi understreke at det selv ikke her er lett å komme med noe nytt — i den utstrekning dette ønske har vært fremtredende. I de samme lokaler har vi kunnet møte tidens største malere. Det vi avgjort har vært forholdt er krattet av kuriøse og ytterliggende ting, det som sjeldent vises utenfor de store byers private gallerier. Bergen mangler dessverre disse mer uformelle utstillingssteder, på dette området får vi kanskje si at Gruppe 66 kommer et behov i møte.

Det er som kollektiv manifestasjon utstillingen har sin største betydning. Den rommer mangt som aldri kunne tenkes i en mer høytidelig sammenheng, men her har det sin berettigelse fordi rammen og intensjonen er som de er. Som helhet er det blitt en levende, livlig og morsom

mønstring. Det er mulig at den vil virke engasjerende og sikkert at den vil irritere, kanskje også støte. Der er enkeltarbeider som peker seg ut og utstiller som viser modenhet og evne til forståelse.

Spesielle karakter ved å holde en vegg åpen for forandringer. Den som kommer igjen, kan vente å få se noe nytt. Gruppens stilling til sin samtid og de store politiske spørsmål kan vi kanskje gjette oss til av programmets rimeligvis tilskikt ufysiske blanding av bilder. Vietnams sørste og moterendens dristige pionerer med blottet barm, lykkelige barn med sine daddaer i byparken og atomoppens velkjente formasjon, astronauten og politikeren, neger-demonstranten som blir slått ned, sportshelter og travløp, bilvrak.

Gruppens modneste og kunstnerisk sterkeste medlemmer er Olav Herman-Hansen og Bjørn Hegrane. De har begge vært gjennom en fase som grafikere — og dyrker for så vidt fortsatt grafikken, som kan ha så stor oppdragende betydning, men det er tydelig at dette medium med sine begrensninger ikke lenger kan gi det fulle svar på deres uttrykksbehov. Herman-Hansen viser en serie bilder med en sterk, i blant næsten skingrende koloritt. Der er ikke lenger gjenkjennelige mennesker i hans bilder, men kanskje

uttrykk for en menneskelig situasjon. Det er formelementer som vi oppfatter som organiske, buede, bølgende linjer og felt som noen ganger løper sammen i kraftsentrum. I de mest gjennomorganiserte bilder, som nr. 78, møter vi en sterk ordnende vilje som har maktet å samle de kompliserte elementer til et hele av betydelig uttrykkskraft.

Andre av hans bilder kunne tenkes å fortsette utover rammen som da representerer en tilfeldig begrensning, og et enkelt, nr. 75 med titelen «Fall gjennom gult» virker heftig spontant ganske uten det veloverveide som preger hans fasteste bilder. Klarhet og bevegelse, intellekt og temperament, mellom disse poler går kraftlinjene i Herman-Hansens maleri. Et par såkalte collager, som snarere er fotomontasjer, vil jeg foretrekke å se som glipp i vurderingsevenn.

Elsebet Rahlfss: Billedteppe

Felles med Bjørn Hegrane har han den håndverksmessige dyktighet som gjør betrakte- ren så trygg. Hegrane som startet med islosomt siseler i fjord- landskaper der kubistiske ele- menter etter hvert ble avløst av en abstrakt ekspressionisme, har spakt tilbake til naturinspirasjonen, men i en frødigere, rikere

for bokstavelig: overgangen fra grafikken til striecollagen som han utforsker for tiden, repre- senterer ikke noe sprang, men en naturlig utvikling.

Hegrane's ferskeste grafiske blad «Ve-klage», «Tragedie», «Portrett av robot» viser at han er opptatt av ganske andre problemer enn det fjordlandskapet som han fant så egenartete uttrykk for. Der er kommet noe illevarslende, urovekkende i hans bilder, som grafikkens kammerformat neppe kan uttrykke på en måte som kunstneren vil finne helt dekkende.

Det kan neppe være hans re- lieffaktige collager med sin sterke, men sjeldent påtregnende ma- terialvirking. Hegrane arbeider med en behersket, nesten tørr fargeskala: gult, orker, brunt over i det rødbrunne, svart, hvitt. Denne jordskala, påført i tjukke lag, gir sammen med striens grovru- tete, frynsete karakter et boksta- velig tilbake-til-naturen-inntrykk men jeg tror det er forbipående. Hegrane har tilimpert sin form etter det nye medium som krever klarhet og enkelhet. De røligste bildene er de beste. Hegrane orga- niserer sine billedelementer velgjørende sikkert, men det er ikke at lysslukende bilder skal måtte henge så mørkt.

De øvrige får nevnes i mer til- feldig orden. Ragnhild Gram- Knudsen jonglerer rutinet med papircollagens biter av trykt og fanget materiale og får i flere arbeider fram en roterende bevegelse med klar romlig virkning.

I denne velberegnede lek kan man more seg med å se et bilde på tidens press av inntrykk og informasjon. Bildene er omten- somt montert med stigning fra

posisjoner vekslende med beve- gede.

Lars Grundt er flokkens uro- ligste sjel, forunderlig rastlös og søkende, enda han er eldst av år. Her er den største spennvidde, men uten stor fordypelse. Grundt vil prøve alt, men slipper det fort og evnen til selvkritikk kunne

ha vært mer fremtredende. Han

er som en hel sprek akademiklasse alene.

Oddvar Torsheim er gruppens overgivne fabulant, som fyller sine trykk og tegninger med fi- gurer av komisk-alvorlig virkning. Torsheim røper sterkt samtidengasjement og tegner bildet av en umenneskelig gjort verden. Luft og vann er fylt av farlige og faretruende vesener, gjenstander, farkoster, symboler.

De taler endog sitt eget språk

som Torsheim fletter inn i sine

grovru- tete, frynsete karakterer et boksta-

velig tilbake-til-naturen-inntrykk

men jeg tror det er forbipående.

Hegrane har tilimpert sin form

etter det nye medium som krever

klarhet og enkelhet. De røligste

bildene er de beste. Hegrane orga-

niserer sine billedelementer velgjørende sikkert, men det er ikke at lysslukende bilder skal

måtte henge så mørkt.

Collage av Ragnhild Gram-Knudsen

Per Kleivas «Kjøttmiddag»

Bjørn Hegrane: Collage i strie

meningssprengende «dikt». Tors- heim ville neppe tape på større disiplin. Frodigheten er så over- veldende at den tåler beskjæring.

Til helheten hører også de be- givenheter som er annonser — med utstillingen som bakgrunn og ramme, konserter, opplesning, foredrag, samtale, «maskespill», og det gátefulle happenings. Arran- gørene understreker utstillingens

Det er vanskelig å se noen klar korrespondanse mellom program og utstilling. En malergruppe som tilkjenegir politisk engasjement så tydelig burde kanskje først og fremst gjøre det qua malere.

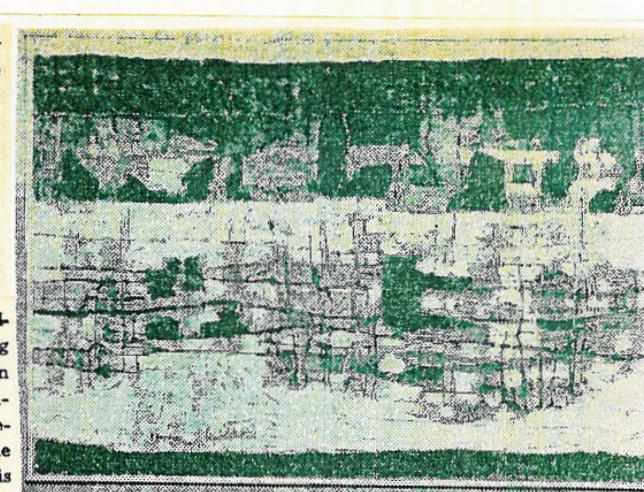

EGILL LIEN

GRUPPE 66

I KUNSTFORENINGEN

Lars Sæverud. Hans vegg kun- ne gjerne ha vært kortere og bildene færre og mindre. Han trenger fremdeles forstående kor- rektiv. Sæverud kaster seg ut i oppgaver som han ikke makter, mest fremtredende i de to største bildene. Et par av de mindre virker mer gjennomtenkt og gjennomarbeidet. Det kan se ut

som Sæverud søker det informelle, men det kaotiske ligger farlig nær. I dette tilfelle kunne man ønske et «motiv» som ville tvinge kunstneren til å søke bestemte løsninger på maleriske problemer. Sæverud er heldigvis en ung maler, og enda yngre er Ingvald Holmefjord, som viser betydelig dyktighet i sine overveiende røde, sprengende kompo- sisjoner. Når bildene ikke fan- ger så stor interesse, skyldes det kanskje deres splintrede karakter, en viss gruggenhet i fargen og gjentagelsen.

Egil Røeds grafikk med indu- strimotiver minner delvis så sterkt om den danske Palle Niel- sen at det virker forstyrrende. Han smitter sine plater med stor dyktighet og får fram en flimrende virkning som formidler sterkt hete- og lysopplevelser.

Den danske Elsebet Rahlfss har en bakgrunn i dansk kunstindu- stri og fører med seg en form, farge- og materialverden som virker fremmed for oss. Hun arbeider med grove materialer på grov renning, delvis etter kartong som er utført i collage-teknikk. Ar- beidene svinger fra tunge orga-

niske former, holdt i en dyp far- getone med liten koloristisk spen- ning, til åpnere komposisjoner i skjære farger og innslag av me- tall i form av netting og plater.

Arbeidene dokumenterer teknisk

kyndighet, men de evner ikke

å opppta en særlig.

Midtrommet er samlingen

desiderte raritetskabinett med bi-

drag av Nils Bolstad, Per Kleiva

og Bjørn Kahrs Hansen. For ikke

å sprengje enhver ramme lar

vi gjennomgåelsen — kanskje

føreløpig — stanse her.

Egil Lien, Bergens Tidende- Mars 1966

Fremadstormende kunstnere

VG's Bergenskontor — Kom ikke å si at myndighetene neglisjerer unge fremadstormende kunstnere! Da den nyetablerte Gruppe 66 i Bergen i går ettermiddag lot tippet gå opp for sin brogede, men høyst interessante mønstring i Bergens kunstforenings lokaler, var både kommune og stat sterkt i bildet.

For det første, ordfører Harry Hansen ledet åpningsseremonien.

Videre, det spørs om gruppens iherdige bestrebelsel for å få det store publikum i tale, ikke hadde løpt ut i sanden om ikke det statlige kulturfond hadde gitt en håndrekning i form av 7500 kroner i kontanter.

Gruppedannelser er et relativt sjeldent fenomen i norsk kulturliv. Det som er karakteristisk for dette ferske vestlands-fenomenet, er for det første medlemmene alder. De yngste har bare såvidt rundet de tyve, hovedtyngden ligger omkring 30 år.

Bredden er også påfallende. Her fins malere, grafikere og billedhuggere side om side med lyrikere, musikere, fotografer og tekstilkunstnere, tilsammen kloss opp under sneset.

Men felles for alle er en ungdommelig glød for nye uttrykksformer, og en innbitt protestholdning overfor de ideer og synspunkter generasjonene foran representerer.

Nå er det imidlertid ikke slik at gruppen må oppfattes som en samling av uskolerte rabulister der uhemmet får bølre seg i et øverdig utstillingslokale. Så godt som alle gruppens bildende kunstnere kan i hvert fall skilte med en solid utdannelse. Pussig nok ikke en eneste en fra Akademiet i Oslo. De fleste har studert i København, noe for øvrig vestlandskunstnere har hatt for vane gjennom mange år.

Ukjente for det bergenske kunstpublikum er de heller ikke, ved flere anledningen har de deltatt på kollektive mønstringer. Representantene for de andre kunstartene er derimot gjennomgående ubeskrevne blad.

Gruppen har lagt beslag på alle tre utstillingssalene i Bergens Kunstforening, og 120 utstillingssummer skulle gi en pekepinn om omfanget. Her stoter man på vevede kåper flankert av abstrakte jernskulpturer og lyrikk på kjemperret. Mer eller mindre konvensjonelle arbeider i olje og svart/

hvitt har i sitt nærmeste naboskap sprakende collager og såkalt pop-kunst — en mer variert utstilling har vel neppe noen gang vært innenfor Kunstforeningens dører.

Hele tre bøker, alle gitt ut på eget forlag, så dessuten dagens lys under åpningen. I dagene fremover vil Gruppe 66 dessuten stelle i stand en rekke originale arrangementer i utstillingslokalene.

Gruppe 66' første mønstring skal vises i København en gang i løpet av neste sesong. Det forhandles også om et gjestespill i Göteborg. Oslo har derimot ikke vært på tale — foreløpig.

Ask —

Verdens Gang - 12. Mars 1966

„Dere fornyer hverdagen for oss“

Gruppe 66-utstillingen i Bergens Kunstforening har fått en oppsiktssvekkende flott start. Til igår kl. 15 hadde denne egenartede mønstringen av ung kunst vært besøkt av over 1800 mennesker, og femten røde lapper forsøker nå å bringe sine salgsbudskap frem blant verkene på de sterkt belagte veggene. Det er lenge siden sist der var slikt liv i foreningens saler, og det er mer enn tydelig at en helt ny publikumsgruppe har lått seg

engasjere av utstillerne og deres til dels helt ukonvensjonelle formspros.

Et høydepunkt under den i sannhet «vellykte vernissagefesten» lørdag aften, ble presentasjonen av den største og mest lyserøde kake Bergen har opplevet. Halvannen meter høy og et par meter i diameter var den — skummende festlig dandert og så substansiefull at kniver alene ikke ville bite på den. Den var kunsthåndverksskoleelevenes gave til de utstillende kunstnere — og det ble som en anerkjennelse og takk — av maleren og grafikeren Olav Durban-Hansen betrodd. Kunstmuseumets intendant, maleren Per Remfeldt å angripe den — med hammer og tang. Og med sag, også for den saks skyld.

Dette monstrøse pop-symbolet i kakeskikkelse, vakte stor begeistring, og dets tilsynskomst markerte klismaks på festens programformulerte del. Det var maleren Nils Bolstad som på vegne av Gruppe 66 ønsket velkommen til vernissagen, og lyrikeren

Terje Skulstad skildret stunden i et dikt — skapt på stedet og under inntrykk av den merkelige operasjonen det hadde vært om ettermiddagen å dekke salens overlysvinduer med rød cellofan. «Vi har vært over glassplaterne og sett rød sos suse under lyskuglene...»

Maleren, grafikeren og lyrikeren Lars Grundt hilste mennesket i sine tale, mennesket med sine to sider: Den fornuftige, den bevisste. Og den romantiske drømmende. Det talte ord strakk ikke til, han måtte synge sine meninger. Ja, nesten danset dem...

Kunstforeningens viseforemann advokat Wilhelm Haaland brakte kunstnerne sin hilser — nærmest som et personlig vitnesbyrd, og foreningens formann børskommisær Bjarne Johannessen utdypep denne hyldest videre, en hyldest til ungdommen: Dere skaper — vi formidler. Dere fornyer hverdagen for oss. Og så kom kaken.

Resten av kvelden var preget av en ekstatisk fryd — hvis musikalske basis lå i «The Shake-

Ti røde lapper I Kunstforeningen

Det var stor stemning og omkring 800 tilstedevarende ved åpningen av Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening i går middag. I løpet av den første timen kom 10 røde lapper på plass. På forhånd hadde innkjøpskomitéene for Bergens Billedgalleri og Bergens Kunstforening vært i arbeid og satt sine lapper delvis hos de samme kunstnere. Billedgalleriet kjøpte et maleri av Olav Herman-Hansen og collage av Bjørn Hegranes. Kunstforeningen kjøpte verker av de samme, dessuten to grafiske blad av Egil Røed og Oddvar Torsheim. Også de øvrige røde lapper første time kom i Hegranes' og Torheims avdelinger.

Det var Kunstforeningens formann, børskommisær Bjarne Johannessen, som åpnet utstillingen. Han sa at foreningen ser det som en oppgave å vise det som foregår i tiden, og det hadde gruppen gitt foreningen en kjærkommen anledning til.

Ordfører Harry Hansen ga ved sitt nærvær åpningen et offisielt tilsnitt. Ordføreren holdt også en tale og sa blant annet at det som er godt i kunsten vil bli stående, uavhengig av dagens positive eller negative innstilling. På samme måte vil tiden skille ut det dårlige. Ordføreren takket foreningen for den innsats den hadde gjort i arbeidet med denne utstillingen.

speare's ildnende instrumenter. Og utover kvelden fulgt de innstillingene med musikere assistanse og jam-session avløste jam-session, mens de gamle ble unge igjen. Og dansen gikk i Zorbas and.

(- er).

En hel del feil i historien. Dessertkaken var laget av Gruppe 66 + 2 danske gjester "Dessert Happening" for å gjøre kuvertprisen rimeligere, slik at feler kunne få råd til å delta. Gruppe 66 stelte i stand en markant visuell "Vernisage - Happening" i gamle Palletten

Se opp for Gruppe 66

Aslutte seg sammen i grupper er det lenge siden kunstnerne i mange land tok til med. Som regel gjorde de det i opprør mot tidens bestemmede myndigheter og eldre kolleger i sikre, anerkjente posisjoner — de som alltid var konservative, stundom reaksjonære. Noe bestemt program hadde de vanligvis ikke. Det skulle bare mangle. De var da individualister, personligheter med egne meninger om alt mulig mellom himmel og jord, muligens genier i knop! Alene i å samle seg til en forbirtret protestaksjon var de enige.

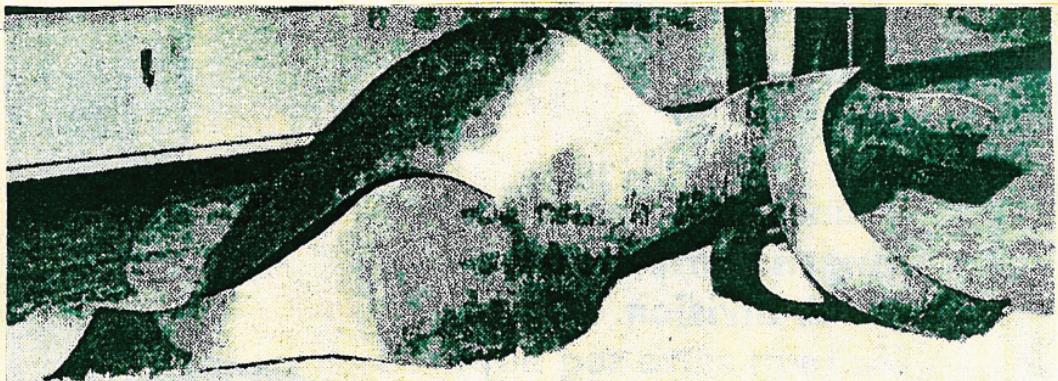
Også våre vestlandske unge er opprørere mot det konvensjonelle og altmodiske i smak og etikk. Hva de vil? Finne seg et nytt kunstnerisk språk, kanskje rive seg løs fra vår krigshjerjete lille planet og søke mot universets enna frie arena i astronautenes kjølvann. Jeg skal ikke prøve å utdype dette nærmere. La dem nå selv få uttale seg, gjerne i munnen på hverandre, mens vi lytter og iakttar og kanhende arbeider oss inn til en viss kontakt med dem.

Men se opp for Gruppe 66! Den har fått en overdådig forhåndsombalj i presse, fjernsyn og radio. Enkelte synes vel det har vært en smule i overkant. Har de fortjent slik, nærmest markskrikersk, publisitet? De har det. For her springer en rekke utvilsomme talenter ut i en kraftig blyst manesje. Noen kjenner vi riktig nok fra før, de kan altså ikke regnes som debutanter. Men en del er ferske. Stort sett er utstillingen kvalitativ. Jeg sikter her utelukkende til de bildende kunstnerne.

Ved første konfrontasjon med innholdet i de tre salene, er det fargene som betar en. Det er liksom fra en grå og fuktig tunnel å tre ut i et solskinsdirrende sommerlandskap, der floraen er mangeartet og i fullt utspring. Jamen disse modernistene har jo ikke annet enn farger å fare med, hører jeg noen bemerke. De kan trostes med at selv om enkelte i Gruppe 66 føretrekker det nonfigurative og legger an på fargekomposisjoner, så fins her så mye av lett gjenkjennelige former, ja endog helt naturalistiske innslag, at det å «forstå» hva kunstnerne har villet fram til, faller lett.

De tolv bildende kunstnerne har sloppet å trenge seg gjennom en jurys näleøye, og de har derfor hatt fritt slag med hensyn til montering og antall arbeider som for de fleste vedkommende er blitt svært mange. Veggene er tett dekket, og en del grafiske blad er plassert på gulvet. De vil stadig bli fornøy. I denne anmeldelsen må jeg nøye meg med å omtale et lite utvalg av hver kunstner eller kanskje bare gi en summarisk vurdering.

En lystig forgrunnsfigur er naturligvis Lars Grundt, alltid fylt av pussige ideer og med overraskende påfunn. Nå opptrer han som skulptør, talentfull også på det område. Den liggende jernkvinnen har formene i orden, og de tre andre skulpturene i sink og kobber er utført i en lignende forenklet stil. Av maleriene fester vi oss ved høydebildet «Nerver», «Kontrast» og katalog nr. 2, hvor Grundt eksperimenterer med forskjellige dekorative uttrykksmidler, de fleste lette og i svevende flukt på preparert strie.

Lars Grundts jernkvinnen

Fondveggen i den store salen har Olav Herman-Hansen tatt i besiddelse. Dominerende er «Rytmer» i hvitt og svakt blåtonet

Av Olav Simonsen

svart. Alt er her i dreieende bevegelse, og vi følger uvirklig med i karusellen. Ellers har han noen fargesprakende malerier med nonfigurative elementer. Samt to Collager, «Det» og «Søpeldyng» kaller han dem. Fotografier av nakne menn og kvinner er her felt inn i forvridd stillinger. Enkelte vil nok si at dette nærmer seg det pornografiske, men jeg skulle tro de ikke kommer til å vekke anstøt. Vi har som kjent tatt et steg inn i pornografsalden og er vant til litt av hvert.

Ragnhild Gram-Knudsen har lenge gjort seg bemerket som en ypperlig grafiker. Her er hun bl.a. representert med en del collager, sammensatt med stor sans for dekorativ effekt.

En hel vegg er stappende full av Oddvar Torsheim's litografer og tegninger. Lærdommene fra det danske kunstakademiet er tydelig å spore. Først og fremst en teknisk ferdighet av det uvanlige i svart-hvitt. Men den fantasi han utfolder, må en vel tilskrive ham selv. Han beveger seg i «rommet», det vil si fremtidens myldrende trafikkområde, som den føde astronaut og skaper fabulerende og humørfylt en rekke selsomme skip, roboter og dyrelignende transportmidler i nitid gjennomført utforming.

Andre virkemidler, mindre stereotyper, bruker Ingvald Holmeijord, som også går på Kunstakademiet i København. Hans malerier med rød dominans og i nonfigurativ stil er meget tiltalende. De små keramikk-arbeidene, noen relleff-aktige, er lekre som maleriminiatyrer. Også de grafiske bladene er preget av personlighet og sikker kunstnerisk smak.

Egil Røed er likeledes en ung kunstner vi bør legge merke til. Både linoleumssnittene, med ypperlig skraveringsteknikk, og collage med sine fine mønstre, forråder en moden tenksomhet og bestemt holdning til den rene, uaffekterte form. Det ville heller ikke forunder meg om han kom til å yte det særpregede som skulptør. Begge de små jernskulpturene peker mot større og monumentale arbeider i samme materiale: De skratthellende botlene plassert i en ring og tårnet, bygget opp i etasjer med rundbuett netting på den ene siden.

Per Kleivas to reliefaktige bilder — de kan godt betegnes som materialbilder, fanger straks oppmerksomheten i midtsalen med sine eksplosive farger og sin ekstreme form. De tre serigrafiene er gode studier i svart-hvitt.

Alle Nils Bolstad's arbeider var ikke kommet på plass under min siste rundgang ettermiddagen før åpningen. Men de to vinsterlandskapene i ulike farger ga løfter om originalitet.

Bergen Arbeiderblad - Mars/April 1966

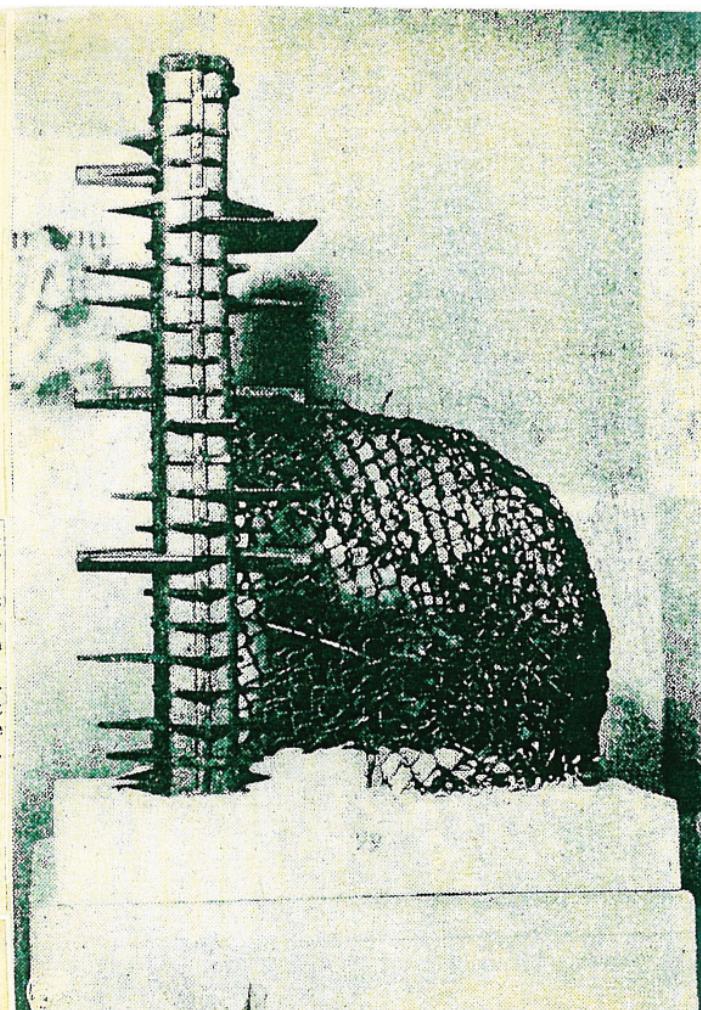
Bjørn Kahrs Hansen er Gruppens fotograf. Han har utvilsomt artistisk smak, er dristig og terk i motivvalget og evner å skjære et bilde så det virker ikkant.

Bjørn Hegraas viser igjen emnerverdig nye takter, om det heter i sportsterminologien. I en stor samling collager og kvatinter er det sterkt koncentrasjon og abstraherende tendens. Et eiendommelig er at de bilder han benenner collager mer rører som røft smurte malerier. Bilde fra Sunnfjord har faktisk vennadseffekt.

Lars A. Sæverud røper avslort talent i sine ti nonfigurative komposisjoner, spesielt synes jeg i katalognummerne 59, 3, 64. De er målbevisst bygget opp i avdelinger, er dekorative og holdt i rolige, vakre farger.

Til slutt har vi så gruppens nest medlem, den 25-årige danske billedveversken og grafikeren Isabell Rahlf. Et hun imponerer stort, er sikert og visst. Se f.eks. på det slike, myke gulvteppet med sine oljhul og appelsiner i gule, røde, røde, fiolette, lilla og hvite kuler. Her er det sannelig evne til morsom og effektfull komposisjon. Fire andre billedtepper er også meget tiltrekende i fantasifulle mønstre. Kjolene, kåpene og huene tror jeg nok vil interessere alle besøkende kvinner. Heller ikke collagene hennes hører til de vanlige.

Gruppe 66 har kostet på seg den veiledende publikasjoner av øy kallitet. En bok med grafikk og lyrikk, to diktsamlinger (Lars Grasdorf og Terje Skulstad) og en katalog som vi vel ikke har sett maken til her på ørget. De bør få avsetning, slik de unge kunstnerne iallfall får testeparten av utgittene ved dette storstilte arrangementet dekket. Lykken blir senere anmeldt her bladet av magister Asbjørn Aarås. Og dermed kan kveldsforetellingen gå av stabelen. På programmet står oppført: Nymusikk, jazz, lyrikk, film, happening, diskusjon og rundbordskonferanse, en aktivitet og et tiltaksmøt.

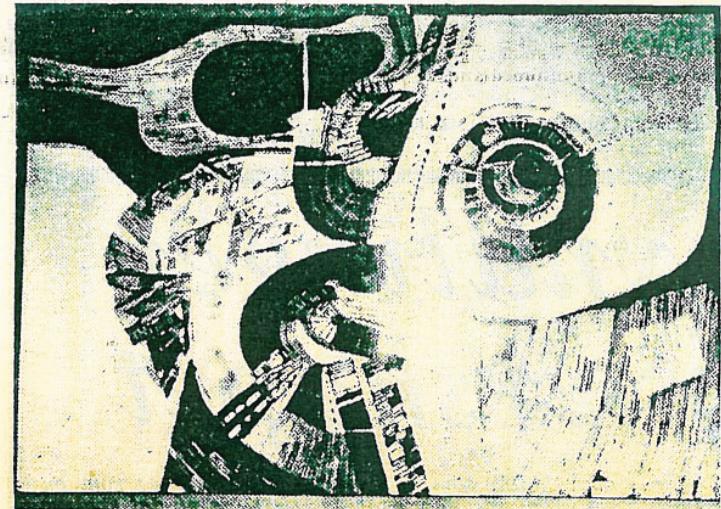

Skulptur av Egil Røed

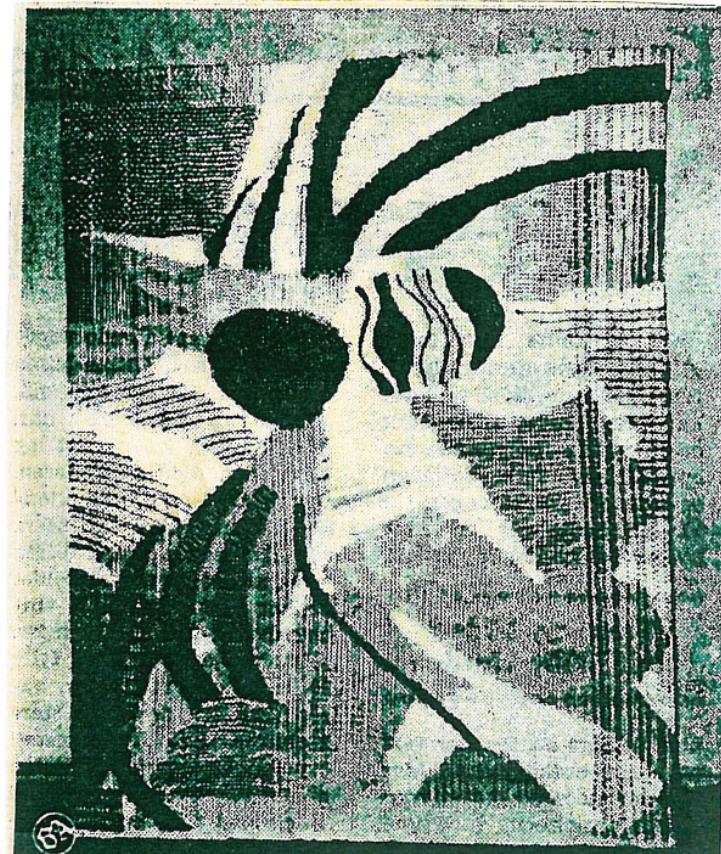
Det er min absolute overbevisning at denne utstillingen kommer til å vekke oppsikt, ikke bare i vår egen by (og forhåpentlig Oslo), men også utenfor landets grenser. Bergens hittil trange, småbypregede og nokså statiske kunstnermiljø har plutselig slått brede sprekker i ringmuren. Nå tar det til å bevege seg, en bevegelse som vil bli akselerende der som Gruppe 66 klarer å trenge seg helt inn og bli en virksom og stimulerende del av det hele. Foreløpig befinner gruppen seg i

ker dag faller nok muren i grus som Jerikos — og foreningen er et faktum. Da vil det bergenske kunstnermiljø nå det totalitetsnivå og få den nasjonale, presumptiv internasjonale, anerkjennelse

det hittil har savnet. Ledelsen i Bergens Kunstforening fortjener hjertelig takk fordi den har vært uredd og fremsynt nok til å påta seg medhjelperens viktige, ja alldeles nødvendige rolle.

»Rytmer« av Olov Herman-Hansen

Gruppe 66 følger opp med film, lyrikk og musikk

ET SPENNENDE TI DAGERS KVELDSPORTAMMER
STARTER MANDAG

Besøket i Kunstforeningen passerter fem tusen i går middag, og i løpet av kveldstidene var det igjen livlig i lokalene. Skolene viser stor interesse for den ungdommelige gruppen. Bare i går var 10-12 klasser innom. Foreningens ca. 2000 medlemmer vil også se hva som foregår, og mange kommer igjen flere ganger. Både skoleklasser og medlemmer går gratis, så inntekten står ikke i forhold til den store oppslutningen.

Salget følger med. Det er hittil plassert omkring 25 røde lapper, og en av de siste betegner nok et innkjøp. Vestlandske Kunstmuseum

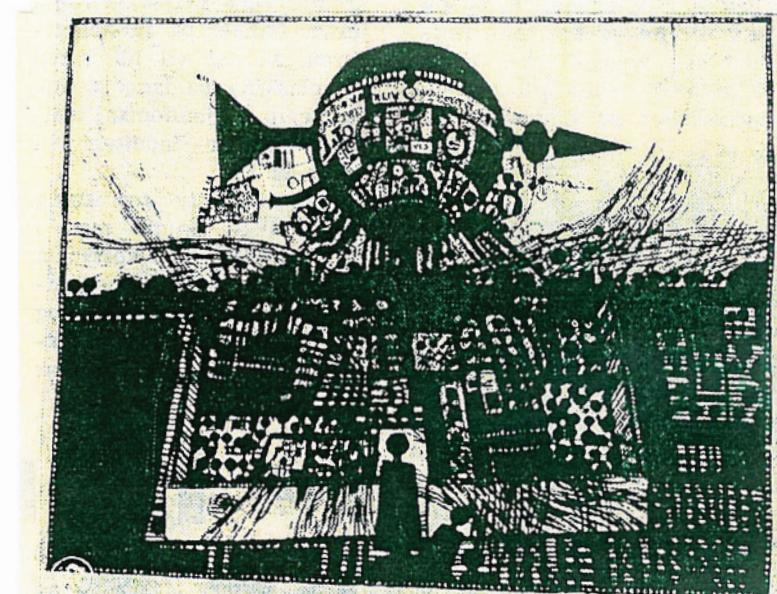
Elsebet Rahffs store vevnad og svart, grått og hvitt netting og messing, som Vestlandske Kunstmuseum har kjøpt inn sammen med en collage som har vært mønster for vevnaden.

strimuseum har sikret seg den unge danske Elsebet Rahffs største vevnad der det foruten tekniske materialer er brukt netting og messingplater. Dette er kunstnerinnens siste arbeid — utført under oppholdet i Bergen. Museet har dermed kjøpt en collage som har vært brukt som mønster for det nonfigurative billedeppet.

Litt forsinket, men desto bedre forberedt, legger Gruppe 66 i vei med sitt store kveldsprogram-prosjekt over helgen. Det er i vesentlig grad gruppens egne medlemmer som skal gi programmene innhold, men de har sørget for en del nøyne valgt assistanse fra danske kunstnerkretser, som de fleste har så sterkt tilknytning til.

Den første publikum får anledning til å møte, er kritikeren, kunstskribenten og filmmannen Jens Jørgen Thorsen. Han starter med en filmavtaften, og Per Remfeldt i Bergens Kunstforening lover fine og spennende saker. — Tirsdag holder han foredrag om kunst og kritikk — med diskusjon.

Onsdag overtar musikerne lokalene, en jazzkonsert der en god del av det som fremføres er skrevet spesielt for denne anledning. Konserten som betinger mange utøvere, er tilrettelagt av Knut Bratland Kristiansen som også blir en

»Moderne Sodomak« av Oddvar Torsheim

forgrunnsfigur, både som komponist og utøver.

Det fortsetter med musikk torsdag, men også lyrikk. Her får man blant annet uroppførelse av Ketil Sæveruds «Seks stykker for seks strenger» med Per Ingolf Foss som solist. Flere av gruppens malende medlemmer leser egne dikt. Den annen danske gjest, Walter Rosenberg, opptrer med en lyrikksavdeling.

Rosenberg kommer igjen med en hel egen aften fredag — også den viet poesi.

Mandag 28. kan Bergen sette et kryss i almanakken, for da skal det, for første gang arrangeres høppening her i byen. Vi har en gang før prøvd å beskrive hva det dreier seg om og henviser til det. Dette programmet omfatter også et maskespill, film som er laget spesielt for anledningen og jazz-lyrikk.

Onsdag den 30. er det jazzkonsert igjen, og det hele avsluttes med en intern rundebordekonferanse om kunstens stilling i vårt samfunn.

Mars 1966

GRUPPE 66

I KUNSTFORENINGEN

Gruppe 66 som vi i disse dager ser i Bergens Kunstforening er et bergensk tiltak for å aktivisere latente krefter i den lokale kulturfront. Man har villet vise at musikk, lyrikk, maleri, skulptur og grafikk på forskjellig vis er uttrykk for menneskets situasjon i vår vestlige kulturfors. Man har villet «følge med» i det som man mener skjer i vår tids kultur. Og dette er der ingerint å si på, hvis tiltaket resulterer i at verdier som vi ikke vissste at vi hadde blitt avdekket og tilgjengelige.

Gruppe 66 er etter de mene lokale forhold et mektig tiltak. Villjen er god. Tanken er god. Hva man egentlig vil, går ikke helt klart frem av utstillingen. Men vi kan ta for oss et manifest skrevet av den sentrale åndelige kraft, gruppens eldste, — Lars Grindt. Han skriver: «Hvorfor skal Bergen dille etter med lunket thevann når hele verden nå fornyer seg psykisk fra de stabile, akademiske normer. Her er da må så mange bereiste mennesker — her er da krefter nok til å gjøre byen til et avant-garde rede — herfra kan det slippes ut en helt del om noen bånd blir løsnet på. Noen bånd som spinnes av moralister, reddharter og kremmere i kommune, foreninger, skoler, avisar og andre butikker». — Dessverre tar det for megen plass å gjengi hele manfestet.

Er Gruppe 66 den kraft som kan gjøre byen til et «avant-garde rede»? Ja, for dette må jo være noe av det man vil? Men det er ikke nok å ville, man må også kunne, — og etter å ha sett utstillingen, er jeg ikke sikker på om man kan. Lars Grindt har fortalt Bergens Arbeiderblad at «gruppen ikke er mindre enn en historisk begivenhet i Bergen», — og allikevel twiller jeg.

Det hjemmelige kunstmiljø, — eller «vår lokale andedam», som Grindt med utsøkt sans for dekkende uttrykk kaller det, er alltså i disse dager innvadert av annet enn ender. — Ute i verden fornyer man seg psykisk, og jeg skulle tro at en lignende fornyelse er Gruppe 66 programfopluktet til å vise. — Nye former? Nye materialer?

Et hvilket som helst materiale kan brukes i en kunstners hånd. En annen sak er det om en kunstner vil bruke et hvilket som helst materiale. Midlene må i hvert fall være hensiktsmessige til å uttrykke kunstnerens tanke. De må gi fulldestgjørende uttrykk for den ånd som en må gå ut fra skal besjele verket. Dette fine

samspillet av mål og midler er noe sentralt i spørsmålet om hva det egentlig er som gir et arbeide kunstverdi.

I forbindelse med utstillingen av Gruppe 66 kommer en inn på livet av problemet om bruk av materialer. Her er brukt både det ene og det andre, men noe nytt, noe som ikke har vært utbasert gjennom kunsttidsskriftene i de siste 10-15 årene, har jeg ikke kunnet finne.

Og kunstverdi?

Det skulle være klart at hvis denne utstillingen virkelig byr på noe nytt og talentfullt i kunsten, må man sørge for å få den ut i den store verden, hvor den da vil kunne vurderes etter fortjeneste. Dette ville være verdifullt, for hittil er det ikke mange utenom Edvard Munch som har satt spor etter seg fra norsk kunst. Og det er ikke nok å komme rundt på småstedene, — for også utlandet har sine småsteder, sine lokale avisar og sine lokale kumstnemeldere som man ikke tar hensyn til i de virkelige kunstsentrerne. Det er her i de aktive sentrene, Rom, London, New York de virkelige slagmarkene finnes hvor kunstens seire betyr noe. Men i disse sentrene for verdens kunst er konkurransen stor, og kravene som stilles til en kunstnere kvalitet står der i et vist forhold til verdien av de kunstnere som en stiller sammen med.

Er dette vi i dag ser i Kunstforeningen virkelig avantgarde — internasjonal sett? Jeg er redd for at det ikke er det. Hadde denne utstillingen funnet sted for 15 år siden, hadde der vært et viss hopp for betegnelsen avantgarde. I hvert fall idé-messig. Men behandlingen av materialene måtte ha ligget noenlunde på samme kvalitetsplan som den kunst som virkelig var avantgarde dengang. Og her ville Gruppe 66 ikke ha kunnet hevde seg.

Det som jeg hadde ventet å finne, men ikke fant på utstillingen, var det ungdommelige innslaget av positiv opposisjon mot det bestående i kunsten. Opposisjon mot abstrakt ekspresjonisme, mot 1920-årenes Dada og fotomonitasje, mot Matter-painting, mot happenings. Frank Avray Wilson i sin bok «Art as understanding» har forsøkt å gi et ordnet overblikk over etterkrigstidens kunst. En bok som absolutt er til å anbefale til høydesning i Gruppe 66, for i denne boken kan man finne alle de retninger beskrevet som gruppen serverer ferskt fra fat, men som alle andre steder for lengst har fått en gammel smak

En kunstner er ung så lenge han arbeider ut fra en positiv opposisjonstrang mot det bestående. Hvis han er kunstner er han innfornivet med det aktive erfaringssfelt som er kunstens frem til hans egen tid. Det er ingen som er ung i kunsten fordi de er unge av år. Og det er forbavsende at der i forbindelse med denne utstillingen har vært snakket om ungdom i kunstnerisk forstand. Hvor er denne ungdom?

Avantgarde kunsten arbeider med ganske andre ting i dag enn disse forslitte klisjeene Gruppe 66 byr på. — Har man hørt om Cool-karene, Frank Stella, Robert Morris eller Donald Judd? Cool er avantgarde i dag. Dette som Kleiva pusler med, ville blitt ledd ut i deres selskap. — Eller Bridget Riley — en av de ledende opkunstnere i dag? Også avantgarde.

Det går an å lage god kunst selv om det aldri blir avantgarde. Og der er en del bra ting på Gruppe 66. Grafikken er best. Men der er svært mange gode grafikere i vår tid, og på de store internasjonale mønstringene er der ingen grafikere fra Norden som har tatt toppprisen. — Bjørn Hegrimes har levert gode og teknisk sett interessante ting både i grafikk og collage. Ordentlig og pent arbeide viser Ragnhild Gram-Knutson. Bare synd at hun ikke ofrer sine krefter på mer krevende ting. Hva tror hun de gamle Dada-folkene hadde sagt til dette her? — Dada-collager fra en forgangen tid? Egil Røed leverer også et ordentlig håndverk, men ikke noe nytt, ikke noe som betyr landevinring hverken for grafikken eller for illustrasjonsopplegg. — Olav Herman-Hansen og Ingvald Holme-

fjord har nådd til en viss kunstig modning, uten å forstå at bildelementenes funksjon må dekke målet. Hoffmefjord har i sine titler antydet maskinenes verden, men hvordan er virkningen av hans billetter? En slags impresjonistisk følelse for farven, en slags landskapsfornemmelse, «soft edge» maleri som ikke har noe med metallenes egenheter å gjøre. Og Olav Herman-Hansen — der er da ikke noe nytt og ungt i dette sammensurium av teknikker — ingen opposisjon mot foreldede former av abstrakt ekspresjonisme og Dada. Collagene burde selvsagt vært sløyet. Maleriene er lite gjennomarbeidet, behandlingen av fargeklangene gir ikke noe ut over det vi er vant til i temmelig ordinær ekspresjonisme.

Også disse kunne ha vært sløyet til fordel for hans grafikk, som heller ikke er særlig original, men som i hvert fall viser en viss skolering. Og så har vi Lars Grindt med forskjellige forsøk som dessverre ikke har lykkes. Elsebet Rahlf viser flere gode grafiske blad, hun er formodentlig den mest avanserte av gruppens grafikere, ihvertfall teknisk. Hennes veggtepper er vakre, og etter min mening det mest personlige innslaget i utstillingen. — Oddvar Torsheim vokser litt vilt på sin vegg, men her er gode strekninger og en viss burlesk humor som har kant. — Lars Sæverud står kanskje noe svakere enn han gjorde på Vestlandsutstillingen i år. Men her i denne blandingen av misforstått modernisme flytter han en norsk tone, og den kan der være grunn til å ta vare på. Waldemar Stabell

Waldemar Stabell, Morgenavisen - 19. Mars 1966

Halvannen ukes ungdomsfestival hos Gruppe 66

Avantgardejazz, – lyrikk, – film. Kritikk av kritikken. Malere leser lyrikk. Lyrikere komponerer. Happenings – Maskespill – Laterna Magica

Gruppe 66 varslat mene enn en utstilling da de meldte sin ankomst. Det skulle bli «happenings» — rare ting og underlige gjerninger skulle skje i Kunstforeningen. Og nå begynner det førstkomende mandag. Det begynner forholdsvis nøkternit med «Filmften». Men når det kommer til stykket er det visst ikke så nøkternit allikevel, for mannen bak det heter Jens Jørgen Thorsen og er dansk maler og produsent av eksperimentelle avantgardefilm. Og han skal da tale om avantgardefilm og visse film av avantgardekunstmyk-kede danske fabrikkskaper med meget mere, alt meget ungt, moderne og eksplosivt. Noen av filmene hans skal være meget «sterke». Så kan en jo gjøre seg forhåpninger hver ut fra sin egen smak.

Tirsdag er det diskusjonsaftenen om «Kunst og kritikk» med den samme danske Jens Jørgen Thorsen som innleder. Så den dagen skal da formentlig være kunstkritikere få det inn med avantgardekjær hvor de synder mot den unge kunst.

Onsdag vil de som kan koble av over jazz få anledning til å koble av over Jazzkonsert I spilt av gruppen medlem Knut Kristiansens forskjellige instrumentgrupper og såvidt vi forstår er hvert eneste nummer utsatt for å bli med av dem Knut Kristiansens egne komposisjoner tessmers.

Torsdag fortsetter det med musikk og denne kveld trer også lyrikk inn på scenen. Av Ketil Sæveruds komposisjoner hører vi de for anledningen komponerte «Seks stykker for seks strenger» — nærmere bestemt for gitar, spilt av gitaristen Per Ingolf Foss. Og malerlyrikere og lyriker-musikere fremfører i frihet sine egne lyrikske dikt, navn: Nils Bolstad, Lars Gundt, Terje Skulstad, og en annen dansk gjest Walt Rosenberg, som også skal være en kunstens allround-tjener, dog med lyrikk-teater som spesiale.

Så avsluttes ukens «happenings» med en aften som heter «Poesia» og som helt ut står for den samme Walt Rosenbergs regning. Det er altså fredag 25.

Mandag kommer så den virkelige «Happenings»-aftenen. Ingen vet noe om hva det egentlig er som skal «happen» — unntaket den som står for programmet forståss. Bortsett fra at det står oppført Maskespill, (som være komponert for anledningen). Laterna Magica (som skal være i slekt med men en til det

ytterste modernisert slekting av gamle dagens Laterna Magica) samt Film (alle laget for anledningen) og Jazz-Lyrikk (og det skal også være utsatt for å bli). Det var mandag 28. Og denne kvelden skal Nils Bolstad, Olav Herman-Hansen, Bjørn Kahrs-Hansen, Knut Kristiansen og Elsebeth Rahlf i ildem.

Torsdag aften den 29. er det «slukket aften» — bare adgang for innbudte. Det blir rundbordkonferanse med bred debatt om «Kunstens stilling i dagens samfunn».

Og så avsluttes særprogrammet med Jazzkonsert II onsdag 30. mars. Det blir de samme musikere som før men med helt nytt program — alt sammen utsatt for å bli sammen komponert for anledningen.

Og etter det er det bare fire dager igjen av Gruppe 66-utstillingen.

Det er vel kanskje best å minne om at Kunstforeningens lokaler ikke rommer et ubegrenset antall mennesker til kveldsprogram, så det er best i god tid å sikre seg billetter til de arrangementene man er interessert i.

Mars 1966

Gruppe 66 og Waldemar Stabells kritikk

En hendelse som Gruppe 66's utstilling vil naturlig nok vekke motstridende og til dels sterke følelsen, og siden gruppens mål er veldige kan det være vel på sin plass å måle pretensioner mot prestasjoner. Men Waldemar Stabells kritikk i Morgenavisen 19. mars utelater så mange vesentlige momenter fra vurderingen at den ikke bør stå uimotstågt. En rettferdig bedømmelse av Gruppe 66 må for det første ta diens forhold til landets øvrige kunstliv i betraktning. Videre har ikke anmelderen gjitt tydelig svar på det spørsmål han selv reiser: hva Gruppe 66 betyr for Bergens kunstliv. Han nøyser seg med at si det «etter mer omstendigheter» er et mektig tiltauk».

Ja, hva så? Det viktigste i denne forbindelse er jo at gruppen betegner en samlet manifestasjon av mange tidligere og spredte forsøk på å introdusere nye kunstneriske uttrykk, i form og innhold, innenfor et kunstmiljø som kanskje ikke kan beskyldes for å ha satt ubeskjedent store spor etter seg i landets kunstliv. Ser vi dagens norske kunst som en helhet er det umåtelig viktig at det blir gjort forsøk på å samle kreftene til fornyelse på et lokalt grunnlag, slik at det skapes alternativ til det kunstliv som på godt og ondt domineres av utviklingen i Oslo. Slike alternativer er den eneste måte å unngå ensretting og stagnasjon på. Men det krever selvsagt talent og pågangsmot.

Hva har så Stabell å si til det

spørsmål — talentet? Egentlig ikke noe. Istedenfor å ta det opp til klar undersøkelse avfeier han den kunstneriske vurdering av gruppens bestrebelsen i noen summariske og sure bemerkninger om de enkelte kunstnere nettopp hvor en nærmere begrunnelse kunne være av vesentlig betydning. Ved å ta gruppens prestasjoner som avsluttet, for alltid

giivne resultater kommer han til kort overfor verk av kunstnere som ennå er i sin rikeste utviklingsalder. Hva en isteden må spørre blir derfor: lar deres resultater seg sammenligne med det som foregår innenfor tilsvarende grupper og aldersklasser i resten av landet — i Trondheim, Stavanger og Oslo? Og i Norden forsvinnes. Og videre: finnes der talenter i Gruppe 66 som gir løfter for fremtiden? Det er ikke min oppgave å svare på disse spørsmålene, men de må reises når Morgenavisens faste kunstmedarbeider selv unnlater å gjøre det.

Det undrer meg bare at han ikke har sett de umisskjemelige talenter som er tilstede i gruppen, talenter som med tid og stunder kan nå resultater av blivende verdi. Hadde anmelderen gjort seg en smule ettertanke ville han også ha visst at en slik gruppe erfaringssmessige inneholder kunstnere med varierende artikulasjonsevne og begavelse, han ville dertil vite at etter noe år kommer enkelte navn til å bli stående og andre til å skrilles av. Hvor spennende for en kritiker å forsøke å

gjøre seg opp en mening om hvem som har bærekraftig talent — og hvilken utfordring! Den endelige vurdering vil allikevel ikke bli hans, men fremtidens, først da kan vi se resultatene av det som skjer for våre øyne her og nå.

Skal en virkelig rette en innvending mot Gruppe 66 må det være at dens målsetninger er så uklare, og intensjonene så åpenbart uensatte. I virkeligheten er det vanskelig å skjelne noe feilless kunstsyst, noe program i arbeidene til disse 12-15 kunstnere. Men det betyr igrunnen ikke så mye, tvertom synes det å være regelen for norske gruppemedlemmer. En skal ikke gå lenger tilbake enn til gruppen «Terningen» som fremstod for ti år siden i Oslo og omfattet så forskjellige talenter og kunstoppfatninger som f.eks. Gunnar S. Gundersons, Inger Sitters, Finn Christensens og Knut Rumohrs. Terningens kunstneriske intensjoner kom tilsyne på det individuelle plan og uten sammenligning forøvrig synes det samme å være tilfelte innen Gruppe 66. Derfor blir det enkelte kunstverk langt mer artikulert enn et litt fåket og kravstort manifest. A ta sin dekning bak dette manifest er selvifølgelig en lettvinnt utvei for kunstnemderen — men det blir likefrem grotesk når han lar engelsk og amerikansk OP- og POP-kunst bli den eneste referanseramme for sin vurdering — og totalt glemmer den lokale bakgrunn.

Peter Anker.

B.A.

Suksess-start for Gruppe 66's „aften-serie”

Gruppe 66's serie «aftener» i tilknytning til utstillingen i Kunstforeningen, fikk en vedvirket start i går kveld, med presentasjonen av den danske maler og filmeksperimentator Jens Jørgen Thorsen. 250 skuespillere hadde funnet veien til Kunstforeningen, tross ugunstige vær- og føreforhold, og selv om arrangementet grunnet visse tekniske vanskeligheter dro ikke langdrag, var stemningen på topp hele tiden, og begeistringa var stor for Thorsens fem filmer.

Eksperimentfilm er sjeldent vare her på berget, og Gruppe 66 fortjener ros for sitt initiativ i så henseende. Thorsens filmer ga et fint innblikk i en del av de mālsetninger filmeksperimentatorer arbeider etter. En liten film om jazz-musikeren Bud Powell er bygget opp etter tradisjonelle billedemessige virkemidler, med en uhyre følsom og vakker fotografering. To kortere filmer gjør nærmere av reklamehysteriet og masse-mentaliteten. Her oppnås virkningen ved å montere sammen i uventet og sjokkerende sammenheng tradisjonelle reklame- og reportasjefilm-sekvenser.

Kveldens høydepunkt var Thorsens film om maleren Poul Gaae dagards utsmykning med nonfigurativt maleri av en skjætefabrikk på Jylland. Et betagende vakker dikt i farger og former, og med en besetrende rytmisk billedføringen, sterkt og virk-

GRUPPE 66

ningsfull understrekning av led-sagenes jazz-improvisasjoner. Til slutt viste Thorsen sin etter hvert berømte «porno-film», hvor naturalistiske scener av «levende film», er koblet sammen med serier av still-fotos fra reklame og modell-blader. Størke effekter, som dessverre ble noe ødelagt av svikte teknisk kvalitet ved fremsendingen i går, men ikke sterke enn at alle lot til å kunne utholde seansen, uten synlig anstrengelse.

Per Hovdenakk, Bergen Arbeiderblad - 22. Mars 1966

FILMAFTEN i Kunstforeningen

Morgenavisen - 22. Mars 1966

Mye ung og urydig hårt, mye røyk og halve øl, dannet rammen om mandagens filmaften i Kunstforeningen, i den såkalte Gruppe 66's regi. Så mye skjegg hadde Per Remfeldt ikke sett i de øverdige hallene, etter at «gruppen» satte igang. Men samtidig poengtette han at det var Kunstforeningens oppgave å formidle kontakten mellom kunstnere og publikum.

Han introduserte aftenens hovedperson, dansken Jens Jørgen Thorsen. En herre med mange jern i ilden, sa han: Maler, kunsthistoriker, fryktet kritiker, lyriker, jazzmusikant og — filmskaper. Det viste seg å være en lille munter fyr i lysrød skjorte og, ganske riktig, skjegg.

Hr. Thorsen introduserte seg

selv med forsonende selvironi, — idet han sa at han bare ville vise sine egne filmer fordi han syntes de var de beste.

Det var kortfilmer av høyst forskjellig art og kvalitet. Mest eksperimentelt, noe av det kunne man kanskje kalte «absurd», i alle fall surrealistic. Litt i den parodiske genre kunne selv de få tilstede værende oldinger på mer enn tyve års alder goutere.

Tilslutt takket han for seg med en pornografisk film, og den var realistisk nok. Det avanserte ungdommelige publikum lot seg tilsynelatende ikke sjokkere, og bi-fallet falt nærmest labert.

Noen sensurerende myndighet var ikke å oppdage.

Aftenen som helhet virket lett forvirret og nærmest kjedossmessig. Og intet var nytta under solen.

Holb.

KUNST FORENINGEN
GRUPPE 66's AFTENER
1 dag kl. 20
KUNST OG KRITIKK
Jens Jørgen Thorsen

BT - 21. Mars 1966

Fresco-brødrene, kritikken, og avant-garde til debatt i Gruppe 66 i går

Saklig debatt med perspektiver på «aften» nr. to i Kunstforeningen

Den andre av Gruppe 66's serie av «aftener» i tilknytning til utstillingen i Bergens Kunstforening var viet diskusjon om forholdet mellom kunst og kritikk. Innlederen, den danske kritiker Jens Jørgen Thorsen, beveget seg en smule på siden av dette opplegget, og ga i sin innledning en rekke synspunkter på Gruppe 66's utstilling, og dens forutsetninger, såvel i internasjonal sammenheng, som i forhold til norsk kunstliv, slik Thorsen vurderer dette. Det utspant seg en livlig diskusjon etter innledningen, hvor en rekke forhold ble berørt, både av lokal art, og problemer av mer generell karakter. En rekke av de fremmøtte benyttet anledningen til å angripe Gruppe 66's utstilling, og den «modernisme» den representerer.

Thorsen pekte i sin innledning på at Bergen burde ha særlig gode forutsetninger for å kunne få et levende kunst-miljø, ettersom presentet fra «Fresco-tradisjonen», og den klassiske tradisjon overhodet i norsk malerkunst later til å være mindre her enn i Oslo.

Børskommisær Bjarne Johannessen tok «fresco-brødrene» i forsvar, og minnet om at de i sin tid var avant garde i den forstand at de innførte en ny teknikk, og et sterke sosialt engasjement i kunsten. Thorsen sa seg enig i dette, kunsten, hvor kampen står mellom dem som ikke kan akseptere at bildeskunsten antar nye former, former som bryter med våre tradisjoner. Hans pekte samtidig på at frescomalerne andre steder i verden, først og fremst i Mexico, samtidig og før de norske, hadde gjort kunstnerisk mer spennende og epokegjørende ting. Forklaringen på dette fant Thorsen i det forhold at den norske fresco-epoken kom som en overbygning over en sosial frigjøringsprosess, mens den i Mexico vokste fram parallelt med en tilsvarende prosess.

Thorsen viste også til utviklingen i Russland umiddelbart etter revolusjonen hvor kunstnerne arbeidet helt nye prinsipper for kunstens sosiale funksjon, prinsipper som har gjennomsyret hele kunstutviklingen siden, bl. a. har vært avgjørende for den abstrakte kunst, som i sterke grad har preget vår hverdag, gjennom formgiving, arkitektur etc., enn noen fresco-epoke.

Med utgangspunkt i fresco-epoken, redegjorde Thorsen for den utvikling som foregår i dagens aktuelle bildeskunst, en utvikling hvor kunsten bryter ut av sine tradisjonelle funksjonsrammer, og «går ut i livet». En tilsvarende utvikling finner sted på det religiøse området, sa Thorsen, hvor kampen i dag står mellom de teologer som holder strengt på den overleverte dogmatikk, og de som kjemper for at religionsutsøvelsen skal anta nye former. Den samme strid kan finnes i nelli krav til hvordan kunst «skal» være, og de kunstnere som ikke er tilfreds med å følge dette skjema, men forsøker seg i nye retninger.

På dette grunnlag utspant det seg en livlig diskusjon mellom Thorsen og Aslaug Blytt som erklaerte sin totale uberørtheit av en rekke av de mest «modernistiske» bilder på Gruppe 66's utstilling.

Ellif Amundsen og Johan Kulild berørte kritikkens forhold til bildeskunsten. Amundsen foreslo at kritikker ikke skulle offentliggjøre sine anmeldelser før etter at utstillingen var lukket, for at pub-

likum ikke skulle bli påvirket av kritikkernes synspunkter. Kulild kritiserte internasjonalismen i kunsten, og fremhevet verdien i den nasjonale og nordiske bildeskunst. Thorsen advarte mot å overvurdere kritikkens betydning. Han syntes Gruppe 66 stort sett hadde fått en velvillig og positiv mottakelse hos kritikkerne, bortsett fra hos Waldemar Stabell, hvis anmeldelse etter Thorsens mening vitnet om større kjennskap til britiske kunsttidsskrifter enn til Gruppe 66.

Lars Grundt forsvarer kunstnerens rett til fritt og uhemmet å velge det uttrykksmidde og den form han fant forsvarlig og dekkende for den opplevelse som ligger

til grunn for bildet, — og advarte mot «akademisme» og «formalisme». På dette punkt fikk Grundt kraftig motbørs av Knut Glambek.

Diskusjonen var livlig og interessant, og selv om synspunktene sto stilt mot hverandre, og stort sett fordele seg etter det tradisjonelle generasjons-mønster, var debatten både saklig og positiv, og med atskillig større perspektiv over seg enn vi er vant til ved slike anledninger.

Det var godt publikumsframmøte, men innslaget var minst av den gruppe man skulle tro var var mest interessert, nemlig Bergens-kunstnerne. Dessverre for dem.

Per Hovdenakk,
Bergen Arbeiderblad
23. Mars 1966

Folks mening om Gruppe 66 i Kunstforeningen:

Latterlig, nedslående, meningsløst forfriskende, morsomt, betagende

Den ungdommelige kunstnergruppen som fyller Kunstforeningen for tiden, opplever en publikumsinteresse som antagelig overrasker de fleste. På 6 dager har over 4000 vært innom, og intendanten — Per Remfeldt — forsikrer at det ikke blir sjusket med tellingen.

Publikums reaksjoner registreres i en protokoll der folk blir bedt om å nedtegne sin mening om det de ser. Utstillingen har tydeligvis evnen til å engasjere. Mange sider er allerede fylt med ytringer og streker. De fleste som gir en mening til kjenne, er negativt innstilt. Nokså mange gjør unntak for en eller et par kunstnere og overerer de øvrige. De moralske reaksjoner er overraskene tallrike, men storparten gir uttrykk for en estetisk oppfatning, selv om den ofte er knapp til å kunne kalles vel begrunnet.

Vi har notert oss et og annet fra protokollen, og gjengir først en del negative utsagn. Uttalelsene spenner fra det fyndige Fy! til det undrende: Skal dette være kunst? Latterlig! mener en annen og like etter: Man oppnådde vel gjerne sin hensikt, å skape avsky for den nærværende kunst. Det fortsetter med meningsløst, sjokkerende, motbydelig pervers, mørk, nedslående, deprimerende!

Andre ytringer: «Hvis dette er kunst, er jeg minst Picasso..» Mo-

derne kunst kommer jeg aldri til å se på mer». «Naboens sønn klarer det bedre». «Arbeidssky individers fritidsbeskjæftigelse». «Hvilke estetiske krav stiller Bergens Kunstforening til sine utstillere?». «Gå til psykologen!». «En rørende naivitet som ikke hører hjemme i Bergens Kunstforening». «Er dette alvorlig ment?»

I en mellomgruppe kan vi place de overveiende nøytrale ytringer. Her blir det sagt at de utstilte arbeider er «noget uforståyd». En annen trodde det var verre. En tredje kommer med påstanden: totalt sett 60 prosent plagi. «Tidsmessig middelmådighet, er en karakteristikk som nærmest

rommer skuffelse på estetiske premisser.

Den første positive uttalelse som skal gjengis, er kanskje ment som en spør: himmelsk herlig! Da har vi større tiltro til alvoret hos den som skrev «ungt og betagende». Karakteristikken «forfriskende» finner vi flere ganger. Én vil ha

det til at utstillingen er revolusjonende. Videre leser vi: morsomt, vel verd besøket, fortsett i samme lei, her var det mye godt.

Vi lar det bli med dette. Rundt oss driver besøkende som venter på tur til å ytre seg eller bare granske protokollen. Den tegner til å bli et interessant dokument.

li

Bergens Tidende - 16. Mars 1966

Ros til Gruppe 66"

Professor Linfert
sender hyggelig hilsen

Den tyske kritiker og kunsthistoriker professor dr. Carl Linfert som besøkte Bergen for ca. tre uker siden, holdt foredrag i Goethe-Institut om moderne tysk maleri. Da han ble intervjuet i Morgenavisen hadde han ikke sett utstillingen «Gruppe 66» i Kunstforeningen, som vi gjerne ville høre hans mening om. — Kvelden før han reiste fikk han anledning til å studere utstillingen som ennå ikke var åpenet, og i et brev til Morgenavisen sier han.

«Denne bengenske malergruppen har overrasket meg meget. Ikke ved noen utstilling av samme art jeg tidligere har sett, har jeg så sterkt markert sett kunsten tilført nye signaler gjenom selve de maleriske midler. Her er kunsten fjernet fra sitt vanlige munstre eller sjokkerende miljø og forvandlet til et nytt, uvanlig, men lett forståelig «sprog». Særlig ble jeg tiltalt av Olav Torheims både labyrintisk oppbygde og samtidig vidtspennende tegneferdigheit, og av Olav Herman Hansén som så godt forstår seg på de rikt formede rødbrogede bildedformer, og endelig Lars Gruntz hvis maleriske realbilleder (f. eks. Akt) er av så intens virkning».

Denne hyggelige hilsen til de unge kunstnere bringer vi gjerne videre.

Morgenavisen, Bergen - Mars 1966

LYRIKK 66

Gruppe 66 — grafikk — lyrikk
Lars Gruntz: Vrøvl.
Terje Skulstad: D.

Tre trykksaker er nettopp kommet ut på Grafisk Lyrisk forlag, ett katalogliknende bokverk på 87 sider og to magne hefter. Det er en del av medlemmene i gruppe 66 som viser ansikt som lyrikere. Trykksakene er gitt ut med bidrag fra Kulturfondet.

Gruppen har gitt uttrykk for at den ønsker å komme på talefot med publikum ved å vekke forargelse, irritasjon og eventuelt beundring. Den vil slå ettertrykkelig fast at moderne kunstneriske uttrykksmidler i grafikk, maleri, billedvev, skulptur, musikk, lyrikk o.a. omsider har nådd vårt provinsielle Bergen. Gruppens bildende kunst er tidligere anmeldt her i avisene.

Når det gjelder lyrikken, må en si at gruppen er kommet noe skjevt ut allerede ved sin mälasseting. En lyriker som ønsker å få folk i tale, må stile høyere enn å provosere negative reaksjoner. Å komme på talefot ved hjelp av språket forutsetter at en har noe å si, og at en sier det — gjerne med «modernistiske» virkemidler. Bare da kan en vente reaksjoner, negative eller positive. Vilkårlige bokstav-

ordmanipulasjoner er ikke lyrikk — til nød kan det bli en slags typografisk grafikk, i egentlig forstand intetliggende. Det skjer med Oddvar Torsheims bidrag. Leseren (eller seerens) reaksjon uteblir. Nokså amatørmessig virker en skisse av Nils Bolstad, som også kaller seg lyriker.

Lars Gruntz tar et tilsynelatende forbehold når han kaller sin «diktksamling» Vrøvl. Om leseren finner at det er vrøvl, har Gruntz sitt ord i behold. Men selve pretensionen — «— aldri aldri aldri, skal du få meg til i si noe fornuftig» — er uinteressant. Det som kommer til uttrykk er en vag protestholdning. En kunstner kan være hva han vil, men han må ikke bli upretensiøs. En sjeldent gang dukker Gruntz opp av vrøvlet og formulerer sitt problem:

En dag skal jeg besøke deg herre
en kort stund skal jeg hvile hos
deg
og hente troen på meg selv
og føle min eksistens
så huden brenner intens.

*

Den som når lengst opp mot det middelmådige som lyriker er Terje Skulstad. Han kaller sin lille samling D — og føyer til som motto:

Befriet etter timers kvaler
har jeg funnet noe du har mistet.

Dette blir stående som en løs påstand eller fornemmelse, uten at det lykkes Skulstad å overbevise leseren om at han virkelig har funnet noe. Et visst mønster av billedfattige ord kan en finne i de fleste diktene, men de makter ikke å formidle noen særlig opplevelse. Ordenes vanmakt blir et tema i seg selv, slik som i den prosalyriske skissen som innleder gruppekatalogen. Kvinnen har sveket hans kjærighet:

Så går jeg hjem til tårene som
blør ut av mitt bryst. Til
ordene som ikke røper sin smerte
fødsel og smelter til
papiret som uvirkelighet i sort.
Ikke røken av de flammene
jeg pines av kan luktes i et
eneste lite tegn. Ingen finner
grå aske etter ilden som kvester
mine sanser.

Enkelte av Terje Skulstads dikt, f.eks. det lange «Jamsession», blir strukturlese og kaotiske — en samling billedfragmenter som ikke står i noen meningsgivende relasjon til hverandre. Også modernistisk lyrikk krever formell disciplin, og det er nettopp hva Skulstad mangler.

ASBJØRN AARSETH

Pornografisk film

For ikke så lang tid siden måtte en rekke voksne mennesker i denne by passere streng polititvakt for å få anledning til å se en film i Engen kino. Denne filmen, hvis navn var «491», hadde ikke fått grønt lys av sensuren, og de som fikk adgang til denne nesten hermetisk lukkede forestilling var alle personer i yrker og tiltsverv som ga dem spesielle forutsetningen til å kunne vurdere en film som denne.

Mandag, under en såkalt filmaften i Bergens Kunstforening, var det ingen restriksjoner når det gjaldt adgangen, men her ble det blant annet vist en 100 prosent pornografisk film, og det til et delvis temmelig ungdommelig publikum. Betalte man den fastsatte billettpris, slapp man inn og fikk se ting som så avgjort var langt, langt over grensen for hva selv den aller mest liberale sensur ville tåle.

Nå vil jeg med en gang si at dette ikke er skrevet ut fra noen moralisk indignasjon. Hvis noen liker å se pornografi, må de gjerne gjøre det for meg. Men hvor er egentlig logikkén — hvordan kan slikt som dette skje? En pornografisk film kan vel absolutt ikke sies å bli mindre pornografisk fordi om filmrullen kjøres i et «kulturens tempel», og i kunstens temmelig misbrukte navn. Så lenge som det her i landet finnes strenge bestemmelser på det effekt, bestemmelser som ofte praktiseres med stor nridkjærhet, bør det vel være en selvfølge at disse gjelder alle former for offentlige forestillinger.

Forestillingen skjedde i en nærvært meget omtalt gruppens regi, og i den forbindelse er jeg fristet til å

Mars 1966

si noe også om denne gruppens utstilling. Den har etter min mening fått en alt for bred omtale, meget mer enn den med et rimelig mål er verd. Bortsett fra enkelte dekorative teknikker, synes jeg det finnes lite å sperre øynene opp over. Mesteparten av det gruppens medlemmer har prestert et hverken nytt, godt, berikende eller sjokkende. Det er bare kjedelig — gør kjedelig, etter mitt skjønn.

- on -al.

Gruppe 66: En selsom diskusjon

Skulle gruppen ha nøyet seg
med utstillingen?

Gruppe 66's danske gjest Jens Jørgen Thorsen som mandag aften vakte en viss forundering med sin film opptrådte på gruppens kveldsmøte i går også. Han skulle innledet til diskusjon om «Kunst og kritikk», men glemte den annen halvdel av emnet, så Ellif Amundsen noe senere måtte etterlyse hans syn på kritikkens ansvar.

Thorsens innledning var meget kort. Den handlet vesentlig om «Frescobrødrene» som stadig dominerer i norsk kunst og på grunn av sin realisme var en dødvikt. Av Bjarne Johannessen minnet om deres betydning for norsk og nordisk monumentalkunst, erkjente han at jo de hadde såmenn laget bra ting, men de var «dødhambrende gammeldags». Dessuten hørte de hjemme i Oslo. Gruppe 66 derimot hendte i Bergen, og det var det grunn til å spisse ørene for, og han kunne ikke huske noen steder å ha sett en så breit opplagt mynstring av virkelig avansert kunst.

Av Amundsen altså minnet om annen halvdel av emnet så han at vi må alle være kritikere. Helt det liv som utfoldet seg om kunsten er en del av kritikkens og pressekritikken skal ikke ta sitt ansvar en tøddel mere alvorlig enn vi alle skal ta den kritikk vi selv skal formidle.

Lars Grundt brakte lidelsen og

den blodige pine og smerten og religionen og fortvilen inn i diskusjonen. Kunst er et uttrykk for menneskets kwide. Kunst som ikke er utgått av smerte er ikke kunst. Kunst er som lidelsen grenseløs.

Bjarne Johannessen antydet muligheten av at det også var skapt kunst i glede. Grundt sa at det var det samme som smerte.

Diskusjonen dreiet seg deretter om en rekke emner som ikke var nevnt i programmet. Deltakerantallet var ikke stort. Den danske innleder vesentligste støtte var Terje Skulstad. Endel forsøk fra Bjarne Johannessen, Aslaug Blytt og Joham Kufild på å bringe debatten inn på sporet igjen førte ikke til noe. Så etterhvert begynte den ikke særlig store publikumsskare som var møtt frem å gå hjem, — med svært uforrettet sak.

Jantje

MØRGENAVISEN 23 MARS
1966

BERGENS TIDENDE LØR 23 MARS 1966

Kunstforeningen og Gruppe 66

Til styret for Bergens Kunstforening

Som medlem av Bergens Kunstforening og som malerinne er jeg alltid levende interessert i alle dens utstillinger og arrangementer. I flere dager har jeg lett i avisene etter en forklaring på hvorfor pornografi nå plutselig har fått innpass i foreningens lokaler. Det har vært skrevet en del om dette i pressen — uten at styret for Kunstforeningen har tatt til motmåle —.

Etter normal oppfatning og anstendighetsfølelse må pornografi være bannlyst fra kunstens hallar. Pornografi hører ikke hjemme noen steder, og dette kommer klart til uttrykk i norsk lov.

Men i Bergens Kunstforenings saler sto ingen av dens ansvarshavende fram og stoppet — enn si beklaget — den pornografiske film som ble fremvist forleden på en av gruppens «kulturfelder». Russen ville blitt stoppet øyeblikkelig for langt uskyldigere foretak somhet i vår by. I sannhetens navn er der også annet av Gruppe 66's manifestasjoner som hører hjemme på soppeldyngen, der og ingen andre steder. Er vi blitt så sløve at vi ikke gider reagere skikkelig lengre, eller er vi så engstelige og fulle av hensyntagen at vi ikke kan stille åpne spørsmål og be om klare svar? De fleste velger å trekke på skuldrene og si: «Ja, ja, hver sin lyst. Tiden er blitt slik, det er ikke noe å gjøre med det.» Men vi kan og bør gjøre noe, det er vi i dag som former tiden — og fremtiden.

Jeg tillater meg å rette følgende spørsmål til styret for Bergens Kunstforening: 1. Har styret kne-satt det prinsipp at pornografi kan

få innpass i utstillingssalen og i kulturaftener som arrangeres med Kunstforeningens samtykke?

2. I tilfelle styret ikke har godtatt et slikt prinsipp, hva vil det da gjøre for å hindre at pornografi får innpass i Kunstforeningen for fremtiden?

Lise Landmark von Krogh.

Bergens Kunstforening — Gruppe 66

Malerinnen Lise Landmark von Krogh stiller i «Bergens Tidende» for lørdag 26. mars 1966 to spørsmål til styret i Bergens Kunstforening i anledning Gruppe 66.

Svaret er kort:

Spørsmål 1: Nei.

Spørsmål 2: Intet. Styret i Bergens Kunstforening foretar en samvittighetsfull vurdering av hvilke kunstnere som skal få stille ut i Kunstforeningens lokaler overensstemmende med Kunstforeningens formålsparagraf.

Når en kunstner er godtatt som utstiller, bestemmer kunstneren selv hvilke bilder av hans produksjon som skal stilles ut. Styret ønsker ikke hverken nå eller i fremtiden å opprette som selvbestaltet sensurinstitusjon.

For øvrig kommer ikke styret til å delta i pressediskusjon om Gruppe 66. Styrets virksomhet vurderes av foreningens generalforsamling. Styret kjenner både sitt ansvar og sine plikter i den anledning. Styret vil ikke holde tilbake at det mener Gruppe 66 må vurdere ganske anderledes enn Lise Landmark von Krogh gir uttrykk for.

Bergen, den 29. mars 1966
For Styret i Bergens Kunstforening
Bjarne Johannessen
formann

BERGENS TIDENDE
29 MARS/30 MARS 1966

BT. 23 MARS 1966

24 MARS 1966

B.A.

EN BYEN

Jazz med Gruppe 66

Den første av to jazz-konsertene i Gruppe 66's regi gikk av stabelen i går. Et ungdommelig og lydhørt publikum fyldte Kunstforeningens største sal, og begeistringen var stor for konsertlederen Knut Kristiansen og hans varierende grupper av musikere.

I konsertens første avdeling ble det spilt komposisjoner av Carpenter, Monk og Brown-Kahn, alle i en moderat »modernistisk« stil, samt et verk av Knut Kristiansen.

Annens avdeling ble innledet med en komposisjon av George Russell og deretter fulgte fire komposisjoner av Knut Kristiansen og to av Øystein Søbstad.

Fremføringen lå på et jevnt høyt plan, og urfremføringen av Kristiansens og Søbstads melodier viste med all ønskelig tydelighet at Bergen her haf to betydelige jazz-talenter å ta vare på. Særlig interessant var Kristiansen's »Lydia« og Søbstad's »Vita brevis«, begge komposisjoner med en sterkt lyrisk grunntone, og med et rikt og spenningsfylt musikalisk innhold.

Øystein Søbstad viste seg ellers å være en meget myndig og saftig tenorsaxofonist, og Knut Kristiansen trakerte klavoret med sikkerhet og presisjon. De to hadde ellers fin assistanse av trompetisten Dag Biseth, trombonisten Johan D. Elde, bassisten Sture Janson og Oddvin Vangsnes på trommer.

En ny jazz-konsert følger i neste uke, som nest-siste post på gruppens serie av »aftener«. I kveld er turen kommet til »Ny musikk og lyrikk«. Gruppen og Kunstforeningen kan glede seg over meget god oppslutning om arrangementene, så det er tydelig det eksisterer et behov for arrangementer av denne art, med muligheter for kunstartene til å sette hverandre stevne i et positivt miljø.

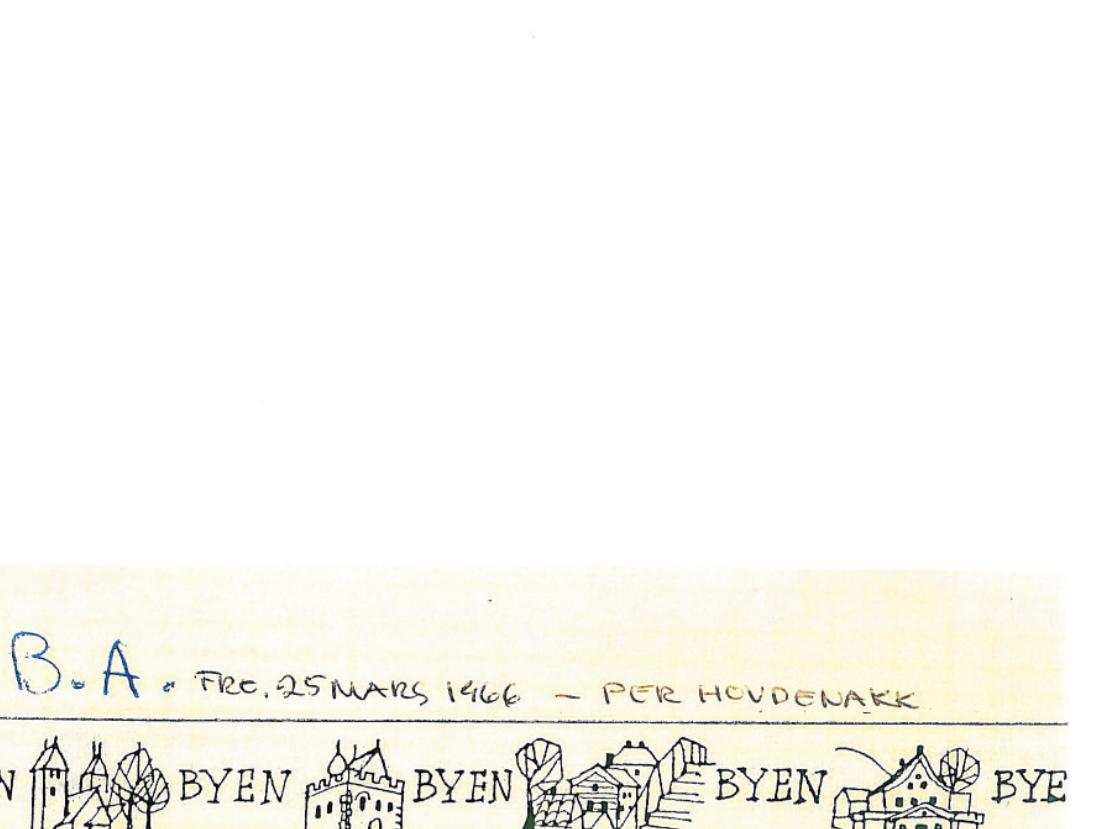
8772 har sett Gruppe 66 i Kunstforeningen

Pr i dag har 8772 personer besøkt Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening. Ennå er det 10 dager igjen før utstillingen lukker, og dermed skulle Gruppen ha sjansen til å komme opp i et besøkstall som setter rekord i Kunstforeningens historie. Best besøkt utstilling i fjor var Wedemann, med 7121. Den store Harriet Backer-utstillingen i 1964 ble sett av vel 12.000, og det blir nå et spennende »generasjonsoppkjør« mellom denne utstillingen og Gruppe 66 om hvem som kan komme høyest, sier Kunstforeningens sekretær, Per Remfeldt til »BA« i morges.

— Vi synes oppslutningen om Gruppe 66 er dobbelt gledelig og positivt fordi dette er en utstilling med byens egne og yngste kunstnere. Spesielt er det mange unge som besøker Kunstforeningen i disse dager, og vi har følelsen av å komme i kontakt med et helt nytt publikum. En mengde lærere har tatt sine klasser med på utstillingen, det gjelder ikke bare Bergens-skolene, men i minst like stor grad skolene i omegnen. I det hele tatt er det en spontan interesse for denne utstillingen som vi i Kunstforeningen er meget glad for, sier Remfeldt.

I kveld går Gruppe 66's fjerde aften av stabelen. Presentasjonen av et nytt verk av Ketil Sæverud går ut grunnet sykdomsfall, men rammen med »ny musikk og lyrikk« blir likevel beholdt. Harmonien-klarinettisten Bjørn Halvorsen har på kort varsel lovet å tre til med et kort program med moderne musikk, sammen med sin kone Turid, eller sammen med en eller flere av sine kolleger fra Harmonien. Endel av gruppens medlemmer vil lese egne dikt, og gruppen har dessuten en ennå hemmeligholdt overraskelse i bakhånden.

24 MARS 1966

Fra «aksjons-maleriet» i Kunstforeningen i går, t.h. Jens Jørgen Thorsen, og med ryggen til Olav Herman Hansen.

Norgeshistorisk kunst-begivenhet med co-ritus i Gruppe 66-regi i går

En Norgeshistorisk kunst-begivenhet fant i går kveld sted i Bergens Kunstforening. For første gang i Norge ble det fremført et co-ritus, et kollektivt musikk-maleri. Det skjedde som avslutning på Gruppe 66's musikk- og lyrikk-kveld i Kunstforeningen og ble ledet av gruppenes danske gjest, maleren og kunstsksribenten Jens Jørgen Thorsen. Maleriet, som det tok nøyaktig 22 minutter å lage, måler 4,5x2,4 meter. Det ble på stedet kjøpt (for 400 kroner) av Kunstforeningens viseformann, o.r.sakf. Wilhelm Hoaland, og skal i fremtiden smyke stueveggen på landstedet hans i Alversund.

Jens Jørgen Thorsen redegjorde før maleriet tok til for ideen med »co-ritus«. Den går i korthet ut på at flere samarbeider om å skape et kunstverk, at publikum selv skal gjøres delaktig i kunstproduksjonen. Derav stavelsen »co« i navnet. Videre ønsker man å knytte kunstopplevelsen til selve »produksjons-prosessen«, mer enn til det ferdige produktet, med andre ord ønsker man å knytte opplevelsen til selve »ritualet«. Derav ritus.

Selve maleriet ble utført av Jens Jørgen Thorsen og Olav Herman Hansen, som var kostymet for anledningen og utrustet med kjempestore pensler og rikelige mengder lett-flytende maling (generøs pressang fra Eches Farvehandel). Maleriet skjedde til »musikk« av endel av Gruppe 66's øvrige medlemmer (og andre »frivillige«), som på diverse instrumenter og annet forefinnende, og ledet av en rutinert dirigent (også hjembrakt fra København) frembrakte lyder og klanger som malerne »omsatte i farger og former på kjempe-lerretet. Publikum deltok også i »skapeisen«, med

hurrarop og sakkyndige kommentarer, etterhvert som bildet endret seg og antok skiftende uttrykk under malernes behandling med pensler, fingrer, sprøyteflasker og kraftige klask av maling rett fra boksene.

Prossen varte i nøyaktig 22 minutter, og jubelen ville ingen ende ta. Og som sagt altså et kunst-historisk vendepunkt, som Kunstforeningens viseformann prompte sørget for å sikre ettertiden bevisene for.

Hundre og ti prosent vellykket Gruppe 66-aften.

ph.

CO-RITUS i regi av Gruppe 66 - Jens Jørgen Thorsen og Olav Herman Hansen

25 MARS
B.A. 1966
N BYEN

Musikk og lyrikk med Gruppe 66

Torsdagskveldens aften i Gruppe 66-regi med ny musikk og 66-lyrikk var en opplevelse. »Aftenen« ble åpnet med klaver-spill av Knut Kristiansen. Deretter ønsket redaktør Carl O. Gram-Gjesdal de 120 fremmøtte velkommen — og presenterte de tre fremmøste aktører Lars Grundt og Terje Skulstad fra »Gruppe 66« og den flybårne danske teater-instruktør og skuespiller Walt Rosenberg. Nils Bolstad som også sto oppført på programmet, var ikke kommet.

Lars Grundt fikk æren av å innledde lyrikkavdelingen — og etter å ha tatt av seg sine borgelige benklær (slik at han sto tilbake i Hamlet-trikot) slo han an Nat-tens Stillehet med noen enkle grep på et strengeinstrument. Grundt benyttet seg senere også av en gongong og en metronom som lydeffekter.

Grundt ble etterfulgt av Terje Skulstad som leste to nye dikt — det ene var satt i pennen i går morges — og het »Tolv takter til Tove».

Deretter kom Walt Rosenberg frem og leste med stor innlevelse dikt av Lars Grundt og Terje Skulstad. Han avsluttet med Skulstads prosadikt om de ni dagene — og høstet stormende bifall.

På dette tidspunkt kommer Nils Bolstad (etter å ha vært savnet hele dagen) og beslaglegger den følgende halvtimen. Bolstads frodige humor får til tider latteren til å bruke i taket — og stormende lykke gjør han med sitt prosalyriske dikt-skuespill om de tre forførerne i Gartneren, Dårens og Sjæførens skikkeler.

Og SA. Ny musikk av Martinu — spilt av fløyisten Bjørn Halvorsen og pianisttemme Turid Halvorsen — blodfull musikk med ynde, humor og kraftliv. Stormende applaus.

Etter å ha lest de negative kritikken av prestasjonene til Skulstad, Grundt og Bolstad, hadde vel mange av dem som var tilstede i går ikke ventet seg noe ekstraordinært. Desto større ble overraskelsen. Her var lyrikk med mening og form — assostasjonskrapende og velgjørende livserkjentlig. Og her var humør!

Dette burde bare være begynnelsen på en lang rekke lyrikk-aftener i ukene som kommer!

KJ. N.

Bergens Arbeiderblad
25. Mars 1966

Gruppe 66

Gruppe 66's utstilling i Kunstforeningen besto for det meste av intetliggende dekorasjonsbilder og dekorasjonsgjenstander — så derfor to spørsmål til gruppens medlemmer:

Er det nødvendig at en slik utstilling må være så andsforlatt? Hvor er det blitt av religion, historie, filosofi, naturkunnskap, folkelivskildring, politikk og annen samtidskunnskap — som var så vanlig i kunstutstillingen før i tiden?

G. Rosenlund.

Mars/April 1966

B.T. FRE, 25 MARS
1966

„Ko-ritus“ i Kunstforeningen

Det eneste minneverdig på går-dagens aftenmanifestasjon i Kunstforeningen var en prøve på det Jens Jørgen Thorsen med drabantter kaller «ko-ritus». For anledning var det satt opp en vegg på 10–15 kvadratmeter, som i løpet av forestillingen ble dekket med maling, påført med rituelle bevegelser i spontanistisk stil med friske tilløp til action painting.

De malende aktører, Thorsen og Olav Herman-Hansen, klættet herlig i vei og endte med å male med fingrene etter at de hadde kastet skvettene i påsene på billedflaten.

Til forestillingen hører også dirigent som bestemte teknikk og stil. En bande musikere pinte sine instrumenter for de sykreste toner, pistret fram gjennom en forsterker som også kunne betjenes direkte ved å gni og svinge mikrofonen. Andre av gruppens medlemmer og venner deltok med forskjellige til dels nokså uvedkommende aktiviteter på motsatt side av scenen, og det ikke særlig store, men etter hånden sterkt aktiviserte publikum rykket så nær at det var fare for tilsgeling. Flere sto på spranget til å grebba kost og pos — og det er slik det egentlig foregår under en «ko-ritus». Ordets første ledd står for samarbeid, men det var ikke lagt opp til denne gang.

Forestillingen viser flere ting, blant annet det forsonende at gruppen kan fleipe med det vi må tro den betrakter med større alvor enn noe annet — moderne maleri.

Det øvrige program som redaktør C. O. Gram Gjesdal ga stil som konferansier, blekner mot det avsluttende nummeret. Det var fine musikalske innslag ved Knut Kristiansen og Bjørn Halvorsen. Der var lyrikk som til dels var laget samme dag, tolket av forfatterne og den annen danske gjest, Walt Rosenberg. For den lyriske kvalitet får det nøyeg seg med en henvisning til gårdsdagens anmeldelse i «BT». Fremføringen hevet seg ikke meget over innholdet.

li-Bergens Tidende - 25. Mars 1966

EN POET I GRUPPE 66

Fredag 25. mars fikk de unge malere i Kunstforeningen besøk fra Danmark. Et meget interessant besøk. Den danske scene-kunstner, miniker og musiker — for Walt Rosenberg spiller på mange strenger — gjestet Bergen med en egen aften. Rosenberg hadde valgt å kalte sin kveld i Kunstforeningen Poesi.

Et farlig nærvn kunne man si, med liten publikumsappeil, skulle man tro, ettersom denne den mest eksklusive av kunstnarne bare er elsket av et fåtal. Ihvertfall hvis man holder seg strengt til det lyriske, verset, diktet. Dette gjorde imidlertid ikke Walter Rosenberg. Twertom. — Han evnet å vide ut rammen for det poetiske begrep i de timene han tok oss ved hånden og lot oss oppleve følelsernes lek, nervenes sitrende spill, alt det som kan komme inn under begrepet poesi.

En måtte minnes H. C. Andersens definisjon når han kaller poesi: «Det enkelte, det heiles harmoni. Vårt liv, ja jeg og du, kort alle vi, er poesi».

Etter i et meget fengslende foredrag nettopp å ha talt om helheten, sammenhengen alle

B.T. LØRDAG 26 MARS
1966

Lyrikk med Gruppe 66

Femti litteraturinteresserte lyttet fredag kveld til Walt Rosenberg's eminent opplesning av en Anton Tsjekov-novelle og to H.C. Andersens-eventyr — og de honnerte den danske teaterinstruktør og skuespiller med trampeskapp.

Opplesningen var annen avdeling av »Gruppe 66« femte aften. I første avdeling foreleser Rosenberg om »kontakt« og »ensomhet« og om de krav som må stilles de kunstnere som skal skape. Rosenberg mente at alle mennesker — med tiden — ville komme dithen at de følte skaperleden — og han skildret de kvaliteter som bør være tilstede under skaperakten. Rosenberg sa at geniet ikke hadde behov for så meget talent hvis det til gjengjeld hadde tilstrekkelig med uskyld.

Walt Rosenberg avsluttet opplesning med H. C. Andersens eventyr om Fjæren som ble til fem høns — og aldri har vel en eventyropolisning her i landet skrolet frem mer uehemmet latter enn den som skyldet over benketræden i Kunstforeningen fredag.

Walt Rosenberg ble hjertelig takket av nestformannen i Kunstforeningens styre, advokat Wilhelm Haaland, som ga Rosenberg en farveradering av Olav Herman Hansen.

KJ. N.
Bergens Arbeiderblad
26. Mars 1966

Refleksjoner over en utstilling

Det var forfriskende å lese herr Egon Engebøes innlegg i Morgenavisen for 17. ds. Ja, sannelig er det forstommende å se hva publikum biter på av disse såkalte moderne ting som stadig henges opp i Kunstforeningen.

Så dette med «Gruppe 66», — er det ikke føle greier. Å støtte noe slik og la de unge tro det er store saker de kommer med. De blir ledet som der skrives. Som herr Engebøe skriver: de unge skal ha gode råd og ikke få inntrykk av at — vi er pokser til karer på området.

AV 27.03.66. P.B.D.

Morgenavisen
27. Mars 1966

27. Mars 1966

Mot rekord i Kunstforeningen - allerede 10 000

Fredag kl. 13 passerte tallt på besøkende i Kunstforeningen 10.000. Intendant Per Remfeldt satte et kraftig kryss i almanakken, for det hender ytterst sjeldent at en utstilling når så høyt i det hele tatt, og der er jo 8 åpningsdager igjen. Det er tydelig at gruppeutstillingen har publikumstekke — uten at det dermed er sagt noe om publikums reaksjon på det de ser og opplever. I fjor hadde Kunstforeningen ingen utstilling som nådde slike høyder, men året før var det Harriet Backer-utstilling med vel 12.000 besøkende.

Av de 10.000 er vel 4000 elever og studenter, de fleste på klassebesøk, til dels fra distriket. Utstillingen har i det hele tatt brakt Kunstforeningen i kontakt med et nyt publikum, og det legger vi stor vekt på, sier Per Remfeldt.

LØRDAG 26 MARS 1966

Gruppe 66 utstillingen i Bergen Kunstforening fikk mellom 13.000 til 14.000 besøkende. Det var ny publikumsrekord for kunstforeningen.

„Gruppe 66“ og BA som kulturveileder

Bergens Arbeiderblad har tydeligvis gått inn for å slå et slag for kulturlivet her i byen. For tiden er det Gruppe 66. Som et lite apropo har to begivenheter fra fredag kveld fått plass ved siden av hverandre i bladet, nemlig konsernen i Harmonien og forestillingen i Kunstforeningen. At det denne gang må foreligge sensforskjell i kunstnerisk kvalitet, hersker det i min sjel ikke tvil om. Men se på bladets oppsett av de begivenhetene! Det må uvilkårlig gi plass for leserens refleksjoner. Når det gjelder den omtalte gruppe, er ordlyteriet kommet lovlig langt. Ordene har nesten mistet sin verdi i oppstiltede superlativer: Det hele er en kulturbegivenhet og historisk hendelse som vil vekke oppmerksamhet langt utenfor landets grenser! Etter avisens å dømme finnes det knapt en ting som ikke er en opplevelse, eller har vært en begivenhet.

Bergens Arbeiderblad må vite at dette er vrøl — hvis det da ikke er løgn. Ikke bevisst kanskje — men ubehjelplig svikt i vurderingsevnen hos bladets kulturredaktør vil ikke være noe bedre.

Bare opptakten gjorde en inte-

ressert leser mistenkomsom. At misstanken var begrunnet, gjorde så bladets anmeldelse av utstillingen klart. En skal lete lenge etter å finne mакen til intetgjerdende kritikk av en utstilling med så varierende kvalitet. Alt var visst bra, og alle gjorde noe godt. Sene har det fortsatt i samme stilten, bare sukseser alt sammen.

Lørdag gjaldt som sagt gruppens siste forestilling. Bare overskriftene fikk meg til å forstå at skribentens horisont må være lovlig trang. Det vil alltid bli diskusjon om kvalitet i forbindelse med kunstneriske prestasjoner, men men etter en annen av bladets anmeldere synes det som om et framført dikt-skuespill skulle ha samme kvalitet som ekteparet Halvorsens framførelse av Martinu. Verken Martinu's eller Halvorsens musikalske kvalifikasjoner og kunstneriske modenhet kan betviles. Derimot er mistanken ikke så liten når det gjelder det «prosa-lyriske dikt-skuespills». Og man spør seg selv: Kan dette stemme?

Gruppen selv er forberedt på høg og utesker til det, hva de arrangerer er deres sak. Men

det er noe helt annet når Bergens Arbeiderblad slett ikke kjenner sitt ansvar som rettleder i disse vanskelige spørsmålene. Det er noe som heter bjørnetjeneste! Kunstnerne i Bergen sliter sikret under vanskelige kår. Men bladet må øke et etisk alvor i sin behandling av disse sidene ved vårt kulturliv.

Det var derfor velgjørende å se deres musikkannmeldelses i det nære nabolag, men det er nesten en fornærrelse mot Deres alvorlig arbeidende musikkmedarbeider å bli plassert i dette selskap.

Hans kommentar til den samtidige begivenhet i Konsertpaleet, burde forresten gi bladet, dets medarbeidere på billedkunstens område (og kanskje Gruppe 66 også) noe å forføre på: «Det ble et møte som det fulltallige torsdagspublikum kan se tilbake på med største glede, men kanskje også med ydmykhet. Stor kunst kan nemlig virke på den måten. — Så rik kan selve opplevelsen bli at man føler seg uendelig fattig når man skal prøve å gi uttrykk for det man har opplevd.»

Leiv Bækken.

Mars 1966

Laterna Magica-aften i Kunstforeningen

I går aften ga Gruppe 66 en siste underholdningsaften med et program som var en broget blanding av litt av hvert, preget av ungdommelig gledede ved å utfoldse seg i det frie rum. Hvor stor vekt man skal legge på de enkelte poster, får bli opp til enhvers sans for livsutfolde. For den var i hvertfall meget merkbart hele aftenen igjennom. Og godt er det. Hensikten med disse aftenene har vel vært å slå seg løs, å male på selve tilværelsens vegg, det som de føler inne i seg.

Forsviktig kunne Laterna Magica stå som det beste symbol for det som ble gjort. I den runde lyskuglen flytter om, skapte nye former, alt mens den underhakte musikk dannet sine smart hissende, smart klagende tonerelkker. De store ballongers kilodedans, ga også tankeinflukt. Men faktisk ble man trett av denne evigdelige farve-velkling. Etter et langt register av slike, var det nattens en hvile for gret å betrakte de hvite ballongene — med deres sart tegnede figurer. Fordi de virket mest underlige, mest ekte, minst påtrengende.

Det er selv sagt overmålt vanskelig å ha en mening om tildens uttrykk i det den blir til. Alle vet vi jo at de gamle mønstre må formyes, og at det i en overgangstid kommer meget gruns, meget ukjent, meget takteaktig med. Det er ikke til å unngå. Man håper bare at Ibsens merkelige gamle dikt, hvor han spør om nye tiders nye former, deres fødselsveir og deres feilgrep, også her på berget, skal utkrystallisere seg i noe varig og verdifullt. Gjør den det har Kunstforeningen

meget av æren, for at så skjer, som så beredvillig har gitt de unge de sjanser, de nå har fått til å tone flagg, noe ansikt.

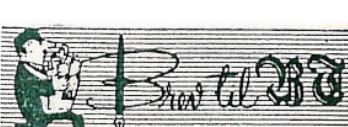
Ibsens dikt lyder:
Lystågen tror jeg på, skjønt uden orden,
kaotisk løst den vælter sig i Nord.
Jeg tror den er på samlingslovens spor,
en lysrig stjerne, i sin første vorden.
S. T.

29. Mars 1966

de er kommet opp i tenårene. Den vesentligste grunn for dette er at skjeggosten på de tidligere stadiene er for svak. Det er imidlertid mulig allerede på dette tidlige tidspunkt å legge et godt grunnlag, først og fremst ved å utvikle en viss asosial innstilling, særlig da til arbeid. For mye skoler bør også unngås, da dette lett kan skade det såkalte talent. Studieopphold på godkjente steder virker derimot fremmende på utviklingen, og man bør også passe på å anskaffe seg noen brukbare nevroiske tendenser.

Først ved overgangen til tyveårene er det på tide å starte den virkelige overgangen til kunstner. Man sier da opp sin hybel eller flytter hjemmefra, og leier seg istedet et kjellerrom med rist i golvet. Dette for at ikke vertinen skal klage over skjegg- og hårvekst med tilhørende mangel på hygiene. Kjelleratmosfæren bringer også en blek og interessant hudfarge, som senere kan dekkes med skitt etter behag. Videre anskaffer man seg en gammel stålørsseng av store dimensjoner, og skifter ut sine klær med avdankete militæreffekter eller liknende.

Lykkes man trass i dette ikke som kunstner står det allikevel en utvei igjen. Man kan bli medlem av en gruppe. En kunstgruppe. Andre grupper i vårt samfunn er studiegrupper og popgrupper. Studiegruppene spiller liten rolle, mens popgruppene og kunstgruppene har visse fellestrek. Det er f.eks. ikke nødvendig å kunne spille for å delta i en popgruppe, og det er heller ikke nødvendig å kunne male eller forme for å delta i en kunstgruppe. En forskjell ligger det imidlertid i at en del populære saker kan gjelde flere.

Om å bli kunstner

Dette er et yrke som kan ha en viss interesse for mange. Rekrutting til yrket har imidlertid vært nokså stor i det siste, så det er mulig at en viss overbeskjæftigelse vil kunne gjøre seg gjeldende i nærmeld.

En som har tenkt å velge dette yrke må først ha klart for seg hvilken vei han eller hun bør velge. Det finnes to muligheter. Man må enten være født kunstner, eller man må bli det senere i livet. Den første utveien er naturligvis den enkleste, men da relativt få er i stand til å velge denne veien, skal man her først og fremst gi opplysninger om den andre muligheten.

De farreste kan bli kunstnerne fra

Gruppe 66s mandagsmanifestasjon

Feilen ved Gruppe 66's manifestasjon i Kunstforeningen i går kveld var at hele opplegget ikke sto i noe forhold til publikum. Skal man gi blaffen i tilskuerne, får man vise at man gjør det, lage et skikkelig

poeng av det. Som det var, hersket den store likegyldighet blandt de opptrædende i så måte. Og dermed ble seansen stort sett dypt kjedsmelig, med mange og lange kunstpauser avbrutt av lite eller ingen kunst.

Skjønt jazz'en hadde da noe, og det glimtet til av lyrikk et par sekunder. Siden dalte det. Selv Bendixens blå ballong er mer spennende enn det gruppen serverte, som en slags innledning til det endelige laterna magica-nummer. Dette siste varte omtrent et halv århundre og fengslet et halvt minutt. I det hele tatt dro alt i langdrag — både pauser og mer aktive permonder. Til og med bemalingen av fire relativt tålmodige mannekenger ble alt for lang, for ikke å snakke om filmen og den ikke særlig fantasifulle avslutningshappeningen...

Et hederlig unntak: Nils Bolstad hadde desiderte evner som konferansier — han kunne snakke til folk, undertiden kunne man nesten få inntrykk av at han brydde seg en smule om de mange interesserte, tålmodig overbærende menneskene som overfylte salen.

E.E.

Per Hovdenakk,
Bergens Arbeiderblad
29. Mars 1966

Moro med Gruppe 66

Gruppe 66 fortsetter sin storm mot grenseområdene i kunsten. I går var det happening, maskespill, laterna magica og litt av hvert ellers som sto på programmet for gruppens «aften» i Kunstforeningen.

Oppslutningen om kveldsarrangementene har øket på fra dag til dag, og i går måtte ståplassen tas i bruk for å presse alle interesserte inn i Kunstforeningens store sal.

Arrangementet led periodevis under tekniske knirk, men det foregikk da noe hele tiden, og stemningen var på topp fra begynnelsen til slutt.

Mest interessant denne gang var Olav Herman-Hansen og Elsebet Rahlf's eksperimenter med lysbilder prosjiseret på svevende ballonger, og lysbilder av fargeformasjoner i vann. Det siste ble oppnådd ved å sprøyte farge inn i glass-kamre fylt med vann, og bildet av dette ble prosjiseret opp i kjempeformat på veggen. Virkningen var både eiendommelig og vakker, og eksperimentet særlig interessant ved at billed-dannelsen kan bringes under teknisk kontroll, og ved at virkningen er sterke og mer engasjerende jo bedre operatøren behersker apparaturen.

Bjørn Kahrs Hansen's film var oppsiktvekkende god, uhyggelig i sin stadige veksling mellom temaer som alle belyste destruksjonen og den tekniske verdens oppleggende dynamikk. Ham skal vi nok få høre mer til.

En avsluttende happening tok et annet forløp enn arrangørene hadde tilskikt. Fra deres side var opplegget mer en teaterforestilling med publikum som passive deltakere, men forsamlingen tok saken i sin egen hånd og kastet seg inn i det dramatiske forløp med jubel og begeistring. Og dermed ble det en happening som happening skal være.

Fjernsynet var til stede og gjorde oppbak til et program med Steinar Brauteset som leder. Særlig interesse viet TV-folkene «mannequin-oppvisningen», hvor fire av gruppens medlemmer på stående fot kreerte hver sin kjole-modell på et ditto antall tilveiebrakte mannequiner.

ph.

GRUPPE 66 OG KUNSTNERUTDANNELSEN:

Når får Bergen sitt kunstakademi?

De unge mennesker i Gruppe 66 er ikke fullt så unge som de ved denne anledning gjerne vil gi det utseende av. Når de prøver å skrive litt om sin alder, kan årsaken være at de er klar over at man lettere tilgir de yngste årganger at de forsøker å skrille seg til sin vifte.

Det de vil er da også legitum nok. Deres utstilling er et ledd i arbeidet for å få skapt et Ugt Forum i Bergen. Det har vi ikke, det er de ikke-så-unge som bestemmer alt, hevder Gruppe 66. I Oslo har de unge Unge Kunstneres Samfund. De unge i Bergen vil ha noe tilsvarende.

Det kan vel være flere grunner til at det ikke er skapt et Ugt Forum for bildende kunst i Bergen. Men hvilke andre grunner det kan være, så er i all fall situasjonen på undervisningsfronten en av dem. I årevis har det vært taft høpefullt om at vi skulle få et Kunstakademi. Det skulle ha lokaler i annen etasje av Bergens Kunstmuseum nybygg. Nå er ikke kunstforeningens bygning noe nybygg lenger. Men ennå holder Kommunen til der. Kommunerevisjonen er en nytta stat, som vi ikke kan unnvære. Men noe Ugt Forum skaper den jo ikke.

Utdannelsesgrunnlaget har vi. Vi har Bergens Kunsthåndverkskole, og ære være dens rektor og

lærere for hva skolen har utviklet seg til i etterkrigsårene. Og ære være de mallerne som sitter med sine private skoler for å skaffe rekrutter til den bildende kunst. Det de gir er ypperlig. Men det er ikke nok — i den forstand at det ikke bringer ungdommen langt nok frem.

La oss forestille oss at Bergen sa til ungdommen: Vi kan gi dere 9-årig ungdomsskole, men hvis dere vil ha artium må dere til Oslo. Men det er naturligvis utenkelig i en av Bergens størrelse. Det er imidlertid hva visier til den del av ungdommen som høpefullt og begeistret har valgt bildende kunst som sitt fremtidige yrke. I bunn og grunn er ikke det mindre absurd. Og enda mere absurd blir det fordi det er det eneste kunstakademiet i landet, og det har en kapasitet som gjør det mulig å opppta omrent en femtedel av alle som søker.

Så får da de øvrige fire femtedeler reise ut i verden. Nå, egentlig er det vel ikke noe de heller vil. Men selv våre unge kunstneraspiranter skal jo leve. Og hva skal de leve av? Studielån — Kanskje. Men en ung medisiner kan regne med å komme opp i betydelige inntekter få år etter at han har avgjort embedseksamen. Tilbakebetalingen av studielånet vil ikke svi så hardt. Kan de unge kunstnere regne med det? De virkelig store av dem kanskje, og kunstnere med publikumstekke. Men det er tvilsomt om det er publikumstekke nok til alle som etter dette systemet ville få et studielån å betale tilbake.

Men er de nå virkelig vorden de kunstnere alle de som høpefullt og begeistret velger den bildende kunst som sitt fremtidige yrke? Gir lovord fra Kunsthåndverkskolen og pene ord i pressen etter første deltagelse på en utstilling garanti for at pengene vi investerer i aspirantene virkelig er vel anvendt?

Nei dessverre, det er ikke mu-

lig å forutsi noe sikkert. Men til det er å si at ikke alle som får en brukbar artium blir professorer. Ikke alle akademister blir berømte malere. Noen artianere skeier ut og blir skuespillere eller beach-combers, ja, noen dør til og med før samfunnet slår valuta for sine utlegg. Og noen akademister vil til og med en dag resignert erkjenne at de må ta en fast jobb for å leve og trøste seg med å male om søndagen. «Poeng» er nå en gang ikke noe bevis. De bare indikerer muligheter. Derfor er det alltid hasardøst å satse på ungdommens utdannelse. Men en må jo gjøre det.

Nå er situasjonen den at de studentene som ikke blir professorer kan bli noe annet samfunnsnyttig og allikevel ha gagn av sin utdannelse. Så omkostningene er ikke av den grunn bortkastet. Men en akademist som ikke blir bildende kunstner hva slags samfunnsnyttig arbeide kan en sette ham til? Hvis han blir noe i en bank ville det da vært bedre å ha gitt ham utdannelse for det. Og sannsynligvis billigere for samfunnet også. Så er det nok best å begrense adgangen til kunstnerisk utdannelse mest mulig så det ikke blir overproduksjon. Og i hvert fall ville det da være urimelig å forlange at samfunnet skal investere i kunstnerutdannelse før de har fått alle sine samfunnsnyttige medisiner, odontologer og ingeniører hjem fra utenlandsstudiene.

Dessuten blir det jo gjort så meget for kunstnere nå for tiden. Stipendier i massevis. Ja-visst. Men — hånden på hjerte! — går ikke brorparten av stipendiene til ikke-så-unge kunstnere som vi allerede mannsterkt har «anerkjents»?

Og enda en innvending: de melder jo så hen-i-hampen tussete! Se på Gruppe 66! sier det bevigende og bestemmende samfunn.

Det har alle samfunn sagt om sin egen tids unge kunst. Rembrandt ble refusert. De unge mallerne som ble impresjonismens fedre ble refusert. Og Munch kunne ha samlet mange kapitler av sin livshistorie under det Hamsunske motto: «Det var i de dager da jeg gikk og sultet i Oslo.»

Enhver tid beundrer fortidens ringeakte kunst og ringeakter den kunst fremtiden vil komme til å beundre.

Men Rembrandt ble Gammel Mester allikevel og Munch er vårt store paradenummer? Det virkelig store vil nok vite å komme seg frem uansett... Naturligvis, hvis de ikke dør av underernæring i mellomtiden.

Har vi da noen annen utvei enn å «sette dem på», de som halsstarrig vil den veien? Har vi egentlig rett til å si at vi skal koste deg frem hvis du vil studere til professor i biologi eller bedriftsleder eller prest eller bonde. Men hvis du er halsstarrig nok til å ville bli bildende kunstner, så får det skje på din egen bekostning. Allmennlig samfunnsrettferdighet skulle tilsi at de har krav på tilsvarende utdannelsesmuligheter som sine jevnaldrende.

Men hva nå med Gruppe 66? Er den kunstneriske kvalitet den viser i tverrsnitt av så høyt kaliber at den fortjener å gjøres til utgangspunkt for et krav om opprettelse av et Kunstakademi i Bergen? Burde vi ikke vente og se hva det blir av dem? Jojo, og i mellomtiden blir de eldre og noen av dem vil fytle forventningene og bli anerkjente og få del i stipendieordninger og publikumstekke og noen vil falle av langs veikanten. Og nye årsklasser vil tre frem og kreve andel i samfunnsskaken mens de ennå har tenner å tygge den med. Og vil få beskjed om at samfunnet må vente og se hva det vel kan bli av dem.

Gruppe 66 er som sagt unge, men ikke fullt så unge som de gjerne vil gi det utseende av ved denne anledning. Noen av dem er faktisk såpass til års at de vet at det ikke klar deres årsklasser å prove å skrive seg til sin vifte. Så får en iføre seg klovnemaske og tutte i bukkelhorn for å kamuflere seg. I håp om at de yngste av dem og de som kommer etter skal få hva de selv har måttet unnvære: et Ugt Forum i Bergen. Meget nøkternit formulerer

Nødvendigheten av et kunstakademi i Bergen

Skal det være så helt umulig å få opprettet et kunstakademi i Bergen? Slik reaksjonen på kravet har vært fra de bestemmende myndigheters side, kunne man tro at en utvidelse av det bestående studieatelier ville medføre urimelige utgifter, som Staten aldeles ikke har råd til. Men det er jo ikke tilfelte. Studieateliets nedsatte arbeidsutvalg har beregnet at driften av et kunstakademi i Bergen vil koste 225 000 kroner pr. år. Og hva er det, sammenliknet med de mange millioner til universitetet, høyere skoler, kirke, politi, kringkasting etc? I sannhet et mikroskopisk beløp. Staten behøver for øvrig ikke delta med mer enn 215 000 kroner. De 10 000 kroner Bergen kommune hittil har bevilget Studieatelieret forutsettes nemlig — helst økt.

At Vestlandets hovedstad er et levende norsk kultursentrum vil vel ingen benekte. Det burde ikke være nødvendig å ramse opp alle de forutsetninger Bergen har for også å bli et viktig kunstsentrum, der talentfulle kvinner og menn kan få høyverdig kunstnerisk utdannelse, muligens også finne sitt levebrød og skape et rikere miljø enn det nå eksisterende.

Vi skal likevel peke på noen iøyenfallende fakta:

1. Fra langt tilbake i tiden vet man om en strøm av kunstnere som slo seg ned i Bergen og fant interessante oppgaver. Det var den tids kombinasjon av håndverker og kunstner som kunne lage både dekorative arbeider,

prospekter og portretter. Et bekjedent kunstnersentrums oppsto her, og har egentlig aldri dødd ut. I året 1800 skrev den unge Lyder Sagen i det danske «Minerva» en artikkel, der han alda ikke fant det mulig «at sæ et Kunstatakademi eller et universitet blandt Klipperne», men i hvert fall å «anlægge Kunstskole i enhver Købstad». Da han så kom hjem til fødebyen, tok han initiativet til å opprette «Det Nyttige Selskabs Tegneskole» (1824). Litt senere slo J.C. Dahl til lyd for å stiftte Bergens Kunstforening. Den planen ble realisert i 1838. Ber-

Av Olav Simonsen

gens Museum var blitt stiftet i 1825, Museets og Kunstforeningens samlinger av bildende kunst dannet et viktig grunnlag for Bergen. Billedgalleri som ble åpnet i 1878. Det har nå med rette fått etiketten «Norges annet nasjonalgalleri».

2. Bergenser J.C. Dahl regnes som den moderne norske malerkunstens far. I hans spor fulgte en rekke betydelige malere fra byen og tilgrensende distrikter. Her nevner jeg bare noen som er avgått ved døden i vårt århundre: Nikolai Astrup, Bernt Tunold, Nils Krantz, Gabriel Dahl og Gérda Knudsen.

3. Studiearbeidet i Bergen så dagens lys i 1949. Hva det har betydd for unge kunstnere her

vest lar seg ikke godt bedømme. Men det er klinkende klart at hvis det her hadde vært helårsliv i stedet for fattige 3 måneder, ville virkningen vært langt større.

4. Så sent som i 1909 fikk Oslo sitt Statens Kunstatakademi. Nå er det sprengt, og mange unge norske kunstnere må søke til utenlandske læreanstalter for å få skikkelig utdannelse.

5. De fleste land har flere, ja mange akademier. Danmark har to. Det sier seg selv at Norge med sin utstrekning og struktur i det minste bør få tre. Selv sagt også Trondheim på trappene i den anledning. Gruppen omkring Den Tekniske Høgskole arbeider utvilsomt energisk for en snarlig løsning.

Studieatelieret i Bergen har to ganger søkt Kirke- og Undervisningsdepartementet om å få utvidet atelieret til et kunstakademi for Vestlandet, 10. november 1962 og 7. desember 1965. Det er ikke blitt besvart. I den siste søknaden er det satt opp et budsjettforslag med en samlet årsutgift på kr. 225 000. Det er omtrent halvdelen av det Statens yter akademiet i Oslo. Forslaget innebærer at det ansettes 2 professorer (mot 4 i Oslo), en for billedhoggere og den andre for malere.

Dette er et overmåte beskjedent og rimelig forlangende, som nå fortest mulig bør tas under behandling i departement og Storting.

Hvor skal akademiet få lokaler? F. eks. i Bergens Kunstforenings annen etasje, der kommunerevisjonen nå holder til. Opprinnelig var den etasjen beregnet til atelierer, og kommunerevisjonen må skafte plass et annet sted.

Aksjonen er i full gang, og kan ikke slå feil. Den støttes med glød av kunstnere i Oslo, som gjerne ser en fordeling av undervisningen på dette området til gagn for vestlandske kolleger.

Jeg slutter dette innlegget med et sitat fra «Morgenavisens» intervju med rektor Børresen ved Kunsthåndverksskolen i Bergen (16. ds.). Her er det også momenter som veier tungt:

«— Omsler ser det ut til å komme litt bevegelse i saken om et Kunstakademi i Bergen. Hvordan ser De på det?

— Det ville være aldeles ypperlig. For vår skole ville jo opplagt en slik utvidelse og berikelse av kunstmiljøet i Bergen være av den største betydning. Miljøet spiller en uhyre stor rolle. Det er jo mer og mer blitt til at unge mennesker som tar mål av seg til

kunstnere søker seg inn ved de to kunsthåndverksskoler vi har her i landet. Den i Oslo og vår. Og stadig oftere ser vi at våre tidlige elever trer fram som unge rekrutter til den bildende kunst. Etter Povl Christensens virke her ved skolen — vår Grafikk-klassen er faktisk et resultat av hans innsats — er Bergensgrafikerne begynt å bli en «makt i staten». Etter at vi kom f. våre nye lokaler er vi jo også satt ganske annerledes i stand til å «sjøsette» de unge kunstaspirantene. Jo, et kunstakademi i Bergen er det behov for og i høy grad plass for.»

Olav Simonsen, Bergens Arbeiderblad - 1. April 1966

Kunstnernes store mål: et kunstakademi i Bergen

Arbeidsutvalg har utarbeidet foreløpige planer som bygger på en full utnyttelse av Bergens Kunstforening

De unge vil ha et annet slags akademi, uten livslange professorater og med åpne verksteder for eksperimenter

BT 14-66.

Det er grotesk at Norge bare har et eneste professorat i skulptur, sa intendant Per Remfjeld under en rundebordeamtale i Bergens Kunstforenings lokaler i går kveld om kunstneren og samfunnet, spesielt om hans kar her i Bergen. Norge har bare det ene statens kunstakademi i Oslo. Her søker fire-fem ganger så mange som der er plass til. Det har ikke skjedd noen utvidelse i hele etterkrigstiden da all annen høyere utdannelse er utbygget så sterkt.

Ved siden av dette så vanskelig tilgjengelige akademiet finnes det bare en liten kunstskole i tilknytning til Norges tekniske høgskole og et miniatyrakademi i Bergen, det femten år gamle Studieateliet. Atelieret må nøye seg med en årlig bevilgning fra Bergen og staten på 22.000 kroner, et beløp som ikke er til å rikke. Resultatet er at virksomheten har måttet skjæres ned til tre måneders undervisning for året, og det er helt slutt på den tidlige åpne aftencroquis.

Hva har ikke staten satset på utbyggingen av Universitetet i Bergen? Myndighetene ser ikke på millionene når det er tale om vanlig akademisk utdannelse, men de som søker den like krevende vei et studium innen bildende kunst blir avspist med en bagatell. Unge mennesker som ønsker en utdannelse som kunstnere, kan ikke satses på Bergen.

For to år siden ble det nedsatt et arbeidsutvalg for et regulært kunstakademi i Bergen. Det har foreslått en skole med 3 professorater og sendt sine planer til departementet, som hittil ikke har reagert.

Ingen professorer, takk!

Maleren Olav Herman-Hansen, medlem av Gruppe 66 som arrangerede møtet, hadde divergerende meninger om opplegget for et kunstakademi. Han advarte mot å gjøre lærerne til professorer, som selv om de ble ansatt for bestemte perioder, erfaringsmessig ble sittende til pensjonsalderen og virket stagnerende på hele virksomheten. Herman-Hansen ville nøye seg med lærere på treårskontrakt. Han ville plasere forskolen ved Bergens kunsthåndverksskole, og han la stor vekt på å legge forholdene til rette for kontakt mellom studenter og eldre kunstnere som skulle

få arbeide fritt på skolens verksteder. Til disse verkstedene som måtte utstyres for alle de eksperimenter som drives i våre dager måtte skolen kalles spesielle lærere for kortere tidsrom.

Magneten Oslo

I skolens utstillingslokale kunne både lærere og studenter stille ut, men kanskje enda viktigere var det å få impulsgivende utstillinger utenfra.

Førstemann i denne hovedrunden av debatten var direktør Peter Anker som skisserte utviklingen innen norsk bildende kunst i etterkrigsårene. De nye signaler begynte å få kraft i begynnelsen av 1950-årene da Oslo også så de første gruppedammelser Papageyen og Terningen, som representerte mye av en protest mot juryeringen av de offisielle mørstringer. Den nonfigurative bølge har vokst seg stedig sterkere. Dette maleri fikk sitt norske gjennombrudd på Høstutstillingen for 3 år siden med minst halvparten av de utstilte arbeider.

Oslo har i dag gode muligheter

for å møte samtidens både norske

og internasjonale kunst.

Byen har 12 utstillingssteder og opp til 24 ut-

stillinger i løpet av året.

Flere av private gallerier satser på

separatutstillinger av utenlandske

kunstnere.

Dette store utvalg av gallerier

skaper den gjennomtrekk som er

svært nødvendig for et levende kunst-

liv.

Den forholdsvis rike aktivitet er

i dag begrenset til Oslo, men det

er viktig at andre byer som vil

styrke sitt kunstmiljø, føger etter

og skaper bedre utstillingsmulig-

heter. Det kan gjerne være små

lokaler, og heilst ikke knyttet til

noen institusjon. De store lokaler

kan være direpende for en som vil

vise hva han arbeider med.

Anker sa i forbifarten at vitalitet

er viktigere enn kvalitet hos unge

kunstnere. Det siste kan tyde på

lydighet overfor vedtatte normer.

Maleen Lars Grundt tok opp

brukskunst og

industriell formgiving

som en spesialitet og hevdet at

Norge ikke legger slik vekt på

den skapende virksomhet som andre land gjør. Vi lar markedets be-

hov bestemme form og mønstre

mens designeren må undertrykke

sitt egen smak. Det er skryt at vi

har en selvstendig formkultur.

Grundt etterlyste aydelinger for

formeksperimenter ved bedrifter

som arbeider med produkter som

kräver formgivning.

Maleren Asbjørn Brekke tok for

seg kapitlet

utsmykking av
offentlige bygninger

særlig skolene. Det mangler meget på at Bergen viser de 2 pct. av bygesummen som Oslo nå avsetter til slike formål. Det kjøpes litt for midler på inventarbudsjettet, men spanderes det et større beløp til et skulpturelt arbeid i det fri, blir der ingen ting igjen til billende kunst innendørs.

Også de offentlige kontorer er temmelig kunstløse.

Brekke ville enten ha en fast prosent, som Oslo, eller et bestemt beløp pr. byggeoppgave, for eksempel 50.000 kroner.

I samtalene som fulgte ble disse tankene utdype, men noen egentlig motstand møtte de ikke. Den eldre generasjonen av malere mente riktig nok til forsiktighet. Dens representanter mente at det var bedre å bygge gradvis ut det vi har, nemlig Studieateliet. Det var også delte meninger om hvor det kommende kunstnernes hus skulle ligge. Noen ville satse på Urdi som har en ganske rommelig tomt, andre finner det naturlig å ta i bruk de muligheter som ligger i Bergens Kunstforening der omkring 600 kvadratmeter er bortleid til kommunale kontorer.

Det er denne løsningen arbeidsutvalget for et statens kunstakademi i Bergen gått inn for. Utvalget vil nå prøve å få anledning til å legge fram sine planer for statsråden og Stortingets kirke- og undervisningskomité. For øvrig var det enighet om å få til et nytt møte til høsten, blant annet for å få myndighetene i tale. I mellomtiden skal saken forberedes i kunstnerorganisasjonene.

BERGENS TIDENDE
1 APRIL 1966.

Gruppe 66 – Grand finale:

Til aksjon for bedre utdannelsesmuligheter i tre etapper

1: Studieatelieret over til helårsdrift. 2: Over til regulert akademi. 3: Kunstens Hus i Bergen

Og nå: frem fra et rådslagnings- og orienteringsmøte med myndighetene

M. 1/4-66.

I det Gruppe 66 bryter besøksrekorden — pr. torsdag morgen 12 511 mot vel 12 300 på Harry Backer-utstillingen — munner også gruppens ekstraordinære kveldsdemonstrasjoner ut i en rundebordskonferanse, til hvilken det ikke lenger var adgang for alle, bare for spesielt inviterte. Det var i går kveld med Per Remfjeldt som ordstyrer og med direktør Peter Anker ved Vestlandske Kunstmuseum, maleren Lasse Grundt, maleren Asbjørn Brekke og Kunstforeningens intendant Remfjeldt som innledere.

Anker ga noen hovedtrekk fra utviklingen i norsk kunst fra slutten av krigen til i dag, særlig med henblikk på de unge. Han minnet om de første Høstutstillingene som viden om at kunsten som — i likhet med så meget annet — var gått under jorden i krigsårene, nå brøt frem igjen nesten med eksplosiv styrke. De som nettopp var nadd frem like før krigen — Ekeland, Kai Fjeld m.fl. — kom nå i sentrum av bildet. Men samtidig var en ny generasjon på vei inn. Den generasjonen er i dag middeleldrende. Den nye generasjonen vi møter i dag var den gang knapt født ennå.

Hylle muligheter er det for dem i dag? Hvordan tar vi imot dem og aksepterer vi dem? Anker mente at vi i dag har et publikum som mere enn før er interessert i kunst og vækent for nye linjer. Men han mente at publikums sjansen til å orientere seg i fremmed kunst er mangelfull. Og den er i beste fall koncentrert i Oslo med dens 12 offentlige og private store og små utstillingsslokaler. Rundt i landet ellers har man utstillingsslokaler, men altfor få. Det fører også til en ytterligere konsekvens i Oslo fordi kunstnerne trekkes dit på grunn av de større muligheter de finner der. Resultatet er at — utenom Oslo — sitter kunstnerne hver på sin tue. De unge svarer utdannelsesmuligheter, de savner kontaktsjanser både med eldre kolleger og med publikum gjennom utstillingsmuligheter.

Han sammenfattet vårt lands første behov i disse to ønskene: flere utstillingsslokaler, større utdannelsesmuligheter.

Det var ønsket ingen av de tilstedevarende tok avstand fra. Lasse Grundt var så enig i det at han straks forutså at være faste samlinger med Billedgalleriet i spissen in-

nen et år vil stille lokaler til rådighet for skiftende utstillinger. Han snakket så om manglene på muligheter i vårt land — for eksempel i industrielt design. Enhver formgivning i Norge dirigeres fra salgsjefens kontor. Ekspertiserne tillates ikke. Ikke så i andre land hyver det ved siden av forbudsdesign tillates og ofres meget på ren formgivning uten sjeling til salgsstasjonen.

Kunst i skolene
Asbjørn Brekke pekte på hvor viktig det er med kunst i skolen og hvor lite det ytes til dette. Departementet tillater et 2 pst. av de samlede omkostninger ved skolebygg går til kunstnerisk utsmykking men overlater avgjørelsen til kommunene. Oslo har gjennomført det. Ikke Bergen. Det som her skal brukes til kunst går av inventarbudsjettet, og hvis det så er overskridelser på det kan en tenke seg hva det går ut over. Også utsmykningen av offentlige kontorer lot meget tilbake å ønske. Han satte opp en ønskeliste om 2 pst. omkostninger til skolekunst og kr. 50 - 100 000 pr. år til innkjøp av kunst til offentlige kontorer.

Studieatelieret må bli Kunstakademiet

Per Remfjeldt talte om Studieatelieret og ønsket om å få dette utbygget til et regulert akademi. En komité bestående av Bjørn Kaland, Jan Askeland, Kai Nævdal og han selv hadde med detaljerte planer og omkostningsoverslag henvendt seg til departementet uten å få svar. Studieatelieret var en bra skole så langt den rekker. Men dens økonomi er ubryte knapp og strekker bare til en vinksomhet på 3 måneder pr. år, hvilket vil si at unge mennesker som søker kunstnerisk utdannelse må forlate Bergen. Ved Akademiet i Oslo hvor bare hver fjerde eller femte søker kan opptas er det altså bare plass for få av dem. Og så blir det utlandet. At Studieatelieret hadde betydd noe forsto man når en så hvor mange av de kunstnernavn som i dag betyr noe har fått sin første utdannelse her. Men det må bli helårsdrift. Det er det første nødvendige og så må det bygges ut til akademi med to professorer, en i maleri og en i skulptur, dessuten tegnekasse, videre verksteder, mø-

ter m.m. Man planlegger nå å få i stand et møte for å drøfte disse planer med myndighetene.

Den samme selvskrevne rett.
Det burde være innlysende, sa Remfjeldt, at de unge som vil studere kunst har den samme selvstendige rett til å finne utdannelsesmuligheter som deres samtidige har i andre fag. Når en tenker på hva det sattes i utdannelsessektoren er det fullstendig grotesk hvor lite det er gjort for kunsten.

Olav Herman Hanssen hadde enda videre planer om et «Kunstens Hus» i Bergen som skulle rumme akademiet, bare at han ikke vil kalte det akademi, men kunstskole. Det skulle ikke ha professorer, men lærere som ikke skulle få bli der mer enn i tre år. For professorer har det med å bli livet ut og hemme all utvikling. Det skulle være eksperimentell skole for kunstnere av alle årganger, verksteder hvor alle kunstnere tilklikk arbeide. Det vil i tillegg skape kontakt mellom årgangene, og det mangler fullstendig i dag.

Ånsgar Larssen: La oss nå starte med det mulige, en utvidelse av Studieatelierets virksomhet til helårsdrift.

Knut Glambek delte hans syn. Vi må være realister. Når vi hører hvor vanskelig det er å få lokket 10 000 kroner ut av kommunen kan vi tenke oss vanskelighetene. Kunstnerenes Hus i Oslo var ingen gave fra oven. Den ble til gjennom kunstnerenes egen oppofrende innsats gjennom 40-50 år. Vi får være villig til å gjøre en innsats selv, og der må de unge som har mest krefte igjen være de som yter mest.

Aslaug Blytt var enig med Asbjørn Brekke om at en oppdrar et kunstnerisk bevisst publikum ved å leere dem på skoletrinnet å se på kunst. Hun henviste til vandrutsillingene rundt om på skolen som i sin tid gjorde sånn lykke. Og hun støttet varmt forslaget om å gå inn for å få utvidet ytelse til kunstnerisk utsmykning både av skoler og offentlige bygg.

Det finnes fornuftige myndigheter
Arvid Meyer sa at det nok kan være vanskelig å få vridd penger ut av myndighetene til kunst, men det finnes da også blant våre myndigheter fornuftige mennesker som vil

B.A. 1/4-66. Kunstskole og flere utstillinger kan gi Bergen rikere kunstmiljø

Bred debatt i går om kunstens kår i Bergen, på Gruppe 66-møte

Gruppe 66 avsluttet i går kveld sin serie aften-arrangementer i Kunstforeningen, med en runderbordskonferanse om kunstens kår i Bergen, og om mulighetene for å skape et rikere kunstmiljø i byen. Peter Anker, Lars Grunt, Asbjørn Brekke, Per Remfeldt og Olav Herman-Hansen innledet og bidro hver for seg med verdifulle og konkrete forslag på en rekke felter, fra utstillingssektoren og andre miljødannende elementer, til utdanningsmulighetene for unge kunstnere i Norge.

Debatten etter innledningsforedragene kom vesentlig til å dreie seg om mulighetene for å få opprettet et kunstakademi i Bergen. Debatten munnet ikke ut i enighet eller konkrete vedtak, men som gruppens representant, Olav Herman-Hansen, så i sin sluttreplikk, er det viktig at de forskjellige interesser kommer sammen og drøfter sakene, og utveksler standpunkter. Gruppe 66 har sett det som et av sine mål å bedre kontakten mellom utøverne av de forskjellige kunstarter og på annen måte stimulere debatten om de problemer kunstnerne har felles. Dette møtet er et ledd nettopp i disse bestrebelsene, sa Herman-Hansen, som foreslo at Kunstforeningen tar ideen opp og arrangerer tilsvarende konferanser minst et par ganger i året.

Peter Anker ga i sin innledning en rask oversikt over kunstutviklingen i Norge etter krigen. Han pekte på at de unge non-figurative malerne som i slutten av 50-årene hadde sitt gjennombrudd med gruppen «Terningen» hadde de samme vansker å kjempe med i sitt forhold til publikum, utstillingsinstitusjoner og kritikk,

forstå vårt behov og legge interesse og godvilje for diagen. Men selvågt må vi komme på talefot med dem først. Gjennom et vel planlagt møte for eksempel. Og vi må fremlegge detaljerte planer og vel begrunnde omkostningsoverslag før vi går til aksjon.

Carl Olav Gram Gjesdal syntes at dette møtet var en meget positiv konklusjon på Gruppe 66's rabulistske utstilling. Kan vi realisere noe av de ideene som her har vært nevnt er vi et skritt nærmere målet. Han håpet at resultatet av møtet ville bli en resolusjon der man ber — f. eks. Bergens Kunstforening og be-slektede organisasjoner om sammen å legge grunnen til møte for et første rådsLAGNINGSMØTE med myndighetene.

som dagens unge generasjon har. Anker heftet seg ved konvensjonen av kunstmiljøet i Oslo. I et lite land som vårt er det farlig å spre kreftene, men det er likevel grunn til å hilse med glede til tak som kan bygge opp livskraftige kunstmiljøer utover landet. Anker mente at de to viktigste forutsetninger for et slike miljø er «gjennomtrekk», d.v.s. rike muligheter til å komme i kontakt med impulser utenfra, samt et vitalt kunstnermiljø rundt et utdanningscenter. Impulser utenfra kan vi først få ved et rikere utstillingsliv, og det mangler vi i Bergen, hvor utstillingsinstitusjonene er alfor få.

Lars Grunt kastede kunstindustriens muligheter inn i debatten. Norsk design dirigeres i dag av salgssjefene, de skapende kunstnere har ingen muligheter for å slippe til med sine ideer, og resultatet er at vi har en design som ikke kan måle seg med våre nabolands originalitet og styrke.

Asbjørn Brekke kritiserte kommunen fordi den gjør for lite for å bringe kunst ut til skolene, hvor den yngste generasjons følelse og forståelse for billedkunst skal grunngelles. Oslo har gjennomført en ordning med to prosent av byggekostnadene ved offentlige bygg til utsmykning, i Bergen må kunst til skolene kjøpes over inventarbudsjettene, som allerede er sprengt, og de fleste offentlige kontorer etc. mangler enhver utsmykning. Brekke mente at kommunen snarest måtte over på Oslo's linje med 2 prosent til utsmykning, samt særskilte og romslige bevilgninger hvert år til innkjøp av kunst til skolene og til andre offentlige bygg.

Per Remfeldt redegjorde for undervisnings-situasjonen for unge kunstnere i Norge. Kunstakademiet i Oslo er sprengt, og de unge må reise til København eller Paris. Kunstnerne har en selvstigelig rett, som alle andre, på å få sitt utdanningsbehov dekket i hjemlandet, og det er på dette grunnlag en komite nå har fremmet forslag om at Studieatelieret i Bergen bygges ut til et akademi med to profesorater og i helårsdrift.

Olav Herman-Hansen advarte mot å bygge opp en undervisningsanstalt etter den gamle akademiformen. I stedet kunne han ønske seg en kunstskole, hvor professorene var ansatt ikke på livstid som i Oslo, men for kortere åremål, og hvor det var rikelig rom for eksperimenter. Skolen burde ha et stort antall verksteder i de forskjellige teknikker, ikke bare for skolens elever, men også for byens eldre kunstnere. Derved kunne man oppnå en kontakt generasjonene imellom, som i dag ikke eksisterer. Herman-Hansen tenkte seg kunstskolen plassert i et Kunsts Hus, hvor det også var plass til et utstillingslokale, som samtidig kunne fungere som lokale for møter og diskusjoner, konserter for jazz og

ny musikk — teaterforestillinger, happenings etc.

Arvid Meyer mente at det ikke ville være umulig å realisere planene for et bergensk akademi, om man bare forberedte saken grundig og kontaktet de rette folkene. Knut Glambæk var mer pessimistisk. Vi har arbeidet med denne saken i 40 år, og det ser like svart ut i dag, som da vi begynte. Han oppfordret de unge kunstnerne til å gå aktivt inn i kunstnernes fagforening i Bergen, Bildende Kunstneres Forening.

Wilhelm Haaland mente at kunstnerne har vært svært lite flinke til å fremme sin akademisak. I de åtte årene jeg har sittet i bystyret har jeg aldri hørt et ord om slike planer. Kunstnerne i Bergen har ført en altfor slapp og døv politikk, og har ikke evnet å manifestere seg tilstrekkelig overfor byens befolkning og myndigheter.

Carl O. Gram-Gjesdal syntes det var kommet frem så mange positive ting i debatten, at det måtte være et grunnlag å arbeide videre på. Han foreslo at Kunstforeningen burde ta initiativet i saken, og kalle sammen til et stort møte om saken.

Ansgar Larsen mente at man nok kunne få til et akademi, hvis man bare hadde huset. Han viste til de opprinnelige planer for atelier i Kunstforeningens toppetasje, hvor det nå er kommunale kontorer.

Asbjørn Brekke mente at når unge kunstnerne drar til København og Paris istedetfor til Oslo, skyldes det ikke i første rekke at det er trangt om plassen i Oslo, men at undervisningen der kort og godt er for dårlig. I København er det et langt rikere miljø, bl.a. fordi man har gjennomført verstedprinsippet, og det er det som trekker. Han advarte mot et akademi i Bergen etter de samme retningslinjer som i Oslo.

Aslaug Blytt pekte på nødvendigheten av et mer aktivt arbeide for å bringe de unge i skolene i kontakt med kunst. Dette arbeidet kan først komme skikkelig i gang når skolene får lærere som interesserer seg for saken, og mulene får spesielle pedagoger knyttet til seg for dette formål.

Per Remfeldt, som var møtets dirigent, rundet av med en forsikring om at Kunstforeningen vil ta seg til underretning de ideer som var fremkommet, og at det kan skje allerede til høsten ville bli aktuelt med et nytt møte om de samme problemene.

Vi og Gruppe 66

Vi har hatt utstillinger tidligere i Kunstsforeningen, og vi har kunnet skilte med langt større navn enn denne «rabulistgruppen» som har holdt til huse der de siste 2–3 ukene.

Likevel opplever vi at publikumsbesøket etter alt å dømme kommer til å slå alle tidligere rekorder.

Denne gangen hadde folk en følelse av at noe ekstra skulle skje, og folk har nå en gang en egen teft i så måte. Endel av publikum var enda så vel orientert at de hadde kjennskap til at flere av gruppens medlemmer hadde tidligere greidd å snekre sammen såpass synlige bilder at de var sloppet gjennom nálezet både på Statens Høstutstilling og på Vestlandsutstillingen. Kritikken hadde vært velvillig også.

Så skjer det at disse som til dels har fått foten innenfor reiser seg i protest mot dem som har «adoptert» dem. Kunstlivet her hjemme er hemmet av innavl og knefall for en kunstretning som ikke har formådd å fornye seg. Nei, nå skal de stå for utvegelsen selv og gi publikum en anelse om at det foregår andre ting på kunstens område ute i Europa enn det som kommer til synne på Vestlandsutstillingen. Resultatet har vi hatt høye til å studere i disse to ukene utstillingen har vært åpen.

Hordan reagerer så publikum på alt dette?

Noen blir rasende. Hele utstillingen er en personlig fornærrelse. Her forsøker noen dagdrivere å drive ap med skikkelige folk. Vel, en må kunne være såpass romslig at en innrømmer at ett og annet finnes der som en kan goutere. Ja, en kunne endat til tenke seg å eie et og annet, men helhetsinntrykket blir ødelagt av alt det som

vi ikke på noen måte kan få til å samsvar med vår oppfatning av det udefinerte begrepet kunst. Denne mørnstringen blir oppfattet som en utfordring mot vår egen dømme- og estetiske sans. Konklusjonen må da bli at enten er det hele noe sør, eller det må være noe i veien med vår egen dømme-kraft. Det siste anser vi for lite sannsynlig, for de fleste mener det samme som vi.

Hva venter vi så av en mørnstring av kunst? De aller fleste vil vel vente en viss opplevelse, et skjønnhetsinntrykk en følelse av harmoni, og så opplever vi ikke annet enn en viss irritasjon, en følelse av å stå utefor, at vi ikke strekker til og at det vi trodde vi visste om kunst ikke er brukbart her.

Vi synes vi må ha lov til å kalle oss moderne mennesker. Vi er vel orientert når det gjelder de sosiale og tekniske fremskritt, og en viss romslighet i tankegangen synes vi også vi har tilegnet oss når det gjelder moralske og kulturelle spørsmål.

Hordan er det så med vårt syn på kunsten? Ja, der må en nok med skam innrømme at vår generasjon som tidligere generasjoner har vært mer interessert i fortiden enn i nåtiden. Dette er vel grunnen til at vi står så uforstående overfor tildens kunst.

Det sies at kunsten er tildens speil. Historien og kunsthistorien kan bekrefte det. Den viser et nøyde samsvar mellom de ymse tids-epoker og menneskenes skapende utfoldelse. Det er da ingen grunn til å tvile på at det samme gjør seg gjeldende i vår tid. Altå må vi innrømme at det nettopp er vår egen tid som gjenspeiller seg i denne «degenererte», såkalte moderne kunst.

Nå er det ingen ting som er vans-

kligere enn nettopp dette å danne seg et sant og objektivt bilde av vår egen tid. Til det står vi for mye midt opp i det hele. Først når det kommer noe på avstand, kan en få den fulle oversikt. Men det opplever først våre etterkommere.

Imidlertid er vi henvist til å orientere oss så godt vi formår i den tidsepoke vi er satt inn i, og det kan by på problemer store nok, like store som det å kunne orientere seg mellom gruppe 66's produkter.

Daglig blir vi vitne til store omdanningsprosesser i verden. Et nyt verdenssyn holder på å gjøre seg gjeldende. Teknikken har åpnet nye og tidligere uante muligheter for menneskelig utfoldelse. Veldig krefter har menneskenes kunnet frigjøre, krefter som i de gale hender kan gjøre en ende på alt vi har forsøkt å tömre opp. Samtidig hilser flere hundre millioner undertrykte sin nyvunne frihet. Det store spørsmålet er hvordan de vil bruke denne friheten. Også her er det frigjort krefter som mange ser på med en viss engstelse.

En slik omveltningsperiode må i første omgang virke kaotisk.

Mange krever at kunsten skal være en solid motvekt mot disse uro- og opplopingstendensene i tiden og som Matisse drømme om en kunst full av renhet, likevekt og ro.

Desverre er det ikke slik. Til alle tider har kunsten hel-understreket og fremhevret tendensene i tiden. Enten vi nå liker det eller ei.

Dersom Gruppe 66 har greid å åpne øynene våre for dette faktum, tror jeg de har oppnådd noe av det de tilskraket.

Men hva med den kunstneriske kvalitet? vil mange spørre. Vil dette ha evnen til å overleve, kan ikke bli hengt opp i museene for å beundres av etterlekten?

Til det er å svare at jeg tviler på om disse unge kunstnere har hatt så store tanker om sin mørnstring. Den viser heller en bevisst streben og eksperimentering for å finne nye uttrykksmåter for det de har på hjertet, et forsøk på å sprengje den ramme som forståsgredere har laget rundt bildende kunst her i Trangvik. Selv om en ofte savner de store linjer, og den avklaring i form og farge som kjennetegner den store kunst, så viser i alle fall denne mørnstringen at de som Paulus «jager etter det fullkomne».

Vi får ønske dem god jakt.
Nils Bjørge.

Bergens Tidende - 1. April 1966

Bergens Kunstforening - Gruppe 66

Styret for Bergens Kunstforening ved dens formann Bjarne Johannessen gir den 28/3 i «Bergens Tidende» et underlig svar på mine spørsmål i avisens et par dager tidligere angående styrets holdning til den pornografiske film som er

blitt offentlig fremvist i Kunstforeningen.

Alle som leser normalt norsk i denne by har forstått at det er denne hendelse mine spørsmål sikter til, det har jeg fått mange bevis på.

I sitt svar til meg fører styret for Kunstforeningen saken inn på et sidespor. Jeg tillater meg å føre saken tilbake til det vesentlige, og spør derfor på nytt.

Men først: Under kveldsarrangementet i Kunstforeningen 21/3 1966 ble der fremvist en pornografisk film. Filmaftenen var offentlig avertert med entré og adgang for alle, og især de unge møtte tallrikt fram. Filmen ble senere i pressen stemplet som 100 prosent pornografisk. Norsk filmsensur ville ha forbudt den i et hvert annet offentlig lokale. Men ingen av Kunstforeningens ansvarshavende stoppet filmen, og styret har senere ikke beklaget offentlig at en slik film ble fremført.

Denne tilgrising av Kunstforeningen kunne ikke passere som en spør, eller som en ny kunstretning. Desto skammeligere var episoden, fordi den fant sted på en kulturtveld og fremfor byens ungdom.

I flere dager ventet jeg på styrets forklaring. Så stilte jeg mine spørsmål — Styret sier i sitt svar at «dets virksomhet vurderes av foreningens generalforsamling». Ja, det er selvsagt. Men når en slik episode er fremkommet i en offentlig forening, er det rimelig å be om forklaring i byens presse.

Følgende spørsmål har styret ennå ikke besvart:

1. Er styret oppmerksom på den film som ble fremført er blitt stemplet offentlig som 100 prosent pornografisk?

2. Hva vil styret i så fall foreta seg for hurtigst mulig å renvaske Kunstforeningen, og hindre gjentakelse av lignende episoder for fremtiden?

Bergen 30.3.66.

Lise Landmark von Krogh.

Bergens Tidende - 31. Mars 1966

Statsråd Bondevik har ordet

Igår ble dørene lukket for Gruppe 66's utstilling i Bergens Kunstforening. Besøket har slått alle rekorder, og det sier ikke like i en by som Bergen, hvor tilstrømningen til kunstutstillingen gjennom en årekke har vært meget stor. Også når det gjelder den bildende kunst hevder Bergen seg som et kultursentrums av høy rang. Det skyldes i første rekke Bergens Kunstforening som gjennom sin utstillingsvirksomhet har vist et prisverdig initiativ, særlig når det gjelder den moderne kunst. En rekke av tidens store kunstnere, norske og utenlandske, har funnet det formålstjenlig å komme hit med store spesialutstillingar, og ofte har utstillingene hatt sin Norgespremiere i Bergen. Det forteller litt om hvorledes man i kunstnerkretser hjemme og ute vurderer Bergen som kunstby.

Men der er en alvorlig mangel: Byen har intet kunstakademi. Den burde haft det for lenge siden, og spørsmålet er blitt tatt opp gang på gang. Sist det var oppe til offentlig drøftelse var på et av de møter som Gruppe 66 arrangerte i forbindelse med utstillingen. De unge føler hvor skoen trykker. Uten et kunstakademi i Bergen, må de ut i verden for å fullføre sin utdannelse, og det er i mange tilfelle ensbetydende med at de må gi avkall på å få den. Riktignok har man i Bergen det såkalte Studieatelier. Det har gjort sin nytte, men da undervisningstiden er begrenset til tre måneder om året, sier det seg selv at det ikke er fyllestgjørende. Stadig fler av de unge, lovende kunstnere går Studieatelieret forbi og prøver å komme inn ved akademiene i Oslo eller København, hvilket i og for seg kan være vanskelig nok ettersom disse akademier bare kan ta imot en brøkdel av de elever som søker dit.

Gjennom flere år har Studieatelierets styre arbeidet med planer om å få atelieret gitt status som kunstakademi på linje med akademiet i Oslo. Der er gjort henvendelse på henvendelse til statsmyndighetene uten at det har ført til noe. Det er ikke en gang kommet svar på henvendelsene. Vi skal ikke her komme inn på hva årsakene kan være, men vi mener å kunne fastslå at disse i hvert fall ikke kan være av økonomisk art. Bergen er i den usedvanlig heldige stilling at det kan by et eventuelt kunstakademi førsteklas-

ses lokaler allerede fra starten av. For den sakts skyld kan man la Stortinget fatte beslutning om opprettelse av et Statens Kunstakademi i Bergen på korteste varsel. Faktisk er hele annen etasje i Kunstforeningens bygg innrettet med tanke på at den skal gi plass for denne institusjon. Det skjedde gjennom en avtale mellom Bergens Kunstforening og Bergen kommune. Utgiftene til innredning av lokalene ble sikret gjennom en leiekontrakt, som nå kan oppsles når som helst. For så vidt er det ikke annet som skjer enn at Staten trer inn som leier i stedet for kommunen.

Utgiftene for Staten ved at der opprettes et kunstakademi i Bergen ble i 1963 anslått til 203 000 kroner om året. Vi antar at forslaget vil holde så noenlunde også i dag. Der bør ikke være delte meninger om at Staten må kunne offre et beløp av denne størrelse på en så betydningsfull kultur- og samfunnsoppgave som den det her gjelder.

De dokumenter som Studieatelierets styre har lagt frem, og som i detalj viser forslagets holdbarhet, finner seg stadig i Kirke- og Undervisningsdepartementets arkiver. Statsråd Bondevik er en mann med sans for realiteter. Vi ber ham se litt på sakens dokumenter. Kjengjerningen ligger klart i dagen. De viser at det med et minimum av utgifter vil være mulig å løse en oppgave av meget stor betydning for denne landsdel.

Saken er for lengst moden for løsning. Bergen har det kulturmiljø som kunstakademiet forutsetter. — Den har kunstsamlinger som på enkelte felte står fullt på høyde med Oslo, og som til dels overgår disse. Vi har en kunsthåndverksskole som fyller sin oppgave på en fremragende måte, og som kan bringe sine elever frem til det utviklingstrinn som gjør dem modne for akademisk undervisning.

Det eneste byen mangler i denne sammenheng, er den institusjon som kan gi dem denne undervisning.

La Bergen få sitt kunstakademi. Alt ligger vel tilrette for at det kan skje. Men la det skje hurtig. Og la først og fremst Studieatelierets styre få svar på de henvendelser det har gjort til Kirke- og Undervisningsdepartementet.

Nå er det statsråd Bondevik som har ordet.

Et kunstakademi i Bergen kan drives for 225.000 kroner pr. år

På tide at den bildende kunst får sin andel av utdannelses-miljoner

M.5/4-66.

Man ville dypt beklage om Studieatelieret i Bergen som nå har eksistert i 18 år, og som har alle betingelser for å bli en kunsthøyskole, istedetfor må innstille sin virksomhet. Men det er en mulighet en må ha for øyet såfremt det ikke skjer en forandring.

Dette står å lese i en henvendelse som ved utgangen av 1965 ble rettet til Kirke- og undervisningsdepartementet fra det utvalget som Studieatelierets styre for flere år siden nedsatte for å ta seg av denne saken. Det var den tredje henvendelsen til departementet, og den var blitt nødvendig fordi man overhodet ikke hadde fått svar på sine henvendelser av november 1962 og februar 1965.

Såvel de to første som den siste henvendelse var vedlagt detaljert budsjettforslag for et kunstakademi i Bergen basert på Studieatelieret og på linje med Statens Akademi i Oslo, i 1962 balet det seg til en samlet årlig bevilgning på 203 000 kroner. Som følge av den prisstigning som i mellomtiden har funnet sted, gikk budsjettforslaget for 1966 opp til kroner 225 000.

Argumentene for å bygge Studieatelieret ut til et kunstakademi med helårsdrift er de samme som i 1962. Bare er de på grunn av prisstig-

ningen blitt enda mer presserende, idet de små økningene i de offentlige bidrag ikke en gang dekker prisstigningen. Studieatelieret fikk i 1957 offentlig støtte på sammen kroner 15 000. I 1965 hadde det 22 000 kroner til disposisjon, herav kroner 10 000 fra Bergen kommune — redusert fra 13 600 kroner da Statens i 1957 for første gang bevilget et bidrag, kr. 5 000, senere øket til kr. 12 000. Studieatelieret som for denne sum har klart å opprettholde tre måneders undervisning hvert år, har allerede måttet nedlegge croquis-klassen, og står overfor den mulighet å måtte sløyfe arbeidet med grafikk. Og selv mulighetene for å opprettholde tre måneders drift av malerklassen er usikker nok med de økende utgifter.

Kjernen i de forslag som er fremlagt er at man på grunnlag av Studieatelieret oppretter et statlig kunstakademi i Bergen med et professorat i henholdsvis maleri og skulptur og forelesninger i disse og andre disipliner. Det blir ikke tale om noe dyrt nybygg idet det i annen etasje av Bergens Kunstforenings hus er gode lokaler som står ferdig til å ta imot kunstakademiet.

Noe av bakgrunnen for dette krevet bør gjengis. Studieatelierets utilstrekkelighet sålenge det bare kan drives i 3 måneder av året fører til

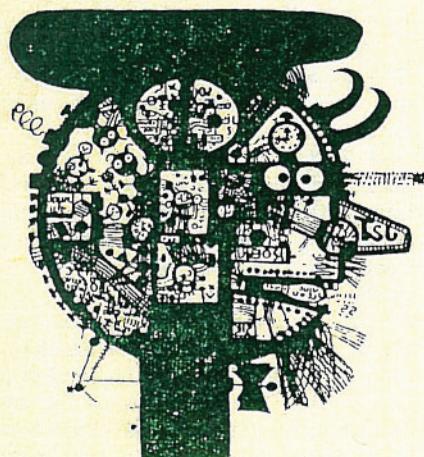
at mennesker som for alvor vil utdanne seg til bildende kunstnere ikke kan nyte seg av det. Statens akademi i Oslo er sprangt, bare én av fire eller fem søker kan gjøre seg håp om å bli oppatt. Alternativet er da studier i utlandet og dette representerer et så stort økonomisk løft at bare de ferreste har anledning til det.

I sin henvendelse av desember 1965 foreskår utvalget at man griper saken an i to etapper. Først en utvidelse av Studieatelieret i dets nævneværende lokaler med undervisning i maleri og grafikk med et ni måneders semester som begynner 1. september.

Et budsjettforslag for dette er utarbeidet og beløper seg til en sum for hele semesteret på 56 800 kroner. Og deretter en gradvis utbygging til akademi-status.

I disse etterkrigsårene da så små summer har funnet veien til det som skulle være den høyere kunstutdannelse i Bergen, har samfunnet — og med rette — satset enorme summer på utdannelsessektoren for øvrig. Er det ikke nå på tide at de unge som vil gå inn for å skaffe seg den best mulige utdannelse som bildende kunstnere, får sin rimelige andel av det landet bruker til å utdanne sin ungdom?

GRUPPE 66

Detalj av Oddvar Torsheims «NATO-offiser» er omslagsbilde på utstillingskatalogen.

Av Sven Krohn

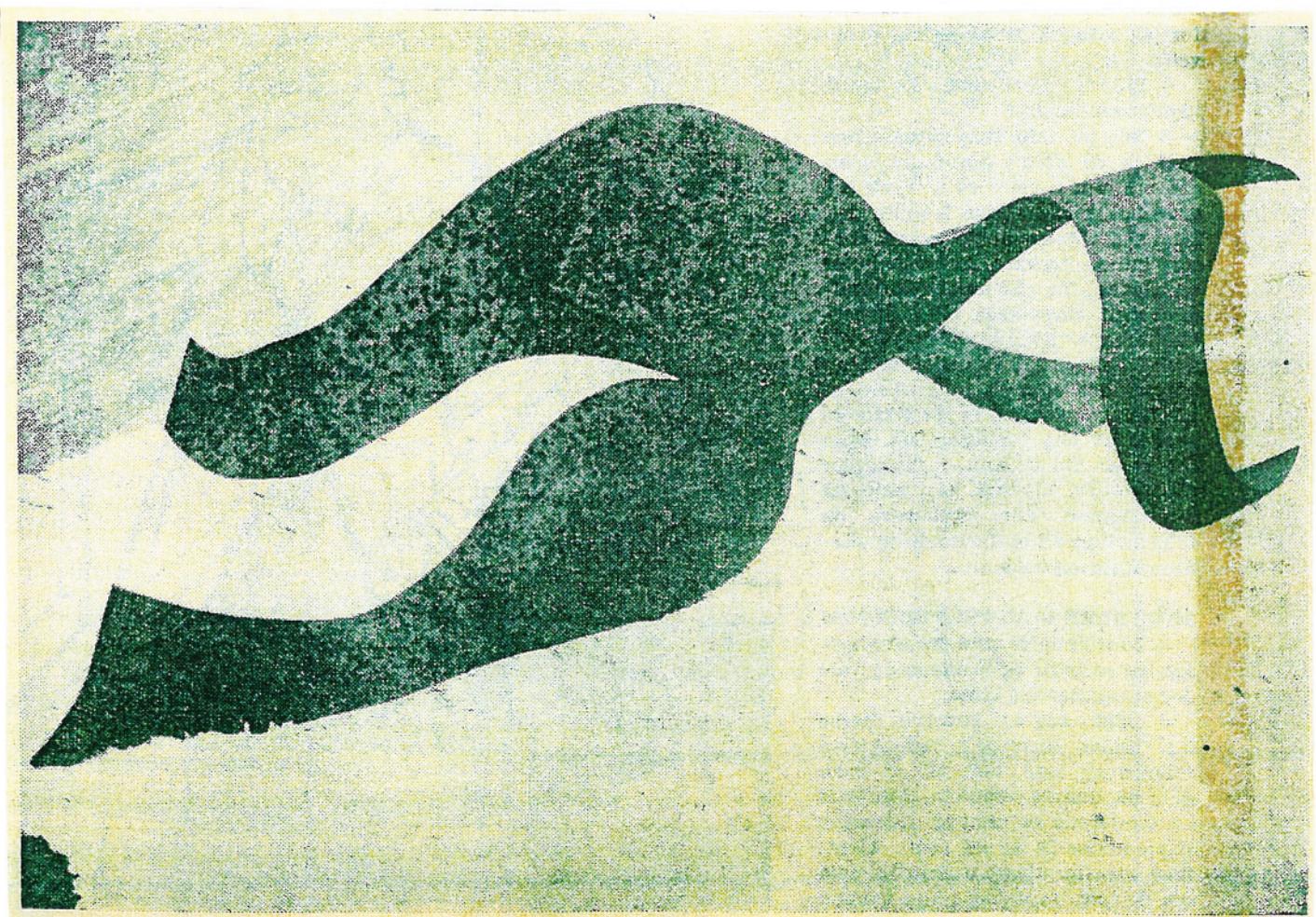
Foto: Bjørn Finstad

AFTENPOSTEN

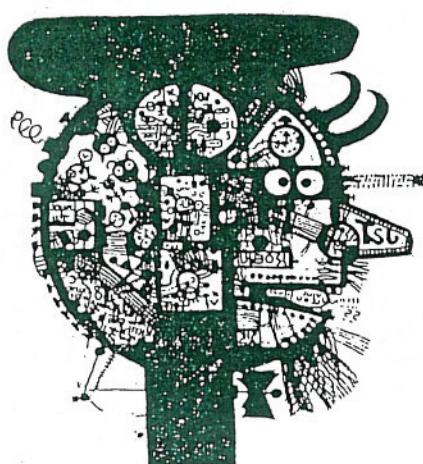
Markant personlighet i «Gruppe 66», den 26-årige grafiker og lyriker Oddvar Torsheim foran sin vegg av science-fiction- og tegneserie-inspirert grafikk.

Aftenposten, Oslo - Mars/April 1966

Lars Grunulis store kobberplate, skåret og bøyet til en liggende kvinnefigur, gir en frapperende virkning.

GRUPPE 66

Detalj av Oddvar Torsheims «NATO-offiser» er omslagsbilde på utstillingskatalogen.

Av Sven Krohn

Foto: Bjørn Finstad

Aftenposten, Oslo - Mars/April 1966

20-åringen Bjørn Kahrs Hansen med sin symbolske skulptur «ssstrrrp», hvis mening kunstneren mener burde ligge klart i dagen!

En smule forvirret, adskillig twilende, men først og fremst beriket med nye, frekt og morsomt innhamrede inntrykk går vi idag rundt i Bergens aktverdige og tradisjonsrike Kunstforening. Den ungdommelige, rabalistiske «Gruppe 66» har inntatt hallene med sine malerier, collager, grafikk, skulptur, billedepper og underlige lyrikk, og har nedkalt godtfolks ytterst blandede kommentarer over sine unge, fortrinnsvis meget hårt og skjeggprydede hoder.

Nytt og kraftig og humørfylt, sier noen. Blank pornografi og galskap, hevder andre. Vi skal ikke her ta stilling til «Gruppe 66»s kunstneriske utfoldelse, det får folk som begriper slikt ta seg av. Vi registrerer det bare som et vågsmot eksperiment, iverksatt av Kunstforeningens intendant, maleren Per Remfeldt. — Vi synes det er interessant å kunne bryte med tradisjoner og innarbeide tankebaner ved å lansere denne utstillingen av en gruppe unge kunstnere med nye meninger og nytt syn på kunsten, sier han. — Jeg vet nok at vi får rabalder i anledning av «Gruppe 66», men rabalder har aldri skadet. Hadde vi ikke også rabalder da vi lanserte Edvard Munch!

— Og disse 16 er anerkjente kunstnere i Bergensmiljø?

— Det er vel omrent det verste De kan si om og til disse unge menneskene. De vil for enhver pris ikke være anerkjente idag.

Et par av dem har kanskje hatt enkelte arbeider på utstilling tidligere, sågar i Oslo. Men ellers er det en fellesnevner ved gruppens 16 medlemmer at de helt og holdent er skapt i Bergens-miljø, etter grunnleggende år ved skole og akademiet her og i København. De har få eller ingen bånd som knytter dem til Oslo-miljøet. Så skal da heller ikke deres merkverdige utstilling som os er utfordring og moro, presenteres i Oslo, men tvert imot i København og Paris når Bergens Kunstforening 3. april lukker sine dører for «Gruppe 66».

«Gruppe 66», byr den besökende på bildende kunst, musikalske og poetiske dryss, diskusjon og debatt — og på kunstnernes eget personlige og frilyndte nærvær. Alt sammen fenomener som dels har forferdet, dels charmert Bergens publikum.

Allerede utstillingens katalog er «anderledes», som den fremtrer med kunstnernes portretter fikset blandet opp med nyhetsraportasjens sjokkbilder. — Det er hverdagens påtrengende inntrykk som er grunnlaget for vår kunstytring, sier de unge. Det er dette vi vil fortelle publikum med katalogen.

Noen katalog skulle vi forsøkt ikke ha behov for av den grunn, for hele utstillingen er preget av slike sjokkintrykk. Sterkt iøynefallende er maleren, lyrikeren og grafikeren Lars Grundts jernplateskulpturer av menn og kvinner «slik plasert at publikum selv kan forme og vri på dem etter ønske». Den som vil søke dypere i denne manns sjel, kan gjøre det i hans bilder og hans bok «Vrøvl» på samme utstilling.

Umiddelbart forunderlig og tiltrukkende virker grafikeren Oddvar Torsheims koncentrerte vegg av

snurrepiperier, tegneserie- og science-fiction-pregede rariteter med tilsvarende titler, som «Byggesett til NATO-offiser» og diktet «Wuppppvjov».

Fotografen Bjørn Kahrs Hansen, 19 år, vil formodentlig være den som vekker størst forargelse, med sine bilder og phallos-skulpturer, med benevnelsene som «Atomwind», «0-30229», og «Ssstrrrrp» — hva. De nå ønsker å legge av fonetisk betydning i dette! Ragnhild Gram-Knutsen og Olav Herman-Hansen er også gjenstand for blandede

reaksjoner over uttryksform og midler i diverse collager. Det samme gjelder vel i grunnen alle sammen, Lars A. Sæverud, Egil Røed, Bjørn Hegranes, Nils Bolstad, Ingvald Holmefjord og Per Kleiva. Den Danske Pige Elsebet Rahlf må som billedveverske fortone seg noe mindre frastøtende på det konsernitive publikum i salen, men ikke desto mindre er hennes tepper og kjoler ganske uortodokse.

Med i dette brogede seiskap og medvirkende til den stemming publikum forlater utstillingen i, er også komponistene Ketil Sæverud og Knut Bratland Kristiansen samt lyrikeren Terje Skulstad, fra hvis diktsamling «D» vi i presentasjonsøyemed hitsetter de to første vers:

Kvae i din hånd
sprunkne bløte hule
i en pikehånd —
kvae

rent blod — blod?
rent i ditt dyp
i din hånds dype dyp
Hvite sitrende fugler
har fortalt ...

Om nu vi kan se med oppgitt forferdelse på meget av det disse unge i «Gruppe 66» står for, så vit at de ser med like stor misnøye på oss 40-årige oldinger. Og i sannhetens navn med like stor misnøye som vi så på våre forgjengere. Slik det har gjentatt seg i hver generasjon fra Kain og Abel oppdaget at deres foreldre var reaksjonære!

Sammensveiset gruppetro og fylt av gjensidig respekt og beundring er disse unge mennesker med sin raljerende utfordring til den eldre generasjons «mumie-oppfattelse» av kunsten. Og moro har de det — et forunderlig og friskt og lattermildt pust i en vågrå Bergensby. Det er nesten så vi misunner dem deres selvfolgelige skjegg-stolthet, deres boblende uforgripelige meninger, deres eksploderende taleflom og respektløse omgang med tabeforestillinger. Det er så lysende misunnelseverdig ungt. Og hvem er vi om vi tør benekte at akkurat disse unge kunstnere om noen år er blant de foraktede «anerkjente». Igrunnen er det synd at de føler seg så dundrende uavhengig av oss på denne siden av påskefjellet at de ikke vil vise oss sine arbeider i Oslo.

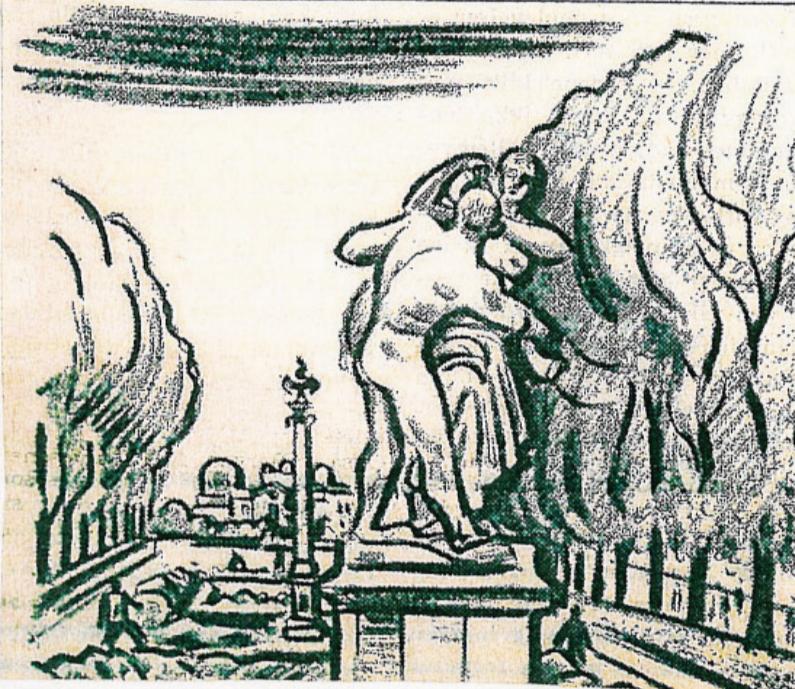
Bergens Tidende

5. NOVEMBER 1966

Jø:
Da all verden
innskrev seg
i Paris

I.

Da nordiske malere møtte 1920-årenes klassisisme

Da første verdenskrig sluttet midt i november 1918 lå det nordvestlige hjørne av Europa mer og mindre i grus. Vei- og jernbaner fra Paris nordover til Kanalen og nordøst til Belgia og Nederland var så sterkt oppretet — over veldige strekninger fullstendig utslettet — at det meste av året 1919 gikk med til å gjenopprette kommunikasjonene, mange steder bare rent provisorisk. De som hadde hastverk med å komme til Paris fra nevnte kanter av Europa måtte ta seg fram nærmest som når urinnværnerne kryper eller hogger seg i vei.

Kunstnere fra Norden, og for den saks skyld fra så temmelig alle verdenshjørner, hadde i fire lange og vonde år vært avstengt fra det vitale kunstsentrums Paris den gang var. Men nå øynted en mulighet til endelig å gjenopprette kontakten, de sto faktisk i kø for å komme til Paris. Parentetisk nevnt gikk veien fra Bergen i januar 1919 med gamle, nå opphodde «Venus» til Newcastle, tog til Kings Cross i London, videre fra Waterloo station samme steds til Southampton, nattferje over Kanalen til le Havre, og endelig med tog til Paris. Fra Belgia og Holland var jernbanelinjene ennå ikke ryddet — slik ble det i hvert fall sagt til nedskriveren i de dager — så trolig måtte nordiske reisende altså sikte på London og den mulige vei derfra.

Det var derfor ikke selskapsreiser eller i det hele tatt turister som preget den første og etter måten ganske hissige reisebølge til Paris i de siste måneder av 1919 og de første i 1920. Karakteristisk i så måte er det — og det vil mange reisende fra de dager sikkert erindre — at passkontrollørene ved de få innfallsporter til Frankrike sa, tilmed før de åpnet passet, at javisst, De er artist, ikke sant?

De første måneder i 1920 var Paris derfor gjenstand for et så gigantisk stevnemøte av kunstnere fra alle verdenshjørner som seinestaden neppe hverken før eller senere har opplevd maken til. Det var unge kunstnere som ville gå på skole, det var eldre som flittig så seg om på utstillinger og «studerte tørt» som det het, og det var observatører som for mange vedkommende hadde funnet sitt leie men som likevel

ikke ble uberørt av «observasjonene». Syn og meninger krysset klinger, skarpe kanter ble slitt ved til dels sterke friksjoner, begeistring og forakt fant uttrykk inntil det ekstatiske, det var gjærende lidenskaper i lys lue. Om det ikke føltes direkte på kroppen at en epoke ble skapt, så ante man det, det lå i luften over tett-satte kafébord og i rikt og flittig besøkte atelierer — for ikke å

tale om tettpakkete skolerom og utstillinger, intuitivt følte man at her forelå det stoff, problemer, tilstrekkelig til behandling fremover i uoversiktig fremtid.

Ja, det var en epoke som ble skapt. For en som opplevde dette som «flisegutt» er det vanskelig å forstå i dag, at dette alt er historie... Når jeg likevel våger det pretensiøse å skrive om det i en serie artikler, så er det nærmest for å ta rent journalistisk på dette over alle grenser kosmopolitiske sammenstøt i Paris.

For den som første gang kom til Paris straks over nyttår 1920 for å gå på malerskole, så det til å begynne med ut som om byen var et broket reir for eksperimentatorer. Vårsalongen ga plass for surrealistiske utskeieles med innvoller i blomster og blomster i innvoller og Salvador Dalí-ekstremiteter som fikk til rene kvalmefornemmelser — en tilstand han for øvrig trofast har holdt vedlike i et halvt hundre år eller så. Også dadaistene glimret bortetter veggene. De var mye flinkere og ganske særdeles nyere enn visse beslektete medlemmer av den herværende Gruppe 66 — hele 46 år tidligere —. Jeg husker blant slike ting særlig et for øvrig temmelig kandinsk bilde hvor en rødmalt sirkel snurret vanvittig fort rundt hver gang man flyttet øynene omkring i bildet. I høy grad frapperende! Et optisk bedrag som naturligvis ikke hadde noe med malerkunst å gjøre, mente de fleste, men som likevel — ja, hvem vet? Det var

i hvert fall bilder som lå langt over det mange unge i dag orker eller gider. (Mulig forveksling med Gruppe 66 er tilsiktet — så uholdbart som dette enn måtte være sånn 46 år etterpå).

Abstrakt kubisme så en også

Typen fra kafeen

bortetter veggene — fra utøvere som i dag regnes som rene klassikere innen dette isme. Og så meget først vi noen hver blant tilmed lysegrønne nykommere, at kubismen var kommet for å bli. Vi så Braque, Gris, Léger, Picasso, og vi beundret retningen for dens orden og klarhet, og uten at vi kanskje visste det men sikkert intuitivt ante det: var ikke denne velordnede oppbygging noe for en verden som lå i ruiner just da? Selv om — hva vi heller ikke visste — noen av disse kreasjoner skrev seg fra før krigen?

Ellers må det sies at det som kom ens hjerte nærmest av det vi så bortetter veggene var de forresten senere kalte nyklassistiske strømninger. Best husker jeg her Warockiers fast tømrete bybilder med de deilige klare former. Videre erindrer jeg utstillere som øyensynlig hadde søkt impulser hos Poussin, Corot og — ja, hos Ingres følsomme tegnekunst. Men alt dette forteller kanskje så lite i dag —

Ser man denne epoke omtalt i litteraturen er det i hvert fall for de nordiske lands vedkommende to skoler som omtales som retningsgivende — Araujo's og Lhote's. Rett nok var det ikke så få nordiske malere som gikk på

Academie Moderne, som Raoul Dufy og Othon Friesz ledet, en sikkert utmerket skole som arbeidet friere og mer i det en kan kalle impresjonistisk leid, men de fleste søkte til Araujo og Lhote, også elever fra Moderne og andre. Begge doserte teorier som senere er kalt både nyklassisme og 1920-årenes klassisme, begge la særlig vekt på Cézanne og det han igjen hadde funnet av konstruktive idéer hos renessansen store mestere. Det blir senere høye å komme tilbake til det

te, her skal bare i en sum nevnes at den intuitive drivkraft, som mangfoldige kunstnere anså som det eneste mulige i billedkunsten, hos disse to lærere måtte vike for en mer intellektuell holdning. Fra det umiddelbare, det stemningsfulle, lidenskapelige eller det ekstatiske søkte man en bevisst klarere formforenkling og en stram logikk i komposisjonen. At dette bar fra det «løse» inn i et noe mer fast og dekorativt mønster fikk en kjent fransk kunst-skribent til å karakterisere Lhote som en vindusdekoratør. Dette nevnes her en passent som typisk for samtidig dom.

For å finne en illustrerende sammenlikning som de fleste her på berget kjenner synes jeg det går an å nevne Revolds børs-

grupper, i utbreitung og understrekning av former, volumer, og andre trekk i hans komposisjoner er det mangt og meget av det Araujo og Lhote doserte. Rett nok var Revold Matisse-elev, det samme var Jean Heiberg som også senere dukket ned i nyklassismen. Begge hadde de hos Matisse dyrket fargen sterkere enn elevene hos Araujo og Lhote gjorde det i 1920, de sist nevnte holdt seg meget innenfor valørene i svart og hvitt, men her kan Araujo plaseres som et mellomledd: Han tillot dristigere farger enn Lhote. Men her stormer det så mangt på som kanskje faller utenfor en avisartikkel. For å si det så enkelt som mulig: Elevene hos Araujo og Lhote måtte ikke la førsteinntrykket foran motivet ta makten, gjennom mange og ganske infernalske beregninger

skulle alt ende i en behersket, sluttet formverden, m.a.o. man skulle ikke male i en rus, ens intellekt skulle ordne tingene.

For en omstilling dette var for mange nordiske naturelskere, for ikke å si svermere. Hør bare hva drøsen ved kveldens kafébord kunne dreie seg om: Her står maleren fremfor et fjellandskap som utløser et naturskred av følelser, men å gi seg hen til det? Ikke tale om. Her krevde de hellige lover en lett samlende skisse til å begynne med, så noen ordnende innslag etter klassiske former, videre sette opp et komposisjonsskjema hvor deformasjoner og abstraksjoner skulle gå nadeløst ut over fjellpartiet, så noen fargeprøver med varme farger i de nære former, kalde i de som skjøv seg bakover og inn i bildet, planforskynninger, lyspassasjer, geometriske konstellasjoner — pfff nok! Omrent slik skulle øyeblikkets sansfulle opplevelser og mangslunge innskytelser og assosiasjoner bortdødes for å tuktes under et intellektuelt skjema — det gylne snitt, portharmoni, sirkler, kuber, trekanner og diagonaler —. Du gode Gud, hvordan skal det gå når vi kommer hjem?

Det var harde krav for lyrisk innstilte «stemningsmalere».

Men disse strenge konstruktive teorier sto for andre som noe høyt, rent, nesten hellig, noe fast og verdifullt å tro på — midt i en opplösande tid med krigens fantastiske ødeleggelsjer omkring seg. Noen hver hadde fra sine hjemland sett ekspressionistiske tøylesløsheter og mangt impressionistisk som fløt ut i det holdningsløse, for å være med å bygge opp en verden som lå i ruiner — billedelegt alt — var Araujo og Lhote et brukbart alternativ.

Artikkelen neste lørdag kommer nærmere inn på disse to skoler.

Et årvåkent kunstens hus i Bergen

A-magasinet 25/2-67.

Hvor var det Rolf Nesch trådte frem første gang etter krigen med sin største og mest representative utstilling? Hvilken by valgte Jakob Weidemann da han skulle presentere sine nye arbeider for første gang i en samleutstilling? Hvor i Norge dukket Asger Jorn opp med sin første store utstilling her i landet?

I Bergen, kjære leser. I Bergen, takket være Bergens Kunstforenings våkne initiativ. I sin utpreget bergenske artikkel forteller Alf Madsen om denne bergenske kulturinstitusjon som han gir æren for den rene kulturrevolusjon gjennom en sjeldent aktiv kunstformidlingsinnsats. Nå sist med en utstilling av Robert Jacobsens arbeider.

Av Alf Madsen

Foto: Sverre Mo

Bergens Kunstforenings identant, Per Remfeldt, er også en fremtredende maler. Han er en flittig deltager på utstillinger, og senest har han sammen med seks andre vestlandsmalere hatt en utstilling i Danmark. Med dette bildet, «Min sommer», deltok han på drets høstutstilling.

INTENDANT Per Remfeldt i Bergens Kunstforening ville i høyeste grad bli forferdet hvis vi formulerte det slik, at kineserne har sin kulturrevolusjon og bergenserne sin. Det skal da også straks innrømmes, at der hverken i form eller innhold er syndelig likhet mellom det som foregår der langt i øst — og der langt i vest. Men med den innrømmelsen gjort vil vi likevel ikke ha avskåret oss fra den høyst personlige oppfatning at det er en «stille revolusjon» som i løpet av de siste 6-7 år har foregått i og omkring Bergens Kunstforening. Med det resultat at foreningen er blitt den mest ekspansive og aktive kunstformidlingsinstitusjon vi har i landet. Sagt med kledelig bergensk beskjedenhet, segnet til nok en gang å slå Per Remfeldt med forferdelse.

Det var J. C. Dahl som tok initiativet til dannelsen av Bergens Kunstforening, for 128 år siden. Foreningens formålsparagraf om å «vekke sans og kjærighet for den bildende kunst» har hele tiden vært den sikre rettesnor. Men foreningens mere enn sekellange historie skal vi ikke hefte oss med her, om den i og for seg er interessant nok. Vi skal heller registrere, og om mulig forklare, hva som har foregått i løpet av mindre enn det siste decennium. Den letteste del av oppgaven blir nok den rent registreringsmessige, for der har vi tall og statistikk å støtte oss til. Og i dette tilfelle er de langt fra kjedelige og intetsigende, men tvertom høyst spennende og appellerende til fantasien. Faktisk så appellerende at vi må vokte oss for å løpe løpsk og legge for mye i dem. Vi kan nemlig komme til å dra den slutning, at dagens bergen-

A-MAGASINET 25 FEB. 1967
AFTEN POSTEN.

... et utkastet med åpen sans — eller i hvert fall nysgjerrighet — for hva som rører seg i kunstlivet. A påføre dem et slike ry ville være å støte an mot den vedtatte konvensjon at de er et folk av sneversynte kremmere. Det ville enn ytterligere være med til å utdype kløften mellom bergensere og nordmenn forøvrig.

Men det får våge seg. Tallene først, og vi tar 1959 som et utgangspunkt. Det var i mai det året at maleren Per Remfeldt tiltrådte som Bergens Kunstforenings nye intendant. Det vil automatiske si at all videre utvikling er knyttet til hans navn. Den side av saken får vi komme tilbake til senere, etter at vi har foretatt den statistiske registrering: Foreningens medlemstall var dengang 1080, idag ligger det like oppunder 2000. Antall besøkende var 18 718, ifor passerte besøkstallet for første gang i foreningens historie 40 000. I 1959 ble der gjennom foreningen solgt kunstverk for 55 800 kroner, i 1965 var salget 276 500 kroner.

HVORDAN forklarer Per Remfeldt selv det som har skjedd?

— Det er ikke lett, for på ingen måte har vi i foreningen brutt radikalt med de retningslinjer som stifterne trakk opp og som har vært fulgt gjennom alle år. Men det kan vel kanskje sies, at vi har forsøkt å være mere aktivt kontaktskapende vis-à-vis kunstnerne på den ene side og publikum på den andre. Min lille linje har vært at vi stadig skal variere mellom norske og internasjonale utstillinger. Kunstforeningen skal være formidleren og møtestedet mellom partene... Den skal være en vital del av vårt bysamfunn og ikke en lukket, ekslusiv forening for såkalte forståsegpære.

— Drøm og virkelighet korresponderer ikke alltid.

— Det er riktig nok. Men la oss da først et øyeblikk se på utgangspunktet for de kunstforeninger som ble dannet i Nord-Europa i begynnelsen av 1800-tallet. De var borgerskapets svar på de fyrstelige kunstsamlinger man fant i det sydlige Europa. De var på et vis andelslag for kunst. For Bergens Kunstforening kan det sies at den er det fremdeles. I de årene foreningen har bestått, er der innkjøpt ca. 3000 kunstverk som har tilfalt medlemmene gjennom en gratis-utlodning hver jul. Det har vært kunstverk som har spent over hele spektret fra J. C. Dahl til Jakob Weidemann.

DET er altså i første rekke medlemmene som gir rygggrad til foretagendet. Ikke bare

moralske. Men samtidig merker jeg hver eneste dag at der virke-

lig er et kunstbehov tilstede hos det moderne menneske. Det har en trang til å se, høre og lære mere om de kunstneriske uttryksformer. Ubevisst skjer det muligens ut fra en fornemmelse som ble artikulert allerede av en av de greske filosofer, at «Helvede må være en by uten bilder».

Hvis vi tenker på alle de synsintrykk et menneske får, har vi lett for å forstå lignelsen. På alle områder griper bildet, farven og formen inn i dagliglivet. Vi finner det i aviser, i reklamen, i industrien, i klærne — i absolutt alt. Ja, la oss f. eks. ta klærne. Oppdager vi kanskje ikke da at det er farvesynet hos de franske malerne som her har slått igjennom 15–20 år senere i konfeksjonsindustrien? Og hva annet er det som er avgjørende for en dame som kjøper seg en hatt, enn hennes sans for form og farve? På samme måte som det er en kunstsans, en skulpturell sans, som gjør seg gjeldende når en mann vurderer en bilmodell. Selv vil han vel kanskje benekte dette, fordi han ikke er seg denne sans bevisst. Men hvis denne nekten skulle godtas, da ville jo enhver

ny bilmodell være en meningsløshet. Og det er det åpenbart ikke.

— Alt dette utenomkunstneriske formsprog er det med andre ord som stimulerer kunstinteressen?

— Rent bortsett fra at utenomkunstnerisk neppe er det helt riktige uttrykk, fordi alt skaper-verk er betinget av et mer eller mindre latent kunstnerisk syn, tror jeg at dette bombardement av inntrykk har stimulert lysten til å nå frem til en kunstfortståelse. Eller i hvert fall animert til en aktiv interesse for kunst.

— Som Kunstforeningen da på sin side nører opp under ved provoserende utstillinger?

— Vi har aldri selv gått inn for å skape sensasjon, men vi har forsøkt å være våkne for hva som skjer i tiden. I den forbindelse vil jeg tillate meg å si at Bergen ikke er mere provins enn Oslo når det gjelder kunstnerisk kvalitet over utstillingene. Det hender at vi koster på oss et lite flir når vi i hovedstadspressen eller andre riksmedia kan lese, se eller høre om «store eller sensasjonelle kunstbegivenheter som

Norge nå skal få del i», og som vi allerede har hatt følelse med i provinsen.

AV de ting vi er glade for, er at det var hos oss Rolf Nesch for første gang etter krigen trådte frem med sin største og mest representative utstilling. Det var også her at Jakob Weidemann først valgte å presentere sine nye arbeider samlet. — Det var likeledes vi som hadde fornøyelsen av å vise den første store utstilling i Norge av dansken Asger Jorn. Bergens Kunstforening var også den eneste institusjon i verden som hadde avtale om utstilling med den danske skulptør Robert Jacobsen, da han vant gullmedalje ved den siste Biennalen i Venezia. Det er halvannet år siden vi tok initiativ til den utstillingen, som nylig fant sted. Fra Bergen sender vi den til Kunstnernes Hus i Oslo. Under de Danske Dage i høst har vi likeledes hatt en bemerkelsesverdig og ekslusiv dansk utstilling, men ellers bekymrer vi oss ikke så mye over eksklusivitet i betydningen av enerett. Vi deler så gjerne med andre — også av utstillingsøkonomiske grunner. De eneste ganger vi bevisst tilstreber eksklusivitet, er i forbindelse med våre Festspillutstillinger.

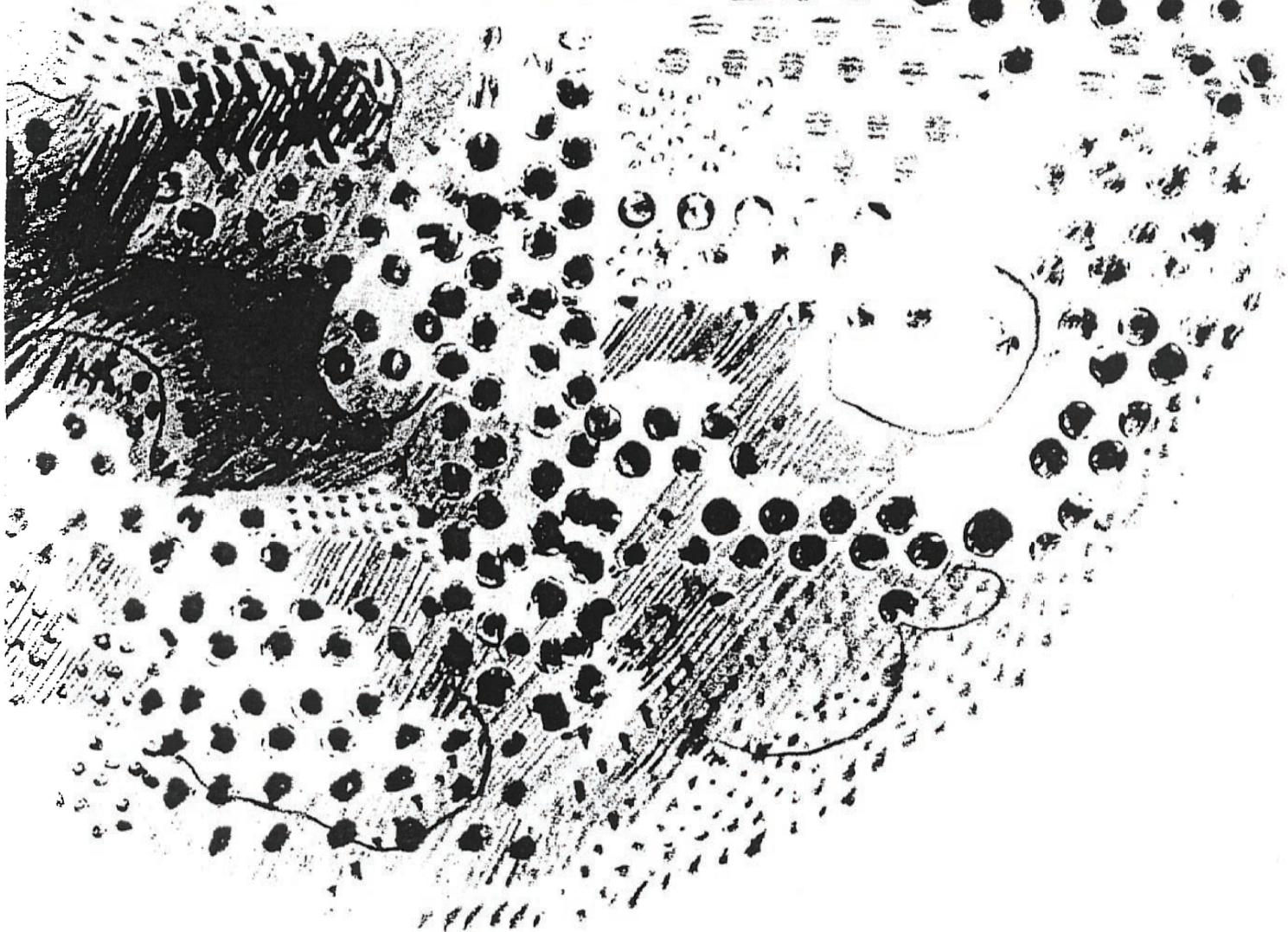
Når jeg sa at vi forsøker å følge med i tiden, er ikke det ensbetydende med at vi glemmer fortiden. Jeg synes det er svært verdifullt også å få vist kvaliteten i gammel kunst. Med særlig stor glede har vi likeledes arrangert utstillinger av moderne norske klassikere som Harriet Backer, Thorvald Erichsen, Axel Revold, Jean Heiberg, Alf Rolfsen og Per Krohg, parallelt med tilsvarende fra utlandet. van Gogh, Jacques Villon og Georges Braque — for å nevne noen — hører til århundrets klassikere som vi ikke lett blir ferdige med.

FØRER alt dette til forsømmelse av våre egne, håpfulle talenter?

— Det kan man knapt si. Vi synes at huset vårt skal stå åpent for unge malere og grafikere, men faktisk er vi i plassnød. Vi arrangerer årligårs 15–20 utstillinger, og det er ikke så lite vi får vist. Men ofte ønsker jeg at vi hadde hatt dobbelt så stor plass. I dagens, kunstliv, nasjonalt og internasjonalt, skjer der nemlig så mye som har krav på interesse.

Vi i Bergens Kunstforening mener ikke å stå som garanter for alt det vi viser, men vi tar vårt ansvar som registratører og formidlere alvorlig. Vi kan like eller mislike det som skjer, men vi kan ikke stenge oss ute fra det uten samtidig å stenge oss ute fra den verden vi lever i, sier Per Remfeldt.

GRUPPE 66 BERGEN
15-29 APRIL 1967 GAL.
GAMMEL STRAND.
KØBENHAVN

HVERDAGE KL. 10-1730
LØRDAG KL. 10-16
VERNISERING LØRDAG
15 APRIL KL. 13-16

GRUPPE 66 / GROUP 66 Exhibition in Copenhagen
Galleri Gammel Strand 15-29 April 1967.